MEDYA GÜNEŞİ
Haber–Yorum Gazetesi 15–29 Ekim '94 Sayı: 57 Yıl: 7 20.000 TL

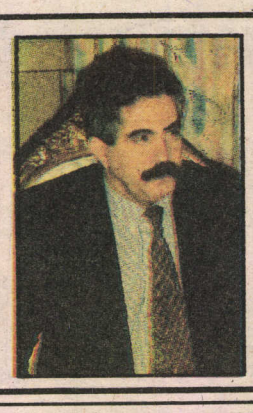

Irak Kürdistanı yerel hükümeti başbakanı Kosret Resul Ali:

Kardeş kavgası ülkeyi yıkıma götürdü

■ Sf. 7

Sosyalist müdahalecilikte kararlı bir adım:

YEKBÛN 2. KONGRESİ

"Kuzey Kürdistan'da tüm vahşeti ile süren TC'nin kirli savaşının boyutları ve bu politikada ısrarı nedeniyle, Kürdistan ulusal demokratik güçlerinin mücadele araç ve biçimlerinin doğru kombinasyonu ve kullanımı konusunda daha duyarlı davranmalarının gerekliliğini vurgulayan 2. Kongremiz, partimizin konuya ilişkin olarak gerekli gördüğü ve atılmış adımların tüm alanlarda (legal, illegal, barışçıl, silahlı vb.) geliştirilmesi, bunların kimliğimizi ve coğrafyamızı esas alan güçlü kurumlar durumuna getirilmesi için çabaların yoğunlaştırılmasını kararlaştırdı."

■ Sf. 5

SORUŞTURMA

Ara seçim için kim ne dedi?

Jiyana Nû, Newroz, Özgür Halk, Nûbihar, Rizgarî, Heydem

Murat Bozlak, Bahattin Günel, Siracettin Kırıcı, Cihan Sincar

Halit Temli, Fethi Gümüş, Selim Okçuoğlu, Alan Sarumi, Halûk Yurtsever, İbrahim Güçlü, Mehmet Vural, Hacı Yiğit, Vezir Perişan

■ Sf. 8-9

Terörle Mücadele Yasası'nda MGK operasyonu

Özgür düşünceye yeni pranga

■ Sf. 7

Li Zindana Amedê

Cardin Hovîtî

■ R. 4

Rüşvet, soygun ve sömürü düzeninde "Temiz eller" operasyonu ve özelleştirme

Gerçek çözümsüzlüğe hayali tedavi

■ Sf. 10-11

Güney nereye gidiyor

■ Sf. 15

Alevler Dersim'e ulaştı... ve şimdi yeniden yazılmalı tarih!

Zulmün iktidarı korksun!

Başta Ovacık ve Hozat ilçelerine bağlı köyler olmak üzere Dersim'e bağlı bazı köylerin ve ormanların devlet güçleri tarafından yakılması, 'her nedense' basın ve televizyon kanallarını harekete geçirdi; olay kamuoyuna duyuruldu: *Devlet güçleri Tunceli'de köyleri ve ormanları yakıyor*

■ Sf. 3

www.arsiv.org

MEDYA GÜNEŞİ

ÇARÇIRA Basın ve Yayıncılık Ltd. Şti. adına
• Sahibi: **Murat Yeşilırmak**
• Yazışleri Müdürü: **Vedat Aydın**
• Genel Yayın Yönetmeni: **Mahmut Metin**

• Ortadoğu Temsilcisi: **Ahmet Cemal**
• Güney Kürdistan Temsilcisi: **Azad Şatehî**
• AvrupaTemsilcisi: **Halim Can**
Muhabirler:
• **Bavê Azad (Krefeld)**
• **Mahmudê Malazgirtî** (Hamburg)
• **Sinan Alabay** (Köln)
• **Ali Karaaslan** (Giessen)
• **Cumali Gökalp** (Hollanda)
• **Bavê Zerdeşt** (Danimarka)
• **Seyda Alpşen** (İngiltere)
• **Halis Kınalı** (İsviçre)
• **A. Kadir Bozyıl** (Norveç)
• **Seyîd Şahîn** (Fransa)
• **Rojen Adar** (Rusya)

• **Baran Jiyan** (Yunanistan)
• **Genco Hasanan** (Bulgaristan)
• **Yönetim Yeri**: İnebey Mah. Valide Camii Sok. No: 50, Kat:4 Aksaray–İstanbul Tel: 530 68 31 Fax: 586 22 31
• **Diyarbakır Bürosu**: Şair Sırrı Hanım Sk. Maruf Apt. Kat:1 Ofis–Diyarbakır Tel–fax:(412) 221 80 74
• **Antep Bürosu:** Karagöz Cad. Gören İşhanı Kat 4 No: 45 Tel.: (342) 234 59 31
• **İzmir Bürosu**: 859. Sk. Saray İşhanı Kat:2 No:3/203 B. Blok Konak/Tel: (232) 445 46 50
• **Adana Bürosu**: Ali Münif Cad. Büyük Adana İşhanı Kat:4/30 Tel-Fax: (322)359 94 92
• **Mersin Bürosu**: İstiklal Cad. Camii Şerif Mah. 29. Sok. No: 5/6 Tel:(324)2370477

Avrupa İlişki Adresleri:
• H. Can, Box:15216, 161 15 Bromma–**Sweden**;
• M. Malazgirti, Amadande Str.58, 2000 HH 56 **Germany**
Almanya Hesap No:M. Ali Karaaslan Dresdner Bank GieBen
Konto: 08 838 847 00
BLZ: 513 800 40

• **Abone Koşulları**: Yurtiçi
1 Yıllık:250 000 TL;
6 Aylık:120 000 TL;
Yurtdışı:
1 Yıllık: 75 DM, 50 $
• **Yurtdışı Fiyatı/** İsveç: 15 SKR, Danimarka: 15 DKR, Norveç: 15 NKR, Almanya: 5 DM, Fransa: 15 FF, İngiltere: 2 Pound, İsviçre: 4 SFr, Hollanda: 3 Florin
• **Hesap No**: Nusrettin Yüksekkaya, Yapı Kredi Bankası, İstanbul Aksaray Şubesi, 0076859-8 Nolu Hesap •Baskı: **Basmat**

Okur köşesi

Antep'ten halkımıza

Sömürgeci TC. devleti, halkımıza karşı 70 yıllık asimilasyoncu, inkarcı ve saldırgan politikasını sürdürüyor. Bu politikanın sonucu bugün ülkemiz Kürdistan'da 2 binden fazla köy yakılmış, yıkılmış ve göç ettirilmiştir. Osmanlı oyunlarıyla partimiz DEP kapatılmış ve yüzlerce insan, sadece köpek sevgisine sahip olan birisinin emriyle tutuklanıp işkence görmüş ve görmektedir. Halkımızın vekillerini tartaklayanlar, tututklayanlar ve hatta katledenler halkımızın düşmanıdırlar Şimdi ise kalkıp seçimcilik oyunu oynuyorlar.

Halkımız artık bunu çok iyi biliyor;

Halkımızın politikacılarına, aydınlarına ve işverenlerine karşı işlenen cinayetlerin faili, meçhul değil belli ve TC devletidir. TC, Kürdistan'da sınırlı bir savaş değil, jenosid hareketi yürütüyor. Eğer savaş olsa, savaşın kuralları vardır. Her gün gençlerimiz "terörist" diye kurşuna diziliyor. Dünyanın hiçbir ülkesinde bu kadar "terörist" olmadığına göre, TC resmen Kürt halkını terörist ilan etmiştir. TC onaltı yıldan beri 35 bin askerle 80 bin Türkün Kıbrıs'taki çıkarlarını bağımsızlık biçiminde savunurken, 15 milyonluk Kürt halkının varlığına alçakça saldırıyor. Çünkü bu devlet iki yüzlü ve onursuzdur. Bu onursuz, ırkçı TC devleti sık sık biz Kürtleri kastederek birinci sınıf vatandaştan bahsediyor. Bu alçaklara soruyorum dünyanın hangi ülkesinde birinci sınıf vatandaşın dili yasaktır.

İşte tüm yukarıda saydıklarımızdan dolayı halkımızın politik partileri, gün geçirmeden kendi aralarında sağlıklı diyaloglar geliştirmeli, sağlıklı birlikteliklere gitmelidirler. Ortak perspektifler geliştirilmelidir. Aksi halde ikiyüzlü ve onursuz vampirler daha fazla kan istiyorlar.

Artık TC devleti şunu çok iyi bilmelidir ki: Kürt halkı eski Kürt halkı değildir; insanca bir yaşam için sonuna dek savaşım verecektir.

Yaşasın halkımızın kendi kaderini tayin hakkı!

Yaşasın Kürt ve Türk halklarının kardeşliği ve eşitliği!

Demokratik ve barışçı çözüm için ileri!

Bekir Bindal
ANTEP

Mamak Cezaevi'ne kimse girmesin

Özgür Gündem gazetesinde yayımlanan bir söyleşide dile getirdiği savaş ve askerlik karşıtı düşüncelerinden ötürü tutuklanarak 2.5 ay cezaevinde kaldıktan sonra kısa bir süre önce serbest bırakılan Savaş Karşıtları Derneği eski başkanı Arif Hikmet İyidoğan'ın, Genelkurmay Askeri Mahkemesi'nde devam etmekte olan iki ayrı dava nedeniyle yeniden cezaevine girebileceği öğrenildi.

Savaş Karşıtları Derneği başkanı Fatma Güresin tarafından konuyla ilgili olarak 6 Ekim'de yapılan açıklamada, İyidoğan'ın, dana önce de 17 Mayıs 1994'te İstanbul Tabip Odası'nda yapılan "Zorunlu Askerliğe Hayır" konulu toplantıdan sonra, İzmir Savaş Karşıtları Derneği başkanı O. Murat Ülke, M. Sefa Fersal ve Gökhan Demirkıran ile birlikte tutuklanarak bir süre cezaevinde tutulmuş olduğunu, Özgür Gündem'de yayımlanan düşünceleri nedeniyle 3 aya yakın bir süre Mamak'ta 'zorunlu ikamete' tabi tutulduğu; ve iki ayrı dava olarak Genelkurmay Askeri Mahkemesi'nde devam eden mahkemelerden dolayı, İyidoğan'ın tekrar Mamak'a gönderilme olasılığının bulunduğu belirtilerek A.Hikmet İyidoğan'ın vicdani red hakkını kullanmak istediğini açıklaması ve zorunlu askerliğe karşı çıkmasının yanısıra, Kürt sorununda demokratik, eşitlikçi bir çözüm ve ülkede yaşanan savaşın bir an önce sona ermesini istemesinin de, onun Mamak'a tekrar gönderilmek istenmesinin sebepleri olduğu düşüncesine yer verildi.

Güresin, açıklamasında devamla şöyle dedi: "Yaşanan savaşın sona erdirilmesi ve Kürt sorununun demokratik bir biçimde çözümlenmesiyle, ayrıca vicdani red hakkının da tanınmasıyla; bu konuda düşüncelerini açıklayan ve isteklerde bulunanların sivil ve askeri cezaevlerine atılmaları da sona erecektir.

'Halkı askerlikten soğutmak' olarak kısaca açıklanan 155. maddeden açılan davaların, geçtiğimiz aylarda askeri mahkemelere devredilmesiyle sivillerin askeri mahkemelerde yargılanması süreci başlamıştır.

Yargının bağımsızlığını ortadan kaldıran, yargı birliğine aykırı olan, doğal yargıç ilkesine ters düşen askeri mahkemelerin ortadan kaldırılmasını ve sivillerin askeri mahkemelerde yargılanmasının son bulmasını istiyoruz.

Bu konuda gerekli çalışmaların çeşitli kurumlarca başlatılmasının gerekliliğine inanıyor ve savaş karşıtları, vicdani redciler üzerindeki baskıların sona ermesi, 'Savaşa Hayır', 'Zorunlu Askerliğe Hayır' dedikleri ve düşüncelerini açıkladıkları için cezalandırılanlar ve bu tür uygulamalarla karşı karşıya gelenler konusunda kamuoyunu duyarlı olmaya çağırıyoruz."

Medya'dan...

Yeni bir sayıda Merhaba,

Çok hızlı ve yoğun günlerden geçiyoruz. Hızlı ve yoğun yaşıyoruz. Politik gündemimiz, her zamanki gibi sımsıcak gelişmeler içeriyor. Savaşın yaşandığı bir coğrafyada başka türlüsü mümkün olmuyor demek.

Kentlerdeki tahkimatını arttıran, kentsel alanlardaki ulusal demokratik dinamikleri soluksuz ve tatkatsiz bırakmak için özel savaşın en "marifetli" hile ve desiselerine başvuran devlet; "arkasını sağlama aldığını" düşünerek Kürdistan kırsalını pervasızca insansızlaştırmaya yönelmiş durumda. Köylerimiz ve ormanlarımız yanıyor. Alevler Dersim'e ulaştı. Ve biz, zulmün iktidarı korksun diyoruz.

Devletin ara seçim manevrası, kamuoyumuzda pek hararetli olmasa da tartışılıyor. Ulusal demokratik güçlerimiz bugüne kadar bilebildiğimiz hiçbir seçimde bütünüyle ortak bir tutum içinde olamadı. Bu seçimler, çeşitli nedenlerle, ortak bir tutumda birleşme ve devletin hesaplarını ulusal birlik içinde boşa çıkarma olanağı sunuyor. Ancak fiilen oluşacak bir tavır birliği yerine, formel gerekleri de yerine getirilerek 'resmileştirilecek' bir ortaklığın çok daha anlamlı olacağını düşünüyoruz.

Ara seçimler konusunda Kürt siyasi çevrelerinin ve aydınların ne düşündüğünü soruşturarak, okurlarımıza zengin bir dosya hazırladık. Soruşturma çerçevesinde görüştüğümüz Türkiyeli aydınlardan sayın Haluk Yurtsever dışındakilerin yanıtları baskıya girdiğimiz ana kadar elimize ulaşmadı. Bu eksikliğe rağmen, doyurucu bir dosya hazırladığımızı düşünüyoruz

Terörle Mücadele Yasası değiştiriliyor. Eğer hazırlanan taslak aynen Meclis'ten geçerse, düşünme ve mutlaka konuşma özgürlüğümüzü kullanmaktan hiçbir koşulda imtina etmeyeceğimize göre, bizler açısından bir yenilik sözkonusu olmayacak. Tek yenilik alacağımız cezanın 2 yıl yerine 3 yıl olması ve **ödemeyeceğimiz** paranın 100 milyondan yarım milyara yükselmesi olacak. Ne diyelim, buna da varız!..

Avrupa'daki abonelerimize, muhabir ve dağıtımcılarımıza bir duyurumuz var: Bundan böyle gazete paralarını İstanbul'a değil, aşağıda belirtilen Almanya'daki hesap numarasına göndermelerini önemle rica ediyoruz.

Müdürlerimizin ikisi de aramızda. En son Vedat arkadaşımız da geçen haftaki duruşmada serbest bırakıldı. Geçen sayımız, öncekiler gibi toplatıldı tabi.

Başarı ve dostluk dileklerimizle...

Almanya Hesap No:M. Ali Karaaslan, Dresdner Bank Giessen
Konto: 08 838 847 00
BLZ: 513 800 40

MEDYA GÜNDEMİ

Alevler Dersim'e ulaştı... ve şimdi yeniden yazılmalı tarih!

Zulmün iktidarı korksun!

Geçtiğimiz hafta, rüşvet ve yolsuzluk skandallarıyla 'sarsılan' Türkiye kamuoyu, bir başka gerçekle de 'tanıştı'. Türk devletinin, on yıldır aralıksız süren ve son birkaç yıldır adeta Neronvari bir kin ve intikam sendromuyla yürütülen Kürdistan'daki köy ve orman yakma uygulaması Dersim'e ulaşınca, tüten dumanlar nihayet Türkiye'den de görülmeye başlandı.

Başta Ovacık ve Hozat ilçelerine bağlı köyler olmak üzere Dersim'e bağlı bazı köylerin ve ormanların devlet güçleri tarafından yakılması, 'her nedense' basın ve televizyon kanallarını harekete geçirdi; olay kamuoyuna duyuruldu: Devlet güçleri Tunceli'de köyleri ve ormanları yakıyor

Basının bu duyurusu üzerine İçişleri Bakanı açıklama yaptı: *Köylerin yakıldığı "maalesef" doğru... fakat PKK yapmış!*

Bazı köşe yazarları bakanın açıklamasını yorumladılar: Her iki hal de kötü. Devlet yapmışsa, biraz ileri gitmiş; özellikle zamanlama berbat. Birkaç gün sonra Gümrük Birliği ile ilgili görüşmeler olacak yakında Avrupa Konseyi'nin toplantısı var ve Türkiye ile ilişkileri de değerlendirecek; ayrıca, insan hakları vs... PKK yapmışsa, yine kötü; hani terörün 'beli kırılmıştı'!

Bir başka yazara göre ise, *Dersim'e dokunmak gerekir miydi? Tam da şu kritik dönemde, Kürtlerin tarihsel belleğini deşmenin alemi var mıydı?*

Hükümetin insan haklarından sorumlu Devlet Bakanı SHP'li Azimet Köylüoğlu susar mı! Üstelik hükümette olduğunu unutmuş olacak, tam da 'merdi kıpti' gibi döktürdü incileri: *Tunceli terörün merkezi durumuna gelmiştir. Diğer bölgelerdeki terörü PKK yapıyor, fakat Tunceli'deki farklı. Tunceli'deki devlet terörü.*

Aleviler Birliği protesto gösterisi düzenliyor, açıklamalar yapıyor; Kürdistan'da başkaca hiç köy boşaltılmamış, evler viran edilmemiş, ormanlar yakılmamış gibi: *Dersim yanmasın!*

Alevi dedeler, en sonuncusu, kendilerinin de çok yakından bildiği 1938'de bastırılan ulusal başkaldırılarımızın akibetinden ders almış görünmüyorlar. 'Her koyun kendi bacağından asılır' düşüncesindeki dedeler; 'bana dokunmayan yılan bin yaşasın'cı gafletten uyanmamış pirler; Türk devletinin her Kürdü kendi bacağından asmadığını, dokunmadık Kürt bırakmadığını, işi bittiğinde hain Kürdün bile icabına baktığını bilmiyorlar mı?

Yanan sadece Dersim mi?

Başbakan yardımcısı Karayalçın ve beraberindekiler yakılan köylere giremediler. Başbakan Çiller'e Lice girişinde yapılan "buraya kadar!" uyarısı, Karayalçın'a Ovacık girişinde yapıldı. O da Çiller gibi olay bölgesine giremedi. Meclis başkanvekili Kamer Genç, durumu Demirel'le bile görüştüğünü, ancak Ankara'da sorunun muhatabını bulamadığını, "bir yerlere gelmiş devlet adamı" olarak ifade etti.

Tüm bu gelişmeler karşısında, hükümet içinden yapılan *"devlet köy yakıyor"* açıklamalarına rağmen, ne diğer burjuva partilerinden, ne Meclis'ten ve ne de "bağımsız yargı"dan 'tık..." yok. Oysa bazı hükümet üyeleri, açıkça, devlet güçlerinin kendi sorumlulukları altında gerçekleştirdiği insanlık ve hukuk dışı bir uygulamayı resmen 'ihbar' ve itiraf etmişlerdir. SHP'li bakanların 'ihbar' ve itiraflarına ANAP'ın tepkisi; *"Bakan, muhalefet milletvekili gibi konuşuyor, istifa etsin"* biçiminde olmuş, birkaç gün sonra ise, usulen, Meclis'e araştırma önergesi verileceği açıklanmıştır.

Bu suskunluk ve özellikle ANAP'ın tepkisinde görülen pişkinlik, devlet güçlerinin Kürdistan'da işlediği suçların kendilerince de zaten bilindiğini resimlemektedir. Suç ortaklıklarını, 'beterin beteri var' biçiminde 'sükunet' tavsiye eden bir tavırla geçiştirmeye çalışmaları, o...nların çocuklarının ülkemizde işledikleri melanetlerin boyutu karşısında köy yakmaların pek bir şey olmadığı ile ilgili bir 'kanıksama'yı da anlatıyor.

Siyasi organların tümünün resmi olduğunu düşünerek, hadi, 'it itin kuyruğuna basmaz' diyelim. Laiklik elden gidiyor diye sokaklara düşen, aylarca ve yıllarca bıkmadan usanmadan bu konuda kalem oynatan demokrasi figüranı sivil kişi ve kuruluşlar nerede? Kürt sorunu konusunda 'iddialı' çıkışlar yapan Cem Boyner ve ekibi, Kürt halkının yaşadığı dramın belli ölçülerde Türkiye kamuoyuna yansımış olmasının sağladığı nisbeten elverişli bir ortamda, neden dillerini yutarlar? Yoksa, MGK ve Genelkurmay'a karşı 'sivil siyasi itaatsizlik' oyunu bitti mi? Barolar, tabip odaları, gazetecilik kuruluşları vs, mesleki demokratik örgütlenmeler, sizler de mi "alıştınız"? Alışmanın kolaylığına bu kadar rahat yatabiliyorsanız, niçin varsınız? Öylesine varsanız, demokratik misiniz?

Ve 'konuşanlar', konuşması 'para edenler'; neden Dersim der, nokta koyarsınız; Dersim'den ötesi yok mu? Yanan sadece Dersim mi? Diyarbakır'ı, Mardin'i, Siirt'i, Van'ı, Şırnak'ı, Batman'ıyla Kürdistan'ın bir ucundan bir ucuna yükselen alevleri görmez misiniz?

Bu böyle gitmez!

Çok açık olan bir şey var. Devlet, Kürdün varlık savaşıyla ilk karşılaşmasındaki şaşkınlığı atlatmasından itibaren, kapsamlı bir özel savaş hazırlığına girişti. Özel savaş uygulamalarını, 'Gladyo' türü çekirdek bir kontrgerilla örgütlenmesine bağlamanın olanağı yoktur. Devlet, bütün kurum ve kuruluşlarıyla kontra bir örgütlenme içindedir. Sözkonusu hazırlık aşamasından başlayarak, özel savaşın her evresi, asker-'sivil' uzman ve akademisyenlerden oluşan bir kurmayın yönetiminde geliştiriliyor.

1984'te başlayan gerilla etkinliğinin kırsal alanı hızla etkisi altına alarak ulusal mücadeleye katma yönünde politize etmesi üzerine, 'sudaki balığı' boğmak üzere pilot bölgelerden başlanarak Kürdistan kırsalına askeri yığınak yapılmaya, bir yandan da gerillayla 'içli-dışlı' olan köyler boşaltılmaya başlandı. Henüz, savaşın yıpratıcı yorgunluğunun değil, devletin zulmü karşısında bilenmiş öfkenin ve taptaze ulusal kurtuluşçu özlemlerin taşıyıcısı durumundaki bu kırsal kitlesi, şehirlere taşındı. 12 Eylül'ün zulmü altında yıllarca inleyen ancak çok kapsamlı tahribatlar ve örgütsüzlük nedeniyle ciddi bir direniş odağı durumuna gelemeyen, bununla birlikte kırsaldaki ve zındanlardaki başkaldırı destanlarının coşkusunu ta derinliğinde yaşayan şehirlerdeki ulusal potansiyelin, kırsaldan şehirlere taşınan bu dinamik köy kitlesi ile birleşmesi; 1988'den başlayarak hareketlenmeye başlayan Kürt illerini, kendiliğinden başlayan Serihıldan dalgalarıyla kucaklaştırdı. 12 Eylül'den sonra, ulusal mücadele tarihimizde yepyeni bir sayfa daha açılıyordu. Serihıldan sürecinin, 1990 ve 1991 yıllarında gerilla etkinliğinden daha büyük sarsıntı yaratacak boyutlara varması üzerine, devlet bu kez bütün olanaklarını seferber ederek şehirlere yöneldi. Vedat Aydın'ın öldürülmesiyle başlayan ve hala uygulanmakta olan özel savaş yöntemleri devreye sokularak şehirler kuşatıldı ve Serihıldan süreci bastırıldı.

Silahı anlamlı bir siyasal enstrümana dönüştüren yığınların demokratik direnişinin -bu süreçte- bastırılmış olması ve kentsel alanların her türden legal çalışmayı neredeyse imkansız kılan bir kuşatma altına alınması üzerine, devlet bu kez daha 'kontrollü' bir biçimde kırsal alana yöneldi. İki yılda 2 bine yakın köy ve mezra boşaltıldı, binlerce hektarlık ormanlık arazi bombalanarak yakıldı; ülkemiz kırsalı gerçek anlamıyla insandan arındırılmaya başlandı. Yıllardır süren ve bir aşamadan sonra eylem ve kayıp sayısına bağlı olmaksızın artık kendini tekrarlayan fasit bir döngüye dönüşen savaş, bu savaşın ağırlıklı yükünü omuzlayan Kürt köylüsünü direniş psikolojisinden uzak bir halde, can havliyle şehirlere akıttı. Her türlü güvenceden yoksun ve çoğu kez bir yer yatağını bile kurtaramamış olarak kendini Türkiye metropollerinin birinde veya en yakın Kürt ilinde bulan Kürt insanı, devletin kuşatması altındaki şehirlerde bir lokma ekmek , iş ve barınak temini ile uğraşadurmak dışında bir şey yapamamakta; politik düzeyine bağlı olarak, belli arayışlar içerisinde olan insanlar da, gerillaya katılmak dışında kendisini ifade edebileceği bir alanla buluşamamaktadır.

Devlet, Kürdistan kırsalına ikinci büyük taarruzunda, 1990'lı yılların öngöremediği 'sorun'larıyla karşılaşmayacağından 'emin' olmanın rahatlığıyla davranıyor.

Bu, böyle gider mi? Hep birlikte göreceğiz.

Ölüm ve açlıkla 'terbiye' edilmeye çalışılan bir halkın öfkesi, kendini katarak büyüteceği dalgalarla er geç buluşacaktır.

Zulüm iktidarı, sessizliğin ardından patlayacak kasırgadan korksun!..

Devlet, Kürdistan kırsalına ikinci büyük taarruzunda, 1990'lı yılların öngöremediği 'sorun'larıyla karşılaşmayacağından 'emin' olmanın rahatlığıyla davranıyor. Bu, böyle gider mi? Hep birlikte göreceğiz. Ölüm ve açlıkla 'terbiye' edilmeye çalışılan bir halkın öfkesi, kendini katarak büyüteceği dalgalarla er geç buluşacaktır. Zulüm iktidarı, sessizliğin ardından patlayacak kasırgadan korksun!..

Li Zindana Amedê

Cardin Hovîtî!..

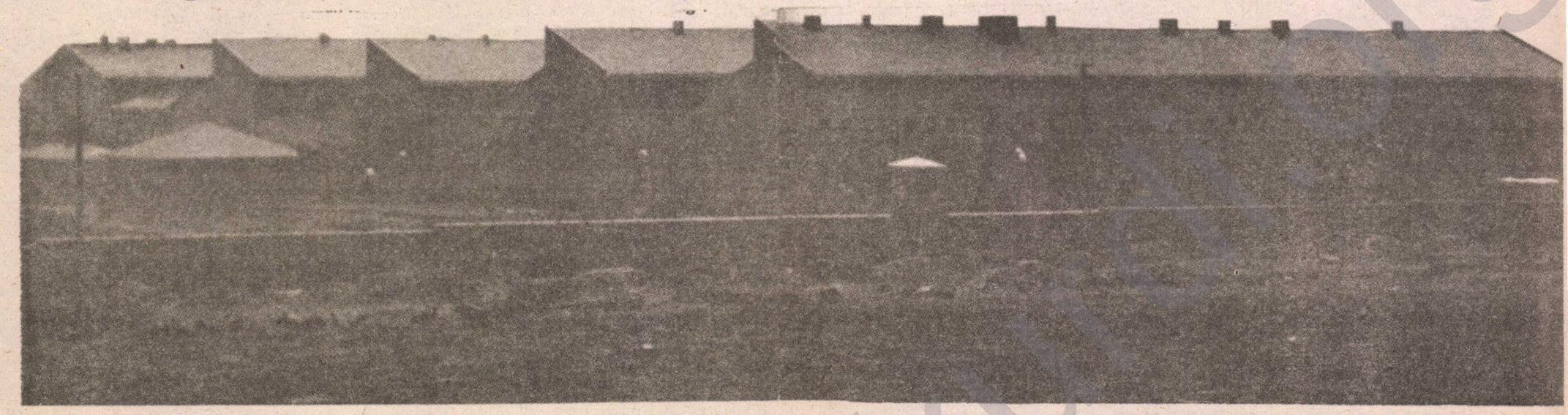

Çiroka Zindana Amedê kur û dur e. Aliyekî wê çirokê ruyê dewleta Tirk yê kirêtê bi xwîn û qirêj e, aliyê din bi diran û neynukan berxwedan û jiyanek bi şan û bi şeref e.

M. Nehîr

Eşkere an jî veşartî, çîroka Zindana Amedê gelek kur û dur e. Aliyekî vê çîrokê hovîtî û rureşiya mirovatiyê ye û ruyê dewleta Tirk yê kirêtê bi xwîn û bi qirêj e, aliyê din xîret û serbilindiya mirovatiyê, bi diran û neynûkan berxwedan û jiyanek bi şan û bi şeref e.

Heta nuha gelek pirtûk, gotar û rapor liser Zindana Amedê hatine nivîsandin û wê hîn jî gelekî din werin nivîsandin. Lebelêyêqîne ku, kê çi di derheqî vê zindanê de nivîsîbe, "kêm" nivîsiye. Ji berkû hovîtiya ji aliye hêzên dagirkerve li girtiyên siyasî hatine kirin û hîn jî têt kirin gelek caran ser ji fêm , hizir û xeyalên mirovan distînin.

Gelek êş û birinên hovîtiya Zindana Diyarbekir, di cerg û rihê gelek însanan de vekirî hîn jî veşartîne, mumkune tu carî jî neyên eşkere kirin û her weha nayîn cebirandin jî.

Di piştdarba faşîst ya 12'ê Îlonê re, hovîtya Zindana Amedê li çaralî dengveda. Bi hezaran mirovên şoreşger, welatparêz

Zindana Amedê cardin bi hovîtiyê ve hêjiya! Polîs, komando, cenderme û tîmên bozegurên har, bi bomba, bi reşaş, bi dar û bêr û bi hesinan êrîşî ser girtiyan kirin. Bi sedan girtî, bi xedarî birîndar bûn û girtiyek jî hat kuştin. 5 girtî jî wendane

ketibûn kurîtî û tarîtiya Zindana Diyarbekirê de. Hêzên dewleta dagirker a faşîst, metodên mêjî vereşandinê li ser girtiyên siyasî bi kar anîn... Bi îşkencê, bi sedan kes hatin kuştin, bi sedan kes hatin gûç (felç) kirin. Lêbelê hêvî û berxwedan tu car ne hat fetisandin. Hêvî carna di rûyê girtiya de xwunavek ken bû, bişirandinek bû; berxwedan di bedena wan de pêtikek agir bû. Pêşber her bişirandineke ya girtiyan lêşkerên faşîst, hardibûn û hovîtiyek bê hed û bê hesab li wan dibarandin.

Di roja 4'ê Çiriya Pêşîn a 1994'a de dîwarên stûr û kirêt yên Zindana Diyarbekirê bi hovîtiyê cardin vehêjan! Hewte hewta leşker, polîs û tîmên gûrêbozên har weke hewte hewta keriyên seyan dengveda li kolanên Amedê. Cardin destên xwe yên bi xwîn û qirêj xistin nav xwîna girtiyên Kurd!

Bi sedan polîs, cenderme, komando tîmên bozegûrên dev bi xwîn, bi çekan, bi daran, bi jopan û bi bomban êrîşî ser koxuşên girtiyan kirin û ji girtiyan Ramazan Ozuak kûştin, bi sedan girtî jî birîndar kirin. Bi balyoz û bombayan dîwar bi ser girtiya de anîn xwar.

Li gor rapora Komîsyona Girtîgehan ya Komela Mafê Mirovî ya Stenbolê ku, malumat ji girtiyan stendibû û parêzgerên girtiyan jî ev malumat dane rast kirin; eve nêzik mehekê zêdedtir e, timî Îdara Girtîgehê roj bi roj zilm û zorê li ser girtiyan giran dike. Her weha têt diyarkirin ku dema girtiyan dibin dadgeh û nexweşxenê wan bi zincîran bi hev ve û erebên ring ve girêdidin; piştre bi daran û jopan li wan dixin û dixin halê mirinê.

Li gorî hin jêderan, wê bûyere weha dest pê kiriyê: Polîsan xwestiye ku, ji nav girtiyên koxuşa 27'an Erdogan Dînçer bibine emniyetê û îfada wî bigrin; girtiyan jî, ev xwestina polîsan bê qanûnî dîtine û gotine: Em hevalê xwe teslîmî we nakin; bila Dozgerê Girtîgehê were îfada wî bigre. Baweriya me bi we nayê. Ji ber ku berê jî, polîsan kî girtiye birine li wan îşkence kirine û xistine halê xeteriyê de. Ji ber vê çende em ji we ne ewlene ku hun hevalê me sax bibin û sax bînin... Piştî ve çendê polîsan bi jopan û bi daran êrîşî ser girtiyan kirin û girtayan jî di berxwedaye.

Lêbele li gorî rapora Komîsyona Girtigehan dide diyarkirin, sedema ve bûyerê ya esasî ne ewe ku girtiya hevale xwe teslîmî polîsan nekîriye. Ev ji hêzên dewletê re bûyê hêcetek. Di raporê de weha têt diyarkirin ku, girtî ji beriya bûyerê, di mazgalan re zêrevanî ya wan wehaye :"4.10. 1994'an de, sibeha Sêşemê, hîn zu, çûyîn û hatînek pirr a polîs û lêşkeran çê bû. Li ber deriyên koxuşan aletên agirtefandinê amade kirin. Di korîdoran de polîs û leşkerên di dest wan de dar û jop hebûn hatin bi cîh kirin. Qerdiyanên vardiyaya wan a şevê xilas bibû, wardiya xwe ne guhertin û ne çûn." Girtî ji vê rewşê têdigihên kû wê operasyonek berfire li girtîgehê bête kirin.

Piştî wan amadekariyên jorê, polîs diçin berderê koxuşa 27'an ya ku, Erdogan Dînçer tê de. Pêşber vê helwesta hêzên dewletê, girtî jî mil bi mil destên didi hev dikîn û li berxwe didin. Polîs, bi xedariyek mezin bi dar û jopan bi naw wan dikevin. Lêbelê tevli hemû xedariyên xwe nikarin berxwedana girtiya bişkinin; girtî bi mêranî li berxwe didin. Li ser vê çendê jî, ji derve hezen teqwiye yên komando tên û êrişî girtiyan dikin. Di wê navberê de polîs û leşker hemû maskên gazê li xwe dikin. Komando, peşî bi balyozan paşê jî bi bombayan dîwarê koxuşa 27'an li serê girtiyan tênin xwarê; bombayên agirî û gazê tavêjin koxuşan. 300 girtiyên ku di koxuşa 25,27, 18 û 31'an de dimînin, hemûyan li ser hev di koxuşa 18'a de kom dikin. Girtî bi tesîra bombeyên gazê bê hêş dikevin. ji girtiyan kesen ku dixwazin paca vekin, polîs, ji serbanê girtîgehê bi qetên tuxla li nav serên wan dixin û bi sedan girtiyan têxin halê mirinê.

Weke di raporê de hatiye qeyitkirin, ji seet 9'ê sibê heya 10.30'ê şevê bûyer domdike. Di bûyerê de 150 girtî bi xedarî birîndardibin. Pêtirîn ji serên xwe, wekî din jî çeng, parasu û ji hestiyen xwe birindar dibin. Li ser gotina Oda Bijîşkî yê ya Diyarbekir 50-60 girtiyên birîndar hatine Nexweşxana Dewletê û li servîsên Emelyata mêjî û ya Ortopedî kesên ku tedawiya wan hatine kirin sevkbûne û hîn jî 13, girtiyên birîngiran (birînxedar) li Nexweşxana Dewletê di Koxuşa girtiyan de radizên. Her weha qasê ku têt zanîn ji birindaran 2 kes j, bi çekan hatine birindarkirin.

Li gor beyanên girtiyan, Serdozgere Zindanê bi xwe pêşkeşiya vê êrîşa hovane kiriye û girtiya dîtiye ku, wî bi xwe bombe daye destê leşkeran û polîsan. Her weha têt îdea kirin ku, Valiyê Diyarbekir bi xwe, bi têlsizê emrê êrîşê daye û plana wê êrişê pêşye hatiye amadekirin.

Wekî din jî lêzimên girtiyan ji van bê xeber mane. Li gorî hinek lêzimen girtiyan dibêjin 5 kesên girtî wundane.Kesên wenda evin: **Hamit Babat, Orhan Çelîk, Mehmet Akgul, Veysel Duman û Mehmet Ceylan**

Li gorî hinek îdeayên din cesedê 4 kesan li herêma Diyarbekirê hatine dîtin. Mumkune ev ceset yên wan girtiyên wunda bin.

Ji Girtîgeha Diyabekir 248 kes sevkî Girtîgeha Entebê bûne û jî Girtigeha Entebê jî xeber nayê stendin. Ji wan girtiya gelek jê birîrxedar in û birînên wan nayên dermankirin. Îdara Girtîgehê na hêle girtî lêzim û parêzgerên xwe hevdu bibînin. Ewe çend roje malbatên girtiya hatine Enqerê, Paytext Tirkiyê. malbtên girtiyan dibêjin ku, ger em ji mirovên xwe yên girtî û birîndar hayidar nebin, ka di çi rewşê de ne ; emê xwe bişewitînin.

Dewlet kiryarên xwe yên hovane vedişêre, nahêle tu kes û tu heyet biçin Kurdistanê û Zindana Amedê ziyaret bikin, ka çi dibe? Kesên diçin Kurdistanê ji aliyê hêzên Dewletê ve bi kuştinê têne tehdît kirin.

Her weha endama Komala Mafê Mirovî, Parêzger **Eren Keskîn** û **Osman Ergîn**, jibona lekolîna bûyera Zindana Amedê çubûn wir. Lê mixabin di vegerê de otomobîla wan ji aliyê hêzên dewletê yên "veşartî" ve, li kêleka Balefirxana Amedê hat gullebaran kirin.

Li ser vê çendê Eren Keskîn, di 10' Çiriya Pêşîn de civînek çapemeniyê li Komala Mafê Mirovî(KMM) ya Stenbolê çêkir. Eren Keskîn di civîna xwe ya çapemeniyê de got, çi kesên ku diçin Kurdistanê pêşîye rastî ruyê dewletê yê "veşartî" dibin. Armanca dewletê ewe ku, Kurdîstan yekser bê xweyî û bi tenê bihêle. Lewra kesên ku diçin wan bi tehdît kirina kuştînê ditirsînin û her weha bi wê armancê otomobîla me jî gulebara kirin. Bi wê gullebarandinê xwestin ku, çawên me bitirsînin; armanc ne kuştina me bû. Ew êrîşa li me jî hatiye kirin bi hemdê Waliye Diyarbekir û Wezîrê Navxweyî Nahît Menteşe bûyê. Siyaseta dewletê, ya pêşber gertiya dide meşandin dixwaze her kesî bike îtîrafçî. Di be ku kiryarên di Zindana Amedê bûne li girtîgehên din jî bibin.

Parêzger Eren Keskîn û Osman Ergîn jibo lêkolîna bûyera zindanê çubûn Amedê. Otomobîla wan li wir hat gulebarkirin

Di civînê de Serokê KMM'a Stenbolê Ercan Kanar jî got, dewlet lî wan erîşên xwe yen dagirkerî, nîjadperstî jî, ji derveyî dadê însanî dixwaze Kurdistanê bê deng bike; lêbelê em pêşber wan êrîşan bê deng û bê kiryar na mînin

Dewleta dagirkara Tirk, bi girtin, bi kuştin, bi zindan û ledan; bi xirakirin û şewitandina gund û bajaran, gelek birînên kur, di dilê netawa Kurd de wekirîne! Wê ew birînên kur wesa hêsanî nayin cebirandin.

Sosyalist müdahalecilikte kararlı bir adım

YEKBÛN 2. KONGRESİ

Kongremiz, Kürdistan sorununun çözümünde aslolanın Kürt halkının kendi geleceğini özgürce belirleyebilme hakkı ve bu hakkı özgürce ortaya koyabileceği koşulların yaratılması olduğunu belirtti. YEKBÛN 2. Kongresi, sorunun demokratik ve kalıcı çözümü için Bağımsız Demokratik Cumhuriyet hedefinin en gerçekçi yol olarak geçerliliğini koruduğunu, bu hedefin yanısıra, öteden beri savunduğumuz gibi, en sıradan bir ulusal demokratik hak için bile kararlı mücadele verilmesi gerektiğini bir kez daha vurguladı."

Kürdistan Birleşik Halk Partisi (YEKBÛN), Eylül ayının son haftasında 2. Kongresini gerçekleştirdiğini, yayınladığı bir sonuç bildirisi ile kamuoyuna açıkladı.

YEKBÛN Merkez Komitesi imzasıyla yayınlanan Ekim '94 tarihli "YEKBÛN 2. Kongresi Sonuç Bildirisi"nde, sömürgeci TC devletinin ulusal demokratik mücadelemizi bastırmak için topyekün saldırı ve imha savaşını boyutlandırdığı bir dönemde, yaşanan tüm zorluklara rağmen, önceden belirlenen takvim doğrultusunda ve yurtdışı-yurtiçi parti örgütlerini temsilen geniş bir delege katılımıyla YEKBÛN 2. Kongresi'nin gerçekleşmesi önemli bir başarı ve kazanım olmanın yanısıra mücadelede kararlılık ve sürekliliğin de bir göstergesi olarak değerlendirildi.

2. Kongre'nin, Kürdistan sosyalistlerinin birliği yolunda YEKBÛN'un kuruluşu ile atılan adımın başarısının bir işareti; yöntemleri ve temel yönelimleri doğru tespit edilip gerekli özveri gösterildiğinde, birliğin rahatlıkla gerçekleştirilip yaşatılabileceğinin de kanıtı olduğu vurgulanan bildiride; dünyada, bölgede ve ülkemizde önemli siyasal gelişmelerin yaşandığı koşullarda toplanan 2. Kongre'nin, bu gelişmelerin muhtevası, sonuçları ve ulusal demokratik mücadelemiz üzerindeki etkilerinin çeşitli boyutları ile ele alınıp değerlendirildiği; dönemin mücadele perspektiflerini belirleyen bir dizi karar alındığı ve program ile tüzüğe ilişkin kimi değişiklik önerilerinin görüşülerek kabul edildiği belirtildi.

Sosyalist kimlik ve perspektifi temel alarak Kürdistan ulusal ve toplumsal kurtuluş sürecine Bağımsız Demokratik Kürdistan siyasi hedefi ile katılmak için kurulan YEKBÛN'un, Birlik Kongresi'nin karar ve perspektiflerini de değerlendirdiğine dikkat çekilen Sonuç Bildirisi'nde, aradan geçen zamanın, bu kararların mücadele açısından önemini ve güncelliğini gösterdiğini, ancak çeşitli nedenlerle yerine getirilemeyen kararlar konusunda yeni önlemler alınmasının parti örgütlerinin önüne görev olarak konulduğu ifade edildi.

TC'nin Kuzey Kürdistan'da inkar ve imha politikalarında ısrar etmeyi sürdürdüğü, bu politikanın en önemli hedeflerinden birinin Kürdistan'ı insansızlaştırmak ve "yeniden fethederek" ülkemiz üzerindeki egemenliğinin sürekliliğini sağlamak olduğu düşüncesine yer verilen bildiride şöyle denildi:

"Binlerce köy ve mezranın boşaltılmasında, milyonların göçünde ve devletin Kürdistan'da başta savaş gücü olmak üzere tüm kurumları ile kendisini reorganize etmesinde somutlaşan bu gerçek, TC'nin çözümsüzlüğünün ifadesidir. DEP'in kapatılması, DEP milletvekillerinin dokunulmazlıklarının kaldırılması ve 'yargılanma' yöntemi, topyekün savaşın ekonomik boyutları ve Türk siyasal yaşamında yarattığı çatlaklıklar bu çözümsüzlüğü gösteren belli bazı gelişmelerdir. Tüm bu şiddet ve imha savaşına rağmen ulusal uyanışın durdurulamadığını tespit eden 2. Kongremiz, ulusal demokratik hareketin, Kürdistan sorununda demokratik ve kalıcı çözüm için tüm olanakların seferber edilmesini sağlayacak politika ve kurumlarda ısrarlı olması gerekliliğini vurguladı.

2. Kongremiz, ulusal birlik ve Cephe konusunda, Birlik Kongresi'nde alınan kararların yaşam tarafından doğrulandığını tespit etti. 2. Kongremiz, bu süre içinde, özellikle de Mart 1993'te başlayan ulusal işbirliği ve diyalog süreci ve bunun bir sonucu olarak oluşan Kuzey Kürdistan Ulusal Demokratik Cephe Platformu'nun mücadelemiz açısından taşıdığı önemi vurgulayarak, konuya ilişkin izlenen parti politikasını onayladı. Cephe'nin bugüne kadar kurulamamış olmasının mücadelemizin başarısı önünde duran sorunların başında yeraldığını tespit eden 2. Kongremiz, konuya 'taktik' olarak yaklaşan anlayışların aşılması ve bu konuda partimiz organlarının aktif müdahaleci olması gerektiğini belirterek tüm ulusal güçleri konuya ilişkin daha duyarlı ve sorumlu davranmaya çağırdı.

TC'nin topyekün inkar ve imha savaşına karşı mücadelenin devamı ve başarısının, mücadelenin bütünselliğinin elden bırakılmamasına bağlı olduğunu belirten YEKBÛnN2. Kongresi, dost ve düşmanını iyi tanıyan, sürecin gerektirdiklerini yer ve zamanında, bütünsel müdahale perspektifi ile yerine getirebilen, sömürgeci yapı ve kurumlara alternatif bir gücün yokluğunun Kürdistan ulusal demokratik hareketinin sorunlarını daha da ağırlaştırdığını vurgulayarak bu konuda çözümler üretilmesi için gerekli kararları aldı.

Kongremiz, Kürdistan sorununun çözümünde aslolanın Kürt halkının kendi geleceğini özgürce belirleyebilme hakkı ve bu hakkı özgürce ortaya koyabileceği koşulların yaratılması olduğunu belirtti. YEKBÛN 2. Kongresi, sorunun demokratik ve kalıcı çözümü için Bağımsız Demokratik Cumhuriyet hedefinin en gerçekçi yol olarak geçerliliğini koruduğunu, bu hedefin yanısıra, öteden beri savunduğumuz gibi, en sıradan bir ulusal demokratik hak için bile kararlı mücadele verilmesi gerektiğini bir kez daha vurguladı."

Kürdistanlı sosyalistlerin dağınıklığının, bu konuda önemli adımlar atılmış olmakla birlikte, hala, ulusal demokratik hareketin önemli sorunlarından birini oluşturduğu kaydedilen bildiride, YEKBÛN 2. Kongresi'nin, bu konuda izlenen parti politikalarını ve yapılan girişimleri onayladığı ve bunları sonuçlandırması gerektiği belirtilerek KUK/RNK ve TSK ile belli bir aşamaya gelmiş olan birlik çalışmalarının, belirlenecek birlik takvimi de dikkate alınarak genişletilebilme olanaklarının araştırılması gerektiği vurgulandı.

Bildiride daha sonra şu görüşlere yer verildi:

"Kuzey Kürdistan'da tüm vahşeti ile süren TC'nin kirli savaşının boyutları ve bu politikada ısrarı nedeniyle, Kürdistan ulusal demokratik güçlerinin mücadele araç ve biçimlerinin doğru kombinasyonu ve kullanımı konusunda daha duyarlı davranmalarının gerekliliğini vurgulayan 2. Kongremiz, bu topyekün savaşa karşı Kürt halkının, mücadelenin tüm araç ve biçimlerini kullanmasının gerekliliği ve meşruluğuna olan inancını belirtti. Kongremiz, bu perspektiften hareketle, partimizin konuya ilişkin olarak gerekli gördüğü ve atılmış adımların tüm alanlarda (legal, illegal, barışçıl, silahlı vb.) geliştirilmesi, bunların kimliğimizi ve coğrafyamızı esas alan güçlü kurumlar durumuna getirilmesi için çabaların yoğunlaştırılmasını kararlaştırdı. Legal Kürt partisi konusunu, hem güncellik hem de partimizin konuya ilişkin öteden beri savunduğu perspektifler açısından değerlendiren kongremiz, bu alanda daha aktif ve ve sonuç alıcı inisiyatiflerin geliştirilmesini, önümüzdeki dönemin önemli görevlerinden biri olarak tespit etti.

Dünya ve bölge düzeyinde Kürt ve Kürdistan sorununun önünde bulunan zorluk ve olanakları tüm yanları ile değerlendiren 2. Kongremiz, ülkemizin herhangi bir parçasındaki kazanım ya da yenilginin Kürdistan genelini doğrudan etkilediğini bir kez daha belirtti. Güney Kürdistan'da 1991 bahar ayaklanması ve onu izleyen süreçte giderek federe devlet ilanında somutlaşan kazanımların korunması ve güçlendirilmesinin önemini vurgulayan Kongremiz, Mayıs 1994'te başlayan kardeş kavgasının bu mevziyi tehdit eden boyutlara sıçradığını bir kez daha belirtmeyi gerekli gördü. Bu nedenle de Kongremiz, partimizin konuya ilişkin girişimlerinin önemini vurgulayarak Ağustos 1994 sonlarından itibaren yoğunlaşan barış görüşmeleri ve pratik adımların sevindirici olduğunu belirterek, bu konuda tarafların ve tüm ulusal güçlerin duyarlı ve sorumlu davranmaları gerektiği çağrısını yineledi. Kongremiz, ülkemizin doğu ve güneybatı parçalarında ulusal demokratik güçlerin yürüttüğü mücadeleyi desteklediğini ve bu parçalarda ulusal güçlerin işbirliği ve dayanışma yönünde attıkları adımların sevindirici olduğunu belirtti.

Kongremiz, sosyalist sistemin çöküşüyle oluşan yeni uluslararası durumu da değerlendirdi. Kürt ve Kürdistan sorununun uluslararası ve bölge düzeyinde kazandığı güncelliği, son gelişmeleri de dikkate alarak tartışan Kongremiz, oluşan yeni uluslararası ve bölge koşullarının yolaçtığı sorun ve olanakların titizlikle ele alınması gerektiğini belirtti. YEKBÛN 2. Kongresi, bu koşullardan Kürt halkının ulusal çıkarları lehine yararlanabilmek için, Kürdistan ulusal güçlerinin kendi ulusal birliklerini güçlendirmesi gerektiğinden hareketle, tüm ulusal güçlerin sorunlarını görüşmeler yoluyla çözmeleri, kardeş kanı dökülmesinin önünün alınması ve giderek gerek tek tek parçalarda gerekse tüm Kürdistan boyutunda ulusal birliğin kurumlar düzeyine yükseltilmesi için ihtiyaç duyulan adım ve çabaların sürdürülmesini kararlaştırdı.

2. Kongremiz, TC devletinin yürüttüğü topyekün inkar ve imha savaşına karşı kendi meşru ulusal demokratik hakları için mücadele eden Kürt halkı ile dayanışmanın bir insanlık görevi olduğunu belirterek, başta Birleşmiş Milletler Örgütü, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı, Avrupa Parlamentosu ve ilgili üye ülkeler olmak üzere, bu konuda seslerini yükseltmeleri için tüm dünya demokratik ve insani kurum ve kuruluşlarını bir kez daha duyarlı olmaya çağırdı.

2. Kongremiz, YEKBÛN Merkez Komitesi'nin Kongre'ye sunduğu Politik Rapor'u geniş bir katılım ile tartışarak, Politik Rapor'da dile getirilen, genel olarak ulusal demokratik hareketin ve özel olarak partimizin önünde duran görev ve sorumlulukları titizlikle değerlendirip onayladı. Yeni dönemin politik perspektif ve örgütsel görevlerini tespit eden Kongremiz, gerekli kararları aldı. Parti çalışmalarımızın kimi alanlardaki eksiklik ve yetmezliklerini tespit ederek bu sorunların aşılması için alınması gereken önlemleri kararlaştıran Kongremiz, Birlik Kongresi'nden bu yana önemli işlerin yapıldığını belirterek; mücadelemizde başarının güvencesinin güçlü, istikrarlı ve sürekliliği sağlanmış bir örgütsel yapı ve çalışma olduğunu vurguladı.

Mücadelemizin değişik alanlarını ilgilendiren daha bir dizi ideolojik, politik, örgütsel, ülkesel ve uluslararası; tarihsel ve güncel sorun ve soruları görüşerek, ülke ve halk olarak tarihsel bir dönemeçten geçtiğimizi belirten Kongremiz, özgür ve demokratik bir toplum, bağımsız bir ülke yolunda, Kongremizin de temel şiarı olan, daha güçlü bir örgütsel mücadele için tüm parti üye ve organlarını bu görevlerin yerine getirilmesinde daha titiz ve kararlı davranmaya çağırdı."

"Kuzey Kürdistan'da tüm vahşeti ile süren TC'nin kirli savaşının boyutları ve bu politikada ısrarı nedeniyle, Kürdistan ulusal demokratik güçlerinin mücadele araç ve biçimlerinin doğru kombinasyonu ve kullanımı konusunda daha duyarlı davranmalarının gerekliliğini vurgulayan 2. Kongremiz, partimizin konuya ilişkin olarak gerekli gördüğü ve atılmış adımların tüm alanlarda (legal, illegal, barışçıl, silahlı vb.) geliştirilmesi, bunların kimliğimizi ve coğrafyamızı esas alan güçlü kurumlar durumuna getirilmesi için çabaların yoğunlaştırılmasını kararlaştırdı.

Çözüm

Vildan Tanrıkulu

Siyasal mücadelede "güç" göreceli dir

Kuzey Kürdistan'da siyasal mücadele pratiğinin, en azından benim açımdan çok açık olarak ortaya koyduğu ve özellikle son yıllarda daha da yaygın olarak yaşanan ve gözlenebilen zaaflarından biri, "güç" sorununun kavranma biçimi ve bunun siyasal yaşamımızda ve siyasal tercihlerimizde yarattığı etkilerdir. Siyasal güç olma, en genel tanımı ile siyasal düşüncelerin toplum yaşamında hissedilebilir bir yoğunluğa ulaşmasıdır. Bu nedenle de siyasal düşüncelerin giderek siyasal iktidar olması ya da olabilmesidir. Açıktır ki, belirtilen anlamı ile siyasal güç olma sorunu ya da çok yaygın deyimi ile "gündemi belirleyebilme" sorunu, siyasal düşüncelerin, siyasal programların ve siyasal tercihlerin siyasal örgütlenmelerde ifadesini bulan yoğunlaşmış biçimidir.

Gerek kendi toplumumuzda gerekse diğer toplumların siyasal yaşamında siyasal gücün göreceliğine ilişkin çok farklı boyutlarda örnekler yaşanmıştır, yaşanmaktadır. İktidardaki siyasal gücün durumundan tutalım yıllarca toplum içinde iktidar olamamış ancak toplum yaşamını farklı boyutlarda etkileyen siyasal örgütlenmelerin güç durumuna kadar varolan örneklerin tümünün ortak paydası, aslolanın ve sürekliliği olanın siyasal değerler ve siyasal düşünceler olduğudur. Örneklemek gerekirse: Sosyalist sistem çöktü. "Kapitalizmin ebediyetini" ilan eden kesimler az değil. Ancak, sosyalist değerlerin ve sosyalist düşüncenin etkisinin bittiğini, güç ve iktidar olamayacağını iddia etmeyi kimse düşünmek bile istemiyor. Aksine, "kapitalizmin ebediyeti"nden dem vuranlar bile, sosyalist değer ve düşüncelerin güç olamaması için alınması gereken "önlemleri" düşünmek ile uğraşıyorlar. Güney Kürdistan'da 1975 öncesi ulusal hareket, ağırlıklı olarak bir siyasal örgütte yoğunlaşmış siyasal bir güç durumunda idi. Ancak bugünkü durumu hep birlikte yaşıyoruz. En azından "güç" anlamında iki siyasal harekette yoğunlaşmış siyasal değerler sözkonusudur. Konuya ilişkin iki uç noktadan verdiğim örnekler, gerek Kürdistan'ın diğer parçalarından gerekse dünyadan yeni örnekler ile çoğaltılabilir.

Genel olarak insanlık tarihi, özel olarak tek tek toplumların siyasal tarihi, farklı dönemlerde farklı siyasal düşüncelerin, değerlerin güç ve iktidarlarına, toplumumuzda bugünkü yaygın deyimi ile "gündem belirleme"lerine tanık olmuştur. Aynı tarihsel ve toplumsal koşullarda "benzer" siyasal değer ve hedeflerde yoğunlaşan siyasal örgütlerin "güç"leri için de geçerli olan bu gerçekten çıkarılması gereken sonuçlar vardır.

İlk olarak; "güç" ve "iktidar" olma, siyasal değerlere gerçeklik kazandırmanın araçları olduğu için, ne "güçlülük" ne de "iktidar" olma tek başına amaç durumuna getirilemez. "Güç" ya da "iktidar" olma, siyasal değerlerimizi yansıtabildiği ve onlara gerçeklik kazandırabildiği oranda bir sürekliliğe sahiptir. Bu nedenle de güçlü olma, gündemi belirleyebilme, esas olarak göreceli bir siyasal yoğunlaşmadır ve siyasal tercihlerde esas durumuna getirilemez.

İkincisi; Siyasal mücadelede "başarı" iktidara yakınlıktır. İktidara yakınlık, "güç" olmayı öngörmektedir. Ancak bu durum, sözkonusu siyasal gücün doğruluğunun ölçüsü değildir. Siyasal değerlerde ve siyasal tercihlerde somutlaştığı için, siyasal mücadelede, bir siyasal hareketin tüm bir toplum için, bir ulus için geçerli olan mutlak doğrusu yoktur. Var olan, toplumun ya da ulusun bir kesiminin tercihidir.

Üçüncüsü; somut siyasal hedefler ne tarihsel ne de toplumsal anlamda statik değildir. Tarihsel koşullar ve toplumsal dinamizm, siyasal hedeflerde değişkenliği öngörmektedir. Bu nedenle de, bir siyasal hareket, siyasal programında ifadesini bulan siyasal hedeflerini -kısa ve uzun vadeli-, toplumsal dinamizme, toplumun değişkenliğine paralel olarak değiştirebilme, geliştirebilme ve yaşama geçirebilme yeteneği ile "güç" olma ya da "gündemi belirleyebilme" çabalarında tarihsel ve toplumsal anlamda sürekliliği yakalayabilir.

Kürdistan'ın bütününde olduğu gibi, Kuzey Kürdistan'da da ulusal ve toplumsal kurtuluş süreci yaşanmaktadır. Ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelemizin tarihi yüz yılı aşmaktadır. Bu tarih birçok "güç" ve "siyasal örgütlenmeye" tanık olmuştur. Bu gerçek, kendimizi siyasal tercihlerimizde "var olan güç" ile birlikte olma anlayışı ile sınırlamamamız için kendi tarihimizden yeterli ve gerekli örneği sunmaktadır.

Siyasal iktidar mücadelesinde "güç" ve "gündemi belirleme" sorununun ölçüsünü de doğru saptamanın önemi büyüktür. Göreceliğin önemli göstergelerinden biri de budur. Kim, hangi siyasal hareket, hangi hedefe ve hangi iktidara göre güçlüdür? sorusunun cevabı bu göstergeyi belirlemektedir. Ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelemizin ulusal kurtuluş yanının, toplumumuzda farklı siyasal değer ve toplumsal çıkarlara sahip tüm ulusal kesimleri ilgilendirmesi ve mücadele birlikteliğini gerektirmesi, bir siyasal hareketin tüm ulusu temsil etmesi anlamına gelmediği gibi böyle bir yaklaşım ve tercihin mücadelemizde başarıya hizmet etmesi de beklenmemelidir. Böyle bir yaklaşım ve beklentinin, Kuzey Kürdistan'da siyasal yaşam, ulusal demokratik hareket ve tek tek bireyler açısından can alıcı öneme sahip olumsuzlukların aşılmasına hizmet etmeyeceğini, yaşayarak öğrenmemize gerek bırakmayalım.

Terörle Mücadele Yasası değiştiriliyor...

Özgür düşünceye 'yeni' pranga

TMY'de açıkça "vatanın ve milletin bölünmez bütünlüğü aleyhine propaganda yapmak" biçiminde ifade edilen düşünce yasağına, yeni düzenlemeyle "terör örgütünü açık ya da yakın şekilde desteklemek" şeklinde muğlak ve her tür açıklamayı bu kapsamda değerlendirmeye uygun bir ekleme yapılarak "terör örgütü" dolayımının yaratacağı beklenen "şiddet" imajından yararlanma yoluna gidilmekte; böylelikle önümüzdeki birkaç yılın da "şiddet içermeyen düşünceler özgürdür" demagojisi ile atlatılabileceği umulmaktadır.

Haber Merkezi- Milli Güvenlik Kurulu'nun Eylül ayında yaptığı toplantıda aldığı karar gereğince başlatılan, 3713 sayılı Terörle Mücadele Yasası'nda değişiklik yapılması yönündeki çalışmalar sonuçlandı. MGK'nin aldığı karar doğrultusunda Adalet Bakanlığı tarafından oluşturulan bir komisyonun hazırladığı ve hükümet ortakları arasında problem yaratan yeni yasa taslağı da düşünce özgürlüğü konusunda yeni bir hüküm içermiyor.

"Bölücü düşünceler" olarak kabul edilen, Kürt halkının yanısıra Türk devleti bakımından da en temel sorun durumundaki "Kürt sorunu" konusunda özgürlükçü düşüncelere sahip olanlar, taslağın TBMM'de aynen kabul edilmesi durumunda "yeni" yasaya göre de, tutsak düşmeyi ya da kaçak yaşamayı göze almadan düşüncelerini ifadeye edemeyecekler.

Adalet Bakanlığı tarafından oluşturulan bir komisyonca hazırlanan yasa taslağına göre **"ülkenin birliğini ve bütünlüğünü bozmak amacıyla terör örgütünü açık ya da yakın şekilde destekleyenler"** 1 yıldan 3 yıla kadar ağır hapis cezası ile 200 milyon liradan 500 milyon liraya kadar da para cezası ile cezalandırılacaklar.

TMY'de açıkça **"vatanın ve milletin bölünmez bütünlüğü aleyhine propaganda yapmak"** biçiminde ifade edilen düşünce yasağına, yeni düzenlemeyle **"terör örgütünü açık ya da yakın şekilde desteklemek"** şeklinde muğlak ve her tür açıklamayı bu kapsamda değerlendirmeye uygun bir ekleme yapılarak "terör örgütü" dolayımının yaratacağı beklenen "şiddet" imajından yararlanma yoluna gidilmekte; böylelikle önümüzdeki birkaç yılın da **"şiddet içermeyen düşünceler özgürdür"** demagojisi ile atlatılabileceği umulmaktadır. Oysa Kürt ve Kürdistan'dan, ulusal demokratik mücadelenin haklılığını işleyen bir değerlendirme içinde sözetmek, böyle bir hedefe, şiddete başvurmadan ulaşılamayacağı varsayımıyla "yeni yasaya" göre de suç sayılabilecektir. Hazırlanan taslağın getirdiği "yenilik", eski yasada 2 yıl olan hapis cezasının alt sınırının 1 yıla indirilmesi, üst sınırının da 3 yıla çıkarılması ile bu yasanın uygulanmasıyla verilecek cezaların paraya çevrilmesi ve tecil edilmesinin önünün açılması.

Şu an cezaevinde bulunan düşünce suçlusu aydınlar taslağın yasalaşarak yürürlüğe girmesinden sonra 2 ay içinde dosyalarının bulunduğu mahkemelere başvurarak durumlarının incelenmesini isteyebilecekler. Mahkemelerin, yeni yasaya göre suç işlemediğine karar vereceği davalar düşürülecek, hüküm giyerek tutuklananlar serbest bırakılacak.

Koalisyonun DYP kanadı tarafından bu şekliyle bile kabul edilmek istenmeyen ve bu nedenle hükümet ortakları arasında krize yolaçan yasa taslağının, bu şekliyle düşünceyi özgürleştirmiyor olması nedeniyle yaratacağı tepki ve tartışmaların yanısıra, halen cezaevlerinde bulunan 100 kadar tutuklu ve hükümlü "düşünce suçlusu"nun durumu bakımından da önemli tartışmalara ve tepkilere yolaçması bekleniyor. Çünkü taslağa göre yeni yasadan "yararlanabilmeleri" için "içerdekilerin" mahkemelere başvurması gerekiyor. Düşüncelerinden dolayı tutsak olmayı göze alan aydınlara; fiilen yürürlükteki düşünceyi suç sayan yasaları tanımayarak düşüncelerini açıklayan, düşünceye yasak getiren mevzuatı "takmayan" fikir savaşçılarına, düşünceyi suç olarak kabul eden bir yasaya göre yeniden yargılanmayı kabul etmeleri dayatılarak yeni düzenleme kamuoyu nezdinde meşrulaştırılmak isteniyor.

Uzunca bir süredir tartışılan TMY'de değişiklik yapılması ve düşüncenin suç olmaktan çıkarılması konusunda, hazırlanan taslak yasalaşırsa, dağ fare doğurmuş olacak ama bir "ihtimal", Mümtaz Soysal'ın da onuru kurtulmuş olacak (!) Hoca, İMF istiyor diye özelleşirme yapılmasını, AB ve AGİK istiyor diye "demokratikleşme" yönünde adımlar atılmasını "onuruna" yediremiyormuş. Yeni düzenlemeyle demokratikleşme sağlanamayacağına göre Hoca'nın onuru incinmemiş mi olacak diye soranlar olursa haksız sayılmaz. Bizzat kendisi de faşist yasaların hışmına uğrayarak hapis yatmış olan Soysal, bakalım, kendisinin de imzasının bulunacağı bir faşist yasayı "onuruna" yedirebilecek mi?

Tutsak yakınları kararlı

Açlık grevi sürüyor

Selahaddin Veysanoğlu

Mersin- 4 Ekim tarihinde HADEP Mersin il binasında tutsak yakınlarının başlattığı açlık grevi yeni katılımlarla devam ediyor. Konya Cezaevi'ndeki baskıları ve Kürdistan'daki katliamları protesto etmek amacıyla tutsak yakınları tarafından Mersin HADEP il binasında açlık grevi başlatıldı.

Tutsak yakınlarından oluşan 50 kişilik bir grubun başlattığı açlık grevi 5'er gün dönüşümlü olarak devam ediyor. Başta Konya Cezaevi olmak üzere tüm cezaevlerinde baskıların arttığına dikkat çeken tutsak aileleri, "Kürdistan'da her gün köyler yakılıp yıkılmakta, insanlar katledilmektedir. Kürdistan'da yürütülen bu kirli savaş bir yandan metropollere taşınırken diğer yandan cezaevlerinde yoğun bir baskı ve işkence uygulanıyor. Bu baskı ve işkenceler sonucunda tutsaklar teslim alınmaya çalışılmaktadır. Bizler tutsak yakınları olarak bu baskı ve katliamları protesto ediyoruz" denildi.

Bilindiği gibi bir süredir Konya Cezaevi'nde dışardan yiyecek alınmadığı gibi avukatların mesai saatleri dışında müvekkilleri ile görüştürülmesi yasaklanmış ayrıca bazı tutsaklara mektup yasağı konmuş bu nedenle Konya Cezaevi'ndeki tutsaklar da açlık grevine başlamışlardı.

Tutsak ailelerinin Mersin HADEP il başkanlığı binasında başlattığı açlık grevine destek artıyor. Mersin İHD başkanı Av. **Hamza Yılmaz** ve HADEP Mersin Merkez ilçe başkanı **Sedat Kalaba** tutsak ailelerinin aldıkları açlık grevi kararını saygıyla karşıladıklarını ifade ederek bu kararı destekleyeceklerini belirttiler. HADEP Adana il başkanı **Samet Yaman** da açlık grevcilerini ziyaret ederek destek sundu.

Yeni katılımlarla birlikte 80 kişiyle devam eden açlık grevi, 14. gününe girerken eyleme çeşitli sendika ve demokratik kitle örgütleri ile bazı partilerce destek veriliyor.

Açlık grevindek ailelerin oluşturduğu 8 kişilik bir heyet Ankara'ya giderek temaslarda bulundu. İnsan Hakları Bakanı **Azimet Köylüoğlu**, Adalet Bakanı **Mehmet Moğultay** ve Başbakan yardımcısı **Murat Karayalçın** ile görüşen tutsak yakınları, bu yetkililerden cezaevi koşullarının iyileştirileceğine dair söz aldıklarını ancak somut bir adım atılmadan Ankara'dan dönmeyeceklerini belirttiler.

14 Ekim'de HADEP il binasında Birleşik Sosyalist Parti ve HADEP tarafından yapılan ortak basın açıklamasında; tüm demokratik kitle örgütlerine çağrı yapılarak, devletin baskı ve şiddet politikasına karşı ortak mücadele geliştirilmesi çağrısında bulunuldu.

Irak Kürdistanı yerel hükümeti Başbakanı Kosret Resul Ali:

Kardeş kavgası ülkeyi yıkıma götürdü

Avrupa temsilcimiz Halim Can, Irak Kürdistanı yerel hükümeti başbakanı Kosret Resul Ali ile görüştü. Halim Can'ın, ülkede yaşanan çeşitli problemlere ilişkin sorularını yanıtlayan Kosret Resul Ali, kendisi ve Meclis Başkanı hakkında yapılan kardeş savaşına katıldıkları yönündeki spekülasyonları yalanladı.

Medya Güneşi: Seçimlerin yapılmasından ve hükümetin kurulmasının üzerinden 2 yıldan fazla bir zaman geçiyor. Fuat Mahsum'dan sonra, siz hükümetin 2. başbakanı oldunuz. Sizin döneminizde Parlamento'dan hangi kanunlar çıktı ve bunlardan kaçı yaşama geçirildi?

Kosret Resul: Benim dönemimde şu yasalar çıkarıldı:Partiler Yasası, Sivil Örgütler Yasası, Silah Taşıma Yasası.

Biz Kürdistan'daki memurların maaşını 30 dinar yükselttik, Kürdistan emeklilerine bir maaş ikramiye verme kararı aldık ve yaşama geçirdik. Kürt öğretmenlerinin, üniversite hocalarının, doktor ve eczacıların maaşlarını arttıran kanunlar çıkarıldı. Şehit ailelerine her ay 250 dinar maaş bağlandı ve şehit aileleri ve emekli pêşmergelere toprak dağıtıldı.

Petrolün çıkarılması ve işletilmesi için bir proje hazırladık ve uygulamaya sokmak için epey para harcandı. Bu proje yüzde 50 ürün vermeye başlamış bulunuyor.

Diğer bir projemiz, Hewlêr ve Süleymaniye elektrik şebekesini - Derbendixan şebekesine bağlamak ve Dukan elektrik şebekesinden Dıhok'a elektrik vermektir.

Ekonomik durumumuz problemlerimizin artmasına neden oluyordu. Saddam'ın piyasada bulunan 25 banknotluk dinarı iptal etmesiyle Kürdistan halkı 1 milyar dinar zarara uğradı ve arkasından cereyan eden kardeş kavgası işimizi epeyce zorlaştırdı.

Medya: Kardeş kavgasının durdurulması için hükümetiniz somut olarak neler yaptı. 3 ay süren kardeş kavgasına karşı hükümetinizin pasif kaldığı söyleniyor, bu düşünceye katılıyor musunuz?

K.Resul: Hükümet olarak bir şey yaptığımızı söyleyemem. Fakat ben savaşı durdurmak için çalışırken 3 kez ölümden kurtuldum. Savaşın durdurulması için Heriri, Şaklawa, Hewlêr ve Süleymaniye bölgelerine gittim, Bakanların bir kısmı da görev başındaydı.

Medya: Fakat halk arasında şöyle bir düşünce var: diyorlar ki, Kosret Resul hem hükümet içinde hem de Yekiti içinde sertlik yanlısıdır ve şahinler grubundadır?

K. Resul: Ben bunun tersini sana söyleyebilirim. Ben olmasaydım bu savaş daha da genişleyebilirdi. PDK lideri ve savaşın tarafı olan Kak Mesut, sevaş zamanı TV'de yaptığı bir konuşmada, savaşın durması için yaptığım katkıyı övmüştü. INC Başkanı **Ahmet Çelebi** de muhtelif zamanlarda yaptığı açıklamalarda hükümet başkanına, savaşın yaygınlaşmasını önlemek üzere yaptığı çalışmalardan dolayı teşekkür etmiştir.

Medya: Siz ve parlamento başkanı, kardeş savaşı zamanında askeri elbiselerinizi giyip cepheye gitmişsiniz ve karşılıklı savaşmışsınız deniliyor. Bu yönde iddialar var. Bu iddilara ne diyorsunuz?

K. Resul: Bu iddialar tamamen gerçek dışıdır. Savaş zamanında da hep üzerimde sivil elbise vardı ve çoğu kez ben Kak Mesud'un karargahındaydım. Sayın Cevher Namık da cepheye gitmemiştir. O da Selahaddin'de Politbüro'da kalıyordu. Bunu Hewlêr halkına sorabilirsiniz.

Medya: Kamuoyunda, Yekiti'nin 1995 yılında seçim yapılmasından yana olmadığı yönünde tartışmalar var, doğru mu?

K. Resul: Hayır böyle bir şey yok.

Medya: Fakat bunu buradaki halk söylüyor. 15-20 gündür buradayım ve halkla yaptığım konuşmalarda bunu duydum.

K. Resul: Tek taraflı Kürtlerle konuşmuşsunuz. **PDK** taraftarları Yekiti'nin seçimden yana olmadığını söylüyorlar. Yekiti taraftarları da PDK'nin Hizbullah, İslami Hareket, İran ve Türkiye ile işbirliğine gittiğini ve güçlenmiş olan Yekiti'nin gücünü azaltmak için uğraştığını söylüyorlar.

Medya: Eğer 1995'te bir seçim olsa ve Yekiti '92 seçimlerindeki gibi başarılı bir sonuç elde edemezse, parlamentoda gerçekten muhalefet yapacak mısınız?

K. Resul: Neden onlar çoğunluk olacaklar ki? '92 seçimlerinde PDK ile aramızda sadece 1500 oy fark vardı ve bu da bir koltuk farkı dahi değildi. Şimdiden halkın kime oy vereceği kestirilemez. Şimdiden '95 te ne olup biteceğini kimse kesin söyleyemez. Çünkü kardeş kavgası iki örgütün de itibarını halk arasında düşürmüştür.

Medya: Kardeş savaşında resmi olarak kaç kişi öldü?

K. Resul: Şimdiye kadar resmi bir sonuç yok, ama çok kişinin öldüğü söyleniyor.

Medya: Yaklaşık bir rakam verebilir misiniz?

K. Resul: Benim tahminime göre yaklaşık 1000 kişi öldü ve bu sayı iki tarafın toplamıdır.

Medya: 25 Ağustos'ta yapılan olağanüstü parlamento toplantısında ben de misafir olarak bulundum. O toplantıda yalnız sizin üzerinizde tabanca olduğunu farkettim. Parlamentoda tabanca taşımanız kanunlarınıza aykırı değil mi?

K. Resul: Evet üstümde tabanca vardı. Fakat bu kanunlarımıza aykırı değil.

Medya: Güvenlik Konseyi'nde Irak'a uygulanan ambargonun kaldırılması yönünde yoğun çabalar var. Ambargonun kaldırılmasının Kürdistan'a etkisi ne olur? Eğer olumsuz bir etki oluşacaksa sizin hükümet olarak ne tür tedbirleriniz var veya bu konuda bir çalışmanız var mı?

K. Resul: Bu sorunun iki yönü var. Birisi dış, diğeri iç. Batı ve Amerika'nın ne yapacağına bağlıdır. Ya Saddam'a uygulanan ambargoyu kaldırıp Saddam'ın Kürdistan'ı yeniden kendi kontrolüne almasına yardımcı olacaklar; ya da hem ambargoyu kaldıracaklar hem de Kürdistan sorununu çözeceklerdir. Bu iki durum da henüz netleşmiş değil.

Sorunun iç yönüne gelince; eğer Irak'a uygulanan ambargo kalktığında YNK ve PDK kendi aralarındaki savaşı sürdürürlerse hükümetin durumu oldukça zorlaşır. Eğer iç cephemiz güçlü, dayanışmamız sağlam olursa, ambargonun kalkmasının fazla bir etkisi olmaz.

Çünkü Irak ordusunun morali bozuk, içinde farklı kanatlar var. Halk çaresiz ve yoksuldur. Saddam ve rejimine her gün sövgüler yağdırmaktadır. 1995 Mayıs'ına kadar Irak'a uygulanan ambargonun kaldırılacağını sanmıyorum.

Medya: Gördüğüm kadarıyla halk yoksul, dilencilik artmış, halkın ekonomik sorunlarına nasıl çözüm getireceksiniz?

K. Resul: Eğer kardeş kavgası olmasaydı, memurların maaşını arttıracak, halkın ekonomik sorunlarına öncelik verecektik. Nüfus sayımı yapılacaktı, yoksulluk derecesinde olan kesimlere dışarıdan gelen yardım daha fazla dağıtılacaktı. Bu kardeş kavgası olmasaydı bunların hepsi programımızda mevcuttu.

Bildiğiniz gibi Kürdistan ekonomisinin altyapısı tahrip edilmiş. BAAS rejimi 23 yıllık bir program uygulayarak, Kürdistan toplumunu üretken bir toplum olmaktan çıkarıp, tüketici topluma dönüştürmüş. Halkı kışlalarda toplayıp onları maaşa bağlamış. Onların görevi de yalnız rejimin askeri olmaktı.

Kürdistan ekonomisinin de altyapısı tamamiyle felce uğramış. Bu temelleri yeniden kurmak zorundayız. Bunun temeli de üretmekten geçiyor. Köyleri imar ve iskan etmek ve fabrikaları yeniden faaliyete geçirmek.... Bütün bunlar hükümetin programında var. Fakat bu son 4 aydaki kardeş kavgası hükümeti oldukça zor duruma soktu, demokrasi deneyimlerimize büyük zararları oldu, ülkeyi yıkıma götürdü.

Medya: Kardeş kavgası sonucunda hükümetinizin etkisinin Hewlêr ile sınırlı kaldığı, Kürdistan'da 3-4 hükümetin olduğu söyleniyor, doğru mu?

K. Resul: Evet doğrudur. Bizim rolümüz yalnız Hewlêr ile sınırlıdır. Dıhok vilayetinde kontrol KDP'nin elinde. Süleymaniye ve Kerkük'te kontrol Yekiti'de. İran sınırında ise Pasdarlar, Hizbullah ve İslami Hareket kontrolü sağlamış durumda. Hewlêr, Şaklava ve Selahaddin de hükümetimizin denetiminde.

Medya: Geçen yıla kadar INC'nin (Irak Ulusal Konseyi) rolü Kürt toplumunda fazla yoktu. Fakat bugün Kürdistan'ın çoğu yerinde kontrolü Ahmed Çelebi (INC Başkanı) sağlıyor. Bu sizin için bir sorun oluşturmuyor mu?

K. Resul: Hayır sorun oluşturmuyor. Onlara barışı sağlama rolü verilmiştir, görevleri barışı sağlamaktır.

Kürdistan ekonomisinin de altyapısı tamamiyle felce uğramış. Bu temelleri yeniden kurmak zorundayız. Bunun temeli de üretmekten geçiyor. Köyleri imar ve iskan etmek ve fabrikaları yeniden faaliyete geçirmek.... Bütün bunlar hükümetin programında var. Fakat bu son 4 aydaki kardeş kavgası hükümeti oldukça zor duruma soktu, demokrasi deneyimimize büyük zararları oldu, ülkeyi yıkıma götürdü.

Kosret Resul Alî

1952 yılında doğdu. 1972-1974 yılları arasında Bulgaristan'ın Varna kentinde Ziraat mühendisliği öğrenimi gördü. 1975 yılına kadar PDK üyesi olarak yurtsever harekette yerini aldı.

Barzani hareketinin yenilgisinden sonra kurulan YNK örgütünde siyasi çalışmasını sürdürdü. 1977 yılında Hewlêr'de yakalanıp 3 ay işkenceden geçirildi. Hewlêr'de Komele (Yekiti içinde yeralan bir örgüt) örgütünü kurdu ve 1983 yılına kadar bu ilde örgütün yöneticiliğini yaptı. Komele Kongresi'nde örgütün yönetim organına seçildi ve Hewlêr'de pêşmerge komutanlığı görevini üstlendi. 1989 yılında YNK'nin Politbüro üyesi oldu ve birçok çatışmada komutanlık yaptı. Hewlêr ve Kerkük'ün alınmasına komutanlık etti ve Serê Reş'teki Saddam'ın sarayına el-konulmasında pêşmergelere komutanlık etti. Kürdistani Cephe adına Kore* savaşının komutanlığını yürüttü. Parlamento seçimlerinde Yekiti listesinden parlamenter seçildi. 11 Nisan 1993'te yerel hükümet başbakanlığı görevini Fuat Mahsum'dan devraldı. Halen bu görevi yürütmektedir.

***Korê: Korê Köyü, Şaklawa ve Selahaddin arasında bulunmaktadır. Ayaklanma sırasında Saddam'ın askerlerine ölümcül darbe bu köyde vurulmuş. Saddam'ın yakılan ve tahrip edilen tankları hala bu köy yolu üzerinde bulunmaktadır.**

SORUŞ

Ara seç kim n

Hükümetin seç ulusal birlik'le

4 Aralık'ta yapılacağı kesinleşen ara seçimler, ulusal muhalefetimizin temel gündem maddelerinden birini oluşturuyor. Hükümetin DEP'i kapatarak siyasi bir kararla milletvekillerinin milletvekilliğini düşürdüğü ve Kürt halkının seçilmiş temsilcilerini tutuklayıp "yargıladığı" köy ve orman yakarak ülkemizi insansız bir toprak parçasına dönüştürmeye çalıştığı, özgürlük savaşçısı tutsaklara vahşice saldırdığı, Kürt halkının bir bütün olarak devlet terörünün hedefi haline getirildiği koşullara rağmen, bir ara seçim zorunluluğundan kurtulmak için Anayasa Mahkemesi'nin de dahil edildiği entrikalara başvurulmuş, ancak iç ve dış baskıları hafifletmenin başkaca bir yolu kalmadığı düşünülerek erken bir genel seçime mecbur kalmaktansa ara seçime gitmek tercih edilmiştir. Bu bakımdan "Denize düşen yılana sarılır" sözü, tam da hükümetin durumunu anlatmaktadır.

Ancak, hükümet sapmış olduğu çıkmazdan samimi bir çıkış arayışı içine girmek yerine; yürürlükteki yasalara göre 4 Aralık'ta yapılacak seçimlere katılması mümkün olmayan HADEP'i de seçimlere katmanın önünü açacak bir düzenlemeyle, bu kez Kürt halkını " Ya kırk katır ya kırk satır"a mecbur kılacak bir manevra yapmayı denemiştir. Halk iradesinin sandığa yansıma olanağının hiçbir biçimde bulunmadığı koşullarda, halk güçlerinin seçimleri boykot edeceği düşünülerek, halkın seçilmiş temsilcilerinin üstüne kontr-parlamenterlerden oluşan bir güruhu "kuma" getirmek... paramiliter bir kurum olan koruculuğu parapolitize ederek "Kürt"lü bir meclisle Avrupa Konseyi'nin Türkiye'yi ihraç olasılığını azaltmak, AB ile bugünlerde yapılan Gümrük Birliği görüşmelerinde "vaziyeti idare etmek"... gibi hesapları yapmak hükümetten; bu hesapları boşa çıkaracak, sağlam bir siyaset zemininde ulusal birlik içinde alternatif yaratacak, düşmanın hesaplarını dikkate alan ama ufkunu buna hapsetmeyen müdahaleci bir doğrultuda, hem ilkeli, hem faydacı bir rasyonaliteye dayanarak hamle yapacak olan da Kürt halk güçleri olmalıdır.

Bu sayımızda, Kürt siyasi çevreleri ve aydınları ile bir kısım Türkiyeli ilerici aydın ve sosyalistin ara seçimler konusundaki düşüncelerini okurlarımıza aktarmayı amaçlayan bir "soruşturma" yaptık. Soruşturma kapsamında görüştüğümüz bazı aydınların yanıtları baskıya girdiğimiz ana kadar elimize ulaşmadı. Görüş

Jîyana Nû
HAFTALIK

Anayasal bakımdan araseçimi zorunlu kılacak parlamento aritmetiği oluşmasını önlemek üzere Anayasa Mahkemesi'ne etkide bulunup M. Emin Sever, Muzaffer Demir ve Mahmut Alınak DEP'ten istifa etmiş kabul edilerek milletvekillikleri düşürülmedi, Melih Gökçek'in milletvekilliği yasal olmayan bir yöntemle devam ettirildi vs.

DEP milletvekillerinin dokunulmazlıklarının kaldırılması ve ardından tutuklanmaları, DEP'in kapatılması ve milletvekilliklerinin düşürülerek TBMM dışına atılmaları, Türkiye'nin insan hakları konusunda zayıf olan notunu tamamen düşürdü. Bitirilecek dediği UKM bitirilemedi. Bitirilemeyeceğini de dünya alem gördü. TC rezili rüsva oldu, inandırıcılığını dostları nezdinde de yitirdi. Bu kez dünyadan yalnız izole olmakla da kalmadı. Dış yardımlar, siyasi ve ekonomik istikrarsızlıkla daha da derinleştiğinde kısmi de olsa kısılmaya başlandı. Kürt ve insan hakları sorunu ve ihlalleri Türkiye'yi Avrupa Parlamentosu'nun dışına itecek duruma geldi. İşte bu şartlar Türkiye'yi DEP davasının da sürmesiyle daha da zor koşullara itmiş oldu.

İtibarsız ve söz dinlemez Türkiye'nin bu gidişatını yeniden tesis etme ihtiyacı doğdu. Ancak sömürgeci-şoven "Türk Tipi Çözüm", yoksayma ve Bizans oyunlarıyla işin üstesinden gelmeyi esas aldığı için çözümden de alabildiğine uzak bir yerde olduğu anlaşılmaktadır. Bu vesileyle devletin politikası; HADEP'i seçimlere çekmek, silah gücüyle (ki Özel Tim sandıklara hakim) Ünal Erkan, Doğan Güreş ya da korucubaşlarını seçtirmek ve TBMM'ye taşımak hedeflenmiştir. Kesinlikle seçim ortamı yoktur. Kürt seçmen, oyunu kullanabilecek durumda değildir. Bu açıdan, kazanma hesabı üzerine oluşan tespitler, barajlar da düşünüldüğünde mümkün değildir. 1991'de oy kullanan yurtsever seçmenin yüzde 35'i bölgede ya da seçim mahallinde değildir.

MHP ve DYP dışındaki tüm parti ve kesimler bu gerçeği vurgulamaktadır. Kaldı ki, MHP DYP ile bu seçime danışıklı girmektedir. Çünkü MHP üzerinden sivil faşist çete örgütünün yaratılması sözkonusudur.

Ulusal demokratik güçlerimizin her şeyden önce ortak hareket etme zorunluluğu vardır. Parçalı davranmak hiçbir şeyi kazandırmaz, hiçbir etki sağlayamaz.

Bizim irademezi küllendirmeyi hedefleyen bu seçim atmosferinde, Ankara dışında Ulusal Meclisimizi yaratmak için ulusal güçler arasında birlikte adım atma esas alınmalıdır. Ayrıca Kürtler "sevilen (!) ve dövülen" şamaroğlanı olmamalı.

TC, işine geldiğinde TBMM'ye kabul ettiği, istediğinde cezaevine koyduğu, istediğinde kürsüde koridorda tartaklanan vekilleriyle onurunu koruyamaz. Tartaklanan, içeri tıkılan, polise teslim edilen sadece birkaç milletvekili değildir. Kürt halkının iradesidir. Bu açıdan ayrılığı Kürtler istemiş değildir. Türkler ayrılıktan yana tavır koydular. O halde zorla bu Mecliste kalmak bizim harcımız değildir. Ankara dışında da yaşamın olduğu bilinmelidir. Herkeş kendi Meclisine . Kürtler de.

Newroz

Hükümetin ara seçim kararı almasında, bir erken genel seçimi gündemden çıkarmanın ağırlıklı payı var. Haziran '94' teki, DEP'e karşı **'Anayasa Mahkemesi Darbesi'** günlerinde ara seçim istenmiyordu; çünkü hem devlet partileri platformunun dengeleri nazikti, hem de Kürt seçmenin (seçime girerek ya da protesto ederek) darbeye sıcağı sıcağına vereceği yanıtın sertliği ürkütüyordu. Şimdi, sıcaklığın üzerine; seçmen yapısıyla artan şekilde oyunlar, halkın üzerine ölümler vs. örtmeye çalışmış durumdalar. Artı, yapılmayacak bir ara seçimin, şu an istenmeyen erken genel seçimi iyice dayatma tehlikesi de var. Böylece 4 Aralık'ta bir ara seçim, burjuva mantığı açısından **'rantabl'** oldu.

Yapılmayacak bir ara seçim, erken genel seçimin patikasıydı. Bu patika 4 Aralık'ta kapatılıyor. Ancak kararın, **'Kürdün temsiliyeti'** meselesindeki rezalete **'koruculu maske takma'**; içerde ya da Avrupa'daki DEP'li parlamenterlerin parlamenterlikleri üzerine **'seçim bandı çekme'** gibi önemli boyutları da var.

Tavır olarak, bu koşullarda seçime **'hayır'** demek gerekir diye düşünüyoruz. **'Koşullar'**dan kastımız ve esaslı gerekçemiz; ara seçimin bel kemiği **'boşluk'**ların; yani DEP'lilerin durumunun, bizler açısından "boşluk" olarak görülmemesidir. Biz, **"Kürt parlamenterlerini Meclis dışına atmanız gayri meşrudur; bunu tanımıyoruz; onlar '96 ya kadar vekildir; dolayısıyla onların üzerine bir uyduruk seçim bina edemezsiniz"** diyoruz. Bizce esas gerekçe olarak bu vurgulanmalıdır; **şu şu olursa gireriz** sözleri değil... Tabii, HEP'ten bu yana, **"biz"**lerin kendi ayaklarımız üzerinde bir seçime girememiş oluşu ciddi bir handikaptır, fakat bu handikapı kısmen aşabileceğimiz 27 Mart fırsatı geçmiştir. '4 Aralık ise, başka bir boyuttur ve (şartlar bir yana) en genel meşruiyet kaideleri, bu ara seçime **girmememizi** gerektirir. Eğer seçmen yapısıyla bu denli ve zalimce oynanmasa idi; eğer baskılar ve savaş süreci, yerini bir tür reform sürecine vb. bırakmış olsaydı; eğer özgür irade koşulları bulunsaydı, **'darbe'**ye bir tür yanıt olarak, Meclis dışına atılanları tekrar aday yapmak şekli ile seçime girilebilirdi: Çok anlamlı bir yanıt olurdu bu ve ancak bu **vitrinle** seçime girilebilirdi. Fakat, şu an bu kadar "eğer"lerden değil; en genel meşruiyet ilkelerinden yol almakla yüz yüzeyiz.

Özgür Halk

Kukla ve işlevsiz bir meclis halkın iradesini temsil edemez. Kürdistan; ideolojk, siyasal askeri ve kültürel olarak devrimci halk iktidarının kendisini gündemleştirdiği bir süreci yaşıyor. Sömürgeci devlet vahşi uygulamalarla halkımızı bu hedefinden alıkoymak istemektedir. Bütün icraatları bunun içindir. İster askeri, ister siyasi, ister ekonomik bütün manevraları ile amaçladığı UKM'nin tasfiyesidir. Mevcut durum savaşın kızgınlaştığı, demokrasinin hiçbir koşulunun olmadığı dolayısıyla "siyasal demokratik" mücadale biçimlerinin sürdürülmeyeceği bir ortamdır. "Legal" faaliyetleri yürüten ve özel savaşın katliamlarını teşhir eden kurum-kuruluş ve bireylerin tek tek kapatıldığı, cezalandırıldığı bir ortamda halkın gerçek iradesinin sandığa yansımayacağı açıktır.

Kaldı ki, milyonlara varan seçmen kitlesi göçertilmiş ve hukuki olarak bunların seçim hakkı ortadan kalkmış durumdadır. Bu bile devletin amacını oldukça hile, entrika, senaryo dolu yüzünü ortaya koymaya yetiyor. Rejimin seçimdeki amacı görüntüyü kurtarmaktır. İhanetçi, işbirlikçi korucu çeteleri ve özel savaş elemanlarını birkaç yüz oyla seçip "siyasi" varlığını gösterme amacındadır. Fakat bu ona soluk aldırtamaz.

Devrimci-demokratik güçlerin gayri meşru rejimin bu planlarını, aldatmacı programlarını bilince çıkararak "seçim kampanyası" sürecini rejimi teşhir eden bir sürece dönüştürmek gerekir. Halkın özgür iradesiyle seçtiği vekilleri cezaevine kapatan, katleden, ülkemizi cehenneme çeviren bu rejimin karar gücü MGK ve özel harp dairesidir. Gelinen aşamada temsil ve karar gücü olamayan bir meclise vekil gönderme anlayışı gaflettir.

Halkımızın ideolojik, siyasal, demokratik ve tüm toplumsal talepleri, bu konuda nettir. Sömürgecilikten bu düzeyde kopmuş kendi ulusal iradesini temsil edeceği duruma gelmiştir. Artık büyük buluşma yaşanıyor.

Legal mücadele biçimleri her zemin ve koşulda tercih edilmesi gereken, vazgeçilmez seçenek değildir.

---

stêrka rizgarî
KOVARA SIYASÎ Û ÇANDA MEHÎ

Seçimli ortamdan değil, seçimsiz ortamdan korkmak lazım

Yönetimin, seçimleri gayri meşru varlığı için bir emniyet süpabı olarak algılayıp kullandığını ve Kemalist devletin 70 küsur yıllık geçmişi boyunca yapılan seçimlerden hiçbirinin gerçek anlamda **"özgür seçim"** olmadığını kabul etmekle birlikte, yine de seçimli ortamı seçimsiz ortama tercih etmemiz gerektiğini düşünüyorum. Çünkü halkıyla bütünleşmiş bir hareketin ve bu arada mazlum halkımızın **"herşeye rağmen"** kendini gösterebileceğine inanmak istiyorum. Bu arada asıl düşünmemiz gereken şey **"halkımızla ne oranda kaynaşabildiğimiz ve onları ne oranda temsil edebildiğimiz"** hususudur. Bizim asıl sorunumuz budur. Bunu gerçekleştirip halkımızı kendi adına ortaya çıkmış hareketlere inandırabilirsek, seçimlerin bütün baskılara rağmen yine de bir anlamının olabileceğine inanıyorum. Ama bunu gerçekleştirebilmek için iyi bir değerlendirme yapmamız ve geçmişimizi titiz bir şekilde gözden geçirip hatalarımızla ilgili tutarlı bir özeleştiriye yönelmemiz gerekmektedir.

Artık şunu anlamış olmalıyız ki, inandığı değerlere küfrederek veya bu değerlere sırt çevirerek halkımızın güvenini sağlamamız hiçbir şekilde mümkün değildir. Halkımızın güvenini sağlamak çok önemlidir. Fakat böylesi bir tutumun, ikiyüzlülükten ve aldatmadan da mutlaka uzak olması gerekmektedir. Yani kimilerinin yapmaya çalıştığı gibi, "yahu, evet biz dine düşmanız, ama bunu şimdilik uluorta söyleyip durmayalım; hele bir köşeyi dönelim, sonra" gibi bir söylemden mutlaka uzak durmamız ve mazlum halkımızın huzurunda, ne isek, öyle görünmemiz gerekmektedir.

Halkımızı yanımıza alabilirsek veya biz gerçek anlamda halkımızın yanında yer alabilirsek, seçim bizim için **"herşeye rağmen"** yararlı olacaktır. Bu arada ne edip edip şu **"hep başkalarından şikayet etme"** söylemini bir yana bırakıp gerektiğinde **"hem kendimizden, hem başkalarından şikayet edebilme"** ve bu şikayetin gereğini yerine getirme olgunluğunu da göstermeliyiz.

Nûbihar

Yeni durumu değerlendirmek için öncelikle TC devletini bu tercihe zorlayan etkenleri ve süreci kısaca gözden geçirmek gerekiyor.

DEP'in kapatılması, Milletvekillerinin dokunulmazlığının kaldırılarak tutuklanması ve idam istemiyle yargılanması TC devletini ikili bir açmazla karşı karşıya getirdi.

Birincisi, dünya demokratik kamuoyu TC devletinin kendisine yakışan "ayıplı demokrasi"si karşısında harekete geçti. Bu baskının yanısıra -biraz da bu baskı altında şekillenen -emperyalist ülkeler TC'nin bu uygulamasının "demokratik" geleneklere karşı işlenmiş bir suç teşkil ettiğinden hareketle, TC devletini sıktıştırmaya başladılar.DEP'e yönelik sömürgeci saldırı aynı zamanda sözü edilen emperyalist ülkelere bir şantaj malzemesi de sağladı. Dış borçlardan silah ve teknoloji transferine kadar bu şantaj birçok alanda kullanıldı. Emperyalist sömürgeci sistem ile kürtler arasında çimento işlevi görecek, KUKM'nin radikal bağımsızlıkçı özünü boşaltarak emperyalist-sömürgeci rasyonellere çekecek bir "yasal" partinin öneminden hareketle -ki kapatılan HEP ve DEP ile kurulan HADEP gibi partilerde bu yönde güçlü bir

---

Murat Bozlak (HADEP Genel Başkanı):

DEP hakkında kapatma davası açıldığında DEP'in 17 milletvekili bulunuyordu. Dava açıldığında ben genel başkan vekiliydim. O dönem milletvekilliği düşmeyen 4 milletvekili bize müracaat ederek eski tarihli istifa dilekçesinin alındı belgesi talebinde bulundular. Bu talepleri tarafımdan ve PM tarafından reddedilmişti. Partimizin direnme kararı aldığı ve böylesi bir sahte evrak vermeyeceğimi bildirmiştim. Partiden umutlarını kesen bu 4 milletvekili, o dönemin genel sekreteri olan İ. Aksoy'la işbirliği yaparak partinin haberi dışında partiden sahte belge almışlardı. İbrahim Aksoy'un verdiği bu sahte belge partimizin kayıtlarına işlenmemiştir. Daha sonra İbrahim Aksoy'dan sorduğumda böyle bir belgeden haberim yoktur dedi, böyle bir belgeyi vermediğini söyledi. Oysa daha sonra İ. Aksoy'la düzenlenen sahte belge ortaya çıktı. Hükümet, Anayasa Mahkemesi, parlamento bu sahte belgeyi fırsat bilerek bize yönelik malzeme olarak kulllanmışlardır. Bunun sonucu 13 milletvekilinin milletvekilliğine son verildi. Hükümeti ara seçim sıkıntısından kurtaran bu insanlar sonuçta devletle işbirliği içine girdi. DEP'li milletvekillerinin milletvekillikleri ise demokrasiye aykırı, hükümet ve Anayasaya Mahkemesi'nin işbirliğiyle verilen siyasi bir karar sonucu düşürülmüştür.

Demokrasi ve insan hakları sorunu ülkenin iç sorunu olmaktan çıkmış uluslararası sorun haline gelmiştir. Anayasa Mahkemesinin halk iradesini bertaraaf eden, demokratik sisteme taban tabana zıt kararı üzerine iç ve dış kamuoyundan büyük tepkiler gelmiştir. Avrupa parlamentolarının çoğu kendi ülke parlmentolarından çıkardıkları kararlarla Türkiye'yi uyararak DEP'e yapılan haksızlıkların giderilmesini istemiş; en son da Avrupa parlamentosu Türkiye ile ilişkilerini askıya almıştır. Bu durum ara seçim kararı alınmasının nedenlerinden biri olmuştur

Ara seçim kararının alınmasındaki en önemli neden, Türkiye'nin ağır sorunları altında çözümsüzlüğe giren koalisyon hükümetinin, artık bu işi götüremiyeceğinin kamuoyu tarafından da anlaşılmış olmasıdır. Koalisyon hükümeti, erken genel seçimden kaçmak ve dolayısıyle kendi ömrünü uzamak için çareyi ara seçimde bulmuştur.

Bu ara seçimler her şey demek değildir. Genel olarak ele alındığında sorunların aşılmasında bir basamak olamayacak durumdadır. Bana göre ulusal demokratik güçlerin sadece ara seçimde değil, genelde birlikte bir tavır içinde olmaları gerekir.

Cihan Sincar (HADEP PM üyesi):

Türkiye'de öteden beri Kürtlere yönelik bir haksızlık var. DEP'lilere yönelik son haksızlık geçmişteki anti demokratik, baskıcı rejimin devamıdır. Ben ve partim DEP'lilere yönelik haksızlıkları sürekli kınadık. Ve en önemlisi milletvekilliklerinin iadesini (84. Madde değiştirilerek) istedik. Fakat parlamento bu isteğimizi kabul etmedi. Biz parlamento ve hükümetin neden böyle davrandığının bilincindeyiz.

Hükümetin son ara seçim kararı Avrupa'ya demokratik bir görünüm vermek içindir. Ve bir anlamda belli bazı oyunlar peşindedir.

HADEP olarak milletvekillerimizi meşru temsilcilerimiz olarak kabul etsek bile, son fiili durumu iyi araştırmamız gerkir.

Seçim illerini dolaşıp halk ve yöneticilerimizle görüştükten sonra, nihai kararımızı parti meclisimizi topladıktan sonra vereceğiz. Çünkü yaşadığımız süreç çok hasas bir süreçtir. Bütün ihtimalleri düşünmek ve öyle karar vermek gerekir. Onun için seçimle ilgili kararımızı iyi araştırıp vermemiz gerekir.

Bahattin Günel (HADEP Genel Sekreteri):

Sorunuzda da belirtiğiniz gibi 2 Mart darbesi ile DEP milletvekillerinin milletvekillekleri düşürüldü. Yasal zorunluluk olan ara seçimlere gitmemek için parti içindeki genel sekreter, TBMM başkanı Cindoruk ve Anayasa Mahkemesi, zorunlu olan sayıdan aşağı çekebilmek için entrika dü-

TURMA

im için e dedi?

im manevrası yanıtlanmalı!

istediğimiz siyesi çevrelerimizden Azadi dışındakilerin hepsi sorumuzu yanıtladı. Azadi yetkilileri, henüz tartışma sürecini tamamlamadıkları gerekçesiyle, yanıt veremeyeceklerini bildirdiler.

Sorumuz şuydu: Anayasal bakımdan ara seçimi zorunlu kılacak bir parlamento aritmetiği oluşmasını önlemek üzere, hükümetin, kısa bir süre önceye kadar, Anayasa Mahkemesi'ne etkide bulunmak da dahil birçok entrikaya başvurduğu biliniyor. Kürt ulusal demokratik güçlerimizin bu koşullarda yapılacak seçimlerdeki tavrı sizce ne olmalıdır?

Türkiyeli aydınlara yönelik sorumuzda, Türkiyeli devrimci demokratik güçler açısından da soruna bakılmasını istemiştik.

Görüştüğümüz Türkiyeli aydınlardan sayın **Haluk Yurtsever**'in dışındakilerin yanıtları baskıya girdiğimiz ana kadar elimize ulaşmadı.

MEDYA GÜNEŞİ

eğilimin bulunduğunu belirtmek gerekiyor- TC'nin bu huruç eylemine karşı harekete geçtiler.

İkincisi, DEP milletvekillerinin milletvekilliklerinin düşürülmesiyle birlikte Türkiye'de anayasal bir zorunluluk olarak ara seçim gündeme geldi.TC devleti kendi açısından en uygun olan koşul ve zamanda ara "seçim" kararı verdi. Bu karar Kürtleri de "seçim'e "sokarak dünya demokratık kamuoyunun, emperyalist ülkelerin baskısını azaltmak, diğer taraftan derin bir ekonomik ve siyasi kriz içinde yıpranan özel savaş mekanizmasını -gerekirse yeni koalisyonlarla- yenilemek amacına uyarlıdır.

Savaş kabinesinin aldığı ara"seçim" kararı, seçilmiş milletvekillerinin TC hukuku gereği birer "suçlu" olarak azledildiği ve milletvekillerinin şahsında milyonlarca Kürt seçmenin iradesi çiğnendiği için meşru değildir.

"Seçimlerin" yapılacağı koşullar gözönünde bulundurulduğu zaman "seçim" kararıyla, DEP'in kapatılması ve milletvekillerinin tutuklanmasına yol açan MGK emrine meşruluk kazandırmak da amaçlanmaktadır. 2000'in üzerinde boşaltılmış köy, kaydedilmeyen "milyonlarca seçmen" 27 Mart seçim aldatmacasıyla yasaliteye kavuşturulan kontra-faşist-korucu yerel iktidarı gibi koşullar altında yapılacak "seçim" ler 27 Mart mizansenine bile taş çıkartır (...)

Bugünkü koşullarda burjuva anlamda bile "seçim"ler için asgari koşullar oluşturulmadığına ve "seçim"lerin özel savaş mekanizmasını yenilemeye ve vitrinini düzeltmeye, MGK direktiflerine meşruluk kazandırmaya yönelik bir manevra olduğu bilindiğine göre, bu seçimler de red ve boykot edilmeli, sömürgeciler "ahırlarını"düzenleme işiyle başbaşa bırakılmalıdır. Kürtler sömürgeci parlamentodaki varlıklarıyla devletin Kürt ulusunun kanına bulaşmış ellerini temizliyemezler. Bu oyuna katılmaya cesaret edenler de tarih ve ulus önünde sorumlu olacaklardır.

Kürt ulusuna karşı bütün cephelerde ve bütün yöntemlerle -ki "seçim"ler de bu yöntemlerden biridir-yürütülen topyekün savaşa karşı Kürt ulusal muhalefeti ortak bir taaruz cephesinde topyekün duruş göstererek mücadeleyi yükseltmeliyiz. Günün dayatan görevi budur.

Hevdem

Yerel seçimler öncesi TC'nin yerel seçim politikasındaki tıkanıklıklar ve anti-demokratik uygulamalar nedeni ile DEP milletvekilleri gözaltına alınmış ve Kürtlerin demokratik alandaki mücadelelerinin önü kapatılmaya çalışılmıştır. Hükümet bu uygulamasıyla şoven kesimlerin oylarını hedeflemişti. Yerel seçim sonrası DEP'in kapatılması ve DEP milletvekillerinin parlamento üyeliğinin düşmesi için Anayasa Mahkemesi'nin sonucunu beklemiş, bu arada ara seçim yeter sayısının olmaması için değişik komplolara girmiştir. Öyle ki, istifa eden (Bedrettin Dalan gibi) milletvekilleri ile Ankara belediye başkanı Melik Gökçek'in bile üyeliğini düşürmemiştir. Anayasa Mahkemesi'de aynı entrikalara alet olarak DEP ile ilgili kararında sayıyı 22'de sınırlı tutacak şekilde karar vermiştir.

Gerek Türkiye'nin genel sorunları, gerekse Kürt sorunundaki tıkanmışlık hükümeti oldukça zor durumda bırakmıştı. Hatta öyle bir hale gelmişti ki, parlamentodaki partiler her gün bir milletvekilinin ölümünü bekler durumdaydı.

Hükümet bu nedenle bir kişinin ölümünü beklemeden ara seçim kararı aldı.

Bu teklifte özellikle 27 Mart seçimleri için uygulanan anti-demokratik çerçeve tekrar getirildi (sandıkların bir merkezde toplanması, sandık başında güvenlik kuvvetlerinin silahla gidip oy kullanması vs.). Diğer bir önemli konu da; boşaltılmış köylerden şehirlere yerleşenlerin oy kullanması için bir düzenleme yapılmadı. Bu da başta Diyarbakır olmak üzere Kürdistan'da yüzbinlerce kişinin seçim dışı kalmasına neden oldu.

Ara seçimlere gelince; bu seçimlerin yapılmasına gerekçe olan DEP'in kapatılması olayıyla 12 milletvekilinin, HEP nedeniyle de Fehmi Işıklar'ı sayarsak 13 milletvekilinin, milletvekilliklerinin düşürülmesi anti-demokratik ve hukuk dışı bir uygulamadır. Bu nedenle bizce halkın oyuyla seçilmiş bu milletvekilleri halkın meşru milletvekilleridir.

Seçim yasasının demokratik olmayışı, gerekse anti-demokratik yasalarla milletvekilliklerinin düşmesi bu seçimler üzerinde şaibe bırakmıştır.

Bu nedenle bizce bu iki uygulama ortadan kaldırılmalı ve ara seçimlerin sorunları çözmeyeceği bilinmelidir.

Türkiye'nin genel sorunları ve özellikle de Kürt sorununun çözümünde ilk adım olarak eşit koşularda her kesimin katılma ve serbest propaganda hakkının olduğu bir genel seçim zorlanmalıdır.

Kürt ulusal muhalefeti bu seçimleri meşru görmediği şiarını öne çıkararak, 2 Mart darbesini meşru görmeyen bir politikayla seçimlere katılmamalıdır.

zenleyip 4 DEP'li milletvekilinin milletvekillikleri düşrülmeyerek, ara seçimden kurtulunmuştur.

Bu yapılanlar demokrasi kurallarına uymadığı için Avrupa kamuoyunda büyük tepki gürmüştür; hatta Türkiye ile olan tüm ilişkilerini kesme noktasına getirmiştir. Siyasal iktidarın içine düştüğü bu ekonomik ve siyasi krizin aşılmasının yollarından bir tanesi erken seçimi gündemden çıkarmak; Avrupa kamuoyunda büyük tepki gören milletvekilliklerinin düşürülmüş olmasından ötürü düştükleri kötü durumdan sıyrılmak; kısmen de olsa demokratik bir açılım sağladığını Avrupa kamuoyuna gösterebilmek için alel acele bir ara seçim kararı almıştır.

Ülkede varolan okonomik ve siyasi krizin ana nedeni olan Kürt sorununun çözümünde nüans farklılıkları veya düşünce farklılıkları olsa bile, önümüzdeki süreçte alınacak kararlarda bütün ulusal güçlerin güçbirliği yapması halkımız açısından olumlu bir kazanım olacaktır. Seçimlerle ilgili kararda, ulusal güçlere düşen görev, seçimlerin getirecekleri veya götüreceklerini detaylı bir biçimde düşünmek ve doğru kararın alınmasına yardımcı olmaktır. Halkımıza zarar vermeyecek ama tümüyle bizi ifade etmese bile alınan kararları desteklemek ve katkıda bulunmanın, ulusal güçler açısından bir görev kabul edilmesinin yararlı olacağı inancını taşıyorum.

Siracettin Kırıcı (HADEP MYK Üyesi):

Türkiye'de ara seçim kararı alınması bütünüyle anti demokratik, darbeci uygulamaların dışa vurumudur.

Parlamento ve Anayasa Mahkemesi'nin işbirliğiyle DEP'li milletvekillerinin dokunmazlıkları kaldırıldı, akabinde DEP kapatıldı. Bu haksız ve anti demokratik

D. sf. 19

Haluk Yurtsever:

Yanıtıma bir saptama ile başlamak istiyorum: Türkiye'nin düzeni, bu yılın başlarından bu yana temsili demokrasi oyununu kurallarına göre oynayamıyor. 2 Mart darbesi ve 27 Mart seçimleri öncesinde yapılanlar, Kürt halkının seçme ve seçilme hakkının fiilen ortadan kaldırılmasından başka bir şey değildir. Düzen, seçim sandığından çıkacak sonuçlara katlanamıyor, halk iradesi karşısında aciz ve çaresizdir. "Demokrasi" ikiyüzlülüğü bir yerden sonra yürümüyor.

Bu bir yana. Türkiye'yi kimin yöneteceğine TC yurttaşı seçmenler de karar vermiyor. Türkiye'de yönetim, seçmen hatta seçilen parlamentonun iradesi dışında merkezileşmiş *D. sf. 19*

İbrahim Güçlü:

Ara seçim, halkın bir bölümünün iradesi hiçe sayılarak yapılıyor.

Parlamenter demokratik sistemlerde, düşen milletvekilliklerinin doldurulması, değişik demokratik kurumlar ve ölçülerle gerçekleşebilir. Türk parlamenter sisteminde düşen milletvekilliklerinin ara seçimlerle doldurulması, 82 Anayasası'nda benimsenmiş. Ara seçim için de, milletvekillerinin beşte birinin eksilmiş olması hüküm altına alınmış.

D. sf. 19

Mehmet Vural:

Hükümetin ara seçime yanaşmaması, halk desteğinin olmadığını gösteriyordu. Ancak daha fazla dayanması da mükün değildi.

Ayrıca 27 Mart yerel seçimlerine Demokrasi Partisi'nin katılmaması ve seçimleri boykot etmesi iktidarın işini kolaylaştırdı. Çünkü tüm boykot çağrılarına rağmen seçimler yapıldı; katılım ise yüzde elli civarında oldu. Ara seçimlerde istenen bir parti yok, ancak yine de boykot çare olmayacaktır. Eğer seçimler boykot edilirse bu da hükümetin istediği bir durum olacaktır. Bir durum değerlendirmesi yapılırsa, bağımsız adaylarla ya da bir parti bünyesinde seçimlerde ağırlığı hissettirmek gereki. Bunun güç olduğu ortada, ancak boykotun kolaycı bir yol olduğuna inanmıyorum... eğer kurumlardan yararlanmak istiyorsak.

Hacı Yiğit (Genel-İş 8. Bölge Başkanı):

Hükümetin 4 Aralık'ta yapılmasını kararlaştırdığı ara seçimler Kürtlerin titizlikle değerlendirmesi gereken bir gelişmedir. TC'nin Kürt halkına karşı sürdürdüğü kirli savaşı bu süreçte yoğunlaştırdığı gürülüyor. Yakılan, yıkılan ve zorla boşaltılan köylerden, kırsal alandan Ankara, İstanbul, İzmir gibi metropollere, Batı Anadolunun diğer yerleşim birimlerine Kürt seçmenlere kendi seçim bölgelerinde oy kullanma hakkı sağlamadığı ve kirli savaş durdurulmadığı sürece demokratik bir seçim ortamı olmayacağı kanısındayım. Cezaevinde tutuklu bulunan DEP milletvekilleri seçimlere girdikleri taktirde, hangi ortamda olursak olalım bu milletvekillerinin desteklenmesi gerektiğine inanıyorum.

Eğer Kürtler seçimlere katılacaksa, ulusal demokratik güçlerin seçim gündemiyle toplanarak konuyu görüşüp ortak bir karar almalarının Kürtler adına daha iyi olacağı görüşündeyim.

Vezir Perişan (Belediye-İş Sendikası Şube Başkanı):

Çeşitli entrikalar neticesinde alınan karar doğrultusunda 4 Aralık'ta yapılacak seçimler, bölgede yaşayan insanlarımız için demokratik anlamda hiçbir şey ifade etmiyor. Bu seçimler, özellikle bölgemizde yapılacak seçimler, dünyada benzeri görülmemiş şekilde antı demokratik usulle yapılmakta ve insanlarınızın istemlerini yansıtmayan, dile getirmeyen yapılanmalarla yöre halkının önüne sandıklar getirilmektedir.

Bu ortamda yapılacak seçimlerde doğal olarak insanlar istemlerini sandığa yansıtamayacaktır. Bunun yanında fikirlerine katılmasak da kendilerini ifade etme imkanın tüm partilere tanındığı ve demokratik bir ortamda yapılacak seçimlere elbette katılmak gerekir.

Bunlar gerçekleşmediği sürece, yöremizde yapılacak seçimlerin, sonucu ne olursa olsun bizler için hiçbir anlamı yoktur.

Alan Sarımi:

Ulusal demokratik güçler, her durumda birlikte davranmalıdır

1 -Ara seçim kararının "anayasal zorunluluk" aşamasına gelmiş bir durumdan kaynaklanmadığı açık bir gerçektir. Herşeyden önce ara seçim için "Anayasal zorunluluğu" zorlayan koşullar, siyasal bir karar ile kapatılan ve 13 milletvekilinin dokunulmazlığı kaldırılarak Ankara DGM'de "yargılanan" DEP'in şahsında Kürt halkının ulusal demokratik haklarına karşı TC devletinin topyekün saldırısının bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Bu nedenle "ara seçim" kararı her şeyden önce seçim yapılacak illerin durumu da dikkate alındığında, TC devletinin Kürt sorunu konusunda çözümsüzlüğünün yeni bir ifadesi olarak, Kürdistan'da siyasal egemenliğini yeniden tescil ettirmenin arayışlarından biri olarak algılanmalıdır.

Askeri operasyonların tüm şiddeti ile devam ettiği, binlerce köyün boşaltıldığı, milyonların göçe zorlandığı ve her şeyden önemlisi de Kürt halkının kendi kimliği ve örgütlenmesiyle irade beyanında bulunabilmesinin önünde ölüm mangalarının kol gezdiği koşullarda alınan ve gerçekleştirilecek olan "ara seçim"in demokrasi ve anayasal zorunluluk ile izah edilebilmesi *D. sf. 19*

(İHD Diyarbakır şube başkanı) Halit Temli:

Seçimlerde alınacak tavırdan öte böylesi seçimlerin halkın iradesini sandığa yansıtamıyacağını, insanların, özellikle bölgemizde, seçim haklarının gaspedildiğini vurgulamak isterim. Kaldı ki seçim kararı verenlerin Türkiye'nin sorunlarını çözme adına bir dertlerinin de olmadığını düşünüyorum. Yine meydanlara gidilecek; Bol bol vaatler, realite tanımları, kardeşlik yalanları vs...

Seçme-seçilme siyasal iradeyi belirleyebilmeli, halkın kendi iradesinin, kendisini yönetme yetkisinin temelini oluşturacak araç olabilmelidir. Her insanseçimlere girebilme hakkını kullanabilmeli, siyasal düşüncelerini özgür ve güvenli bir ortamda dile getirebilmelidir.

Ancak Kürtlerin yaşadığı coğrafyada böylesi bir ortamdan bahsetmek mümkün değil. Şöyleki; Siyasal iradesi ve örgütlenmesi gereği seçim hakkı elinden alınmış seçmenler neden oy kullanamıyor? Sandığa gidecek halk, gerek sandık öncesi, gerekse de sandıkta, yakılan-yıkılan köylerin hesabını, faili meçhullerin sorumlularını, neden yalnız ve yalnız "köle" olup "susma" hakkına layık gürüldüğünü sorabilecek mi? HAYIR!

Daha dün seçilen milletvekillerinin, Meclisten dışarı atılmalarına hatta öldürülmelerini, belediye başkanlarının görevden alınmalarını, parti yöneticilerinin insan hakları savunucularının, demokrasi güçlerinin, sendikacının-öğretmenin-köylünün-muhtarın neden hala öldürüldüğünü

D. sf. 19

Av. Selim Okçuoğlu:

Bilindiği gibi, geleneksel Türk devlet politikası, diğer kurumlaşmalarında olduğu gibi, özellikle siyasal partiler kurumlaşmasında da, dayandığı "meşruiyet" çizgisini özenle korumaya çalışmaktadır. Bu, bir yerde kendi varlığının da temelini oluşturmaktadır.

Ancak gelinen son nokta, özellikle DEP'e yönelik baskı ve şiddet uygulamaları sonrası Yerel Seçimin haklı bir biçimde boykotu; bu parti üyesi bir kısım milletvekillerinin dokunulmazlıklarının evrensel hukuk anlayışı ve çağdaş dünya normları bir kenara konarak kal-

D. sf. 19

Fethi Gümüş (Diyarbakır Barosu Başkanı):

Savaşın tüm yoğunluğu ile devam ettiği Türkiye'de, bugün siyasal iktidarın varlığından bahsetmek olası değildir. Siyasi iktidarın olmaması nedeniyle siyasi istikrardan bahsetmek de olası değildir. Zira bugün Türkiye'de fiilen iktidarda olan askerlerdir.

Dolayısıyla seçim konusunda da belirleyici olan askerlerdir. Bu anlamda ara seçim konusunda hükümetin içine girdiği ikilemin en önemli nedenlerinden biri, askere rağmen istikrarlı ve bağımsız bir politika üretememedir. Buna rağmen karar verilen ara seçimin, sonuç itibari ile demokratik ve halkın bağımsız iradesinin ürünü olamayacağı açıktır. Bu nedenle demokratik güçlerin bu koşullardaki bir seçimden çıkacak sonuçlara, anti demokratik uygulamalara ortak olmamak ve sorumluluğa katılmamak gibi bir tutumla soruna yaklaşmaları gerektiği düşüncesindeyim.

Rüşvet, soygun ve s "Temiz eller" operasy

Gerçek çözümsüz

Her yolsuzluk ve rüşvet olayından sonra bir süre, burjuva basını kitlelerin sorunları tüm boyutlarıyla görmesini engellemek ve temel çözüm yol ve araçlarından dikkatleri uzaklaştırmak için bir fırtına koparır; oluşan toz-duman içinde esas sorunlar yerine, tali noktalar kamuoyunun gündemine yerleşir. İşte, son Engin Civan olayı da, bunun somut bir örneğini oluşturmaktadır. Geçen sayıdaki değerlendirmemizin henüz mürekkebi kurumadan, yeni yeni yolsuzluk iddiaları tartışılmaya başlandı. SHP'li Bayındırlık Bakanı Mustafa Yılmaz, SHP içindeki kimi çevrelerin, bazı ihalelerin kendi yakınlarına verilmesi yönünde kendisine yoğun baskı yaptıklarını gerekçe göstererek "dürüst" kalmak için istifa ettiğini açıkladı. Bu tutum, Engin Civan olayının üstüne tuz-biber oldu. Henüz bunun "yankıları" sürerken, RP'nin Bosna-Hersek için toplanan paralarla ilgili yolsuzluk iddialarından sonra, Diyarbakır'ın RP'li; "adil düzen"ci belediyesi hakkında da yolsuzluk iddiaları ortaya atılmaya başlandı. Çiçeği burnunda "adil düzen" belediyesi daha 6 ay geçmeden koku vermeye başladı. Basın-yayın organları (Sabah ve Kanal 6 gibi) birbirlerini rüşvet ve yolsuzlukla suçlamaya, bu zincir Ahmet ve Semra Özal'a kadar uzanmaya başladı. Bütün bunlar, çürümenin ne denli boyutlu olduğunu bir kez daha ortaya çıkarmaktadır.

Bu gelişmelerden sonra, herkes birbirini "hırsızlık"la, rüşvet almakla, yolsuzluk yapmakla suçlamaya başladı. Mesut Yılmaz, Çiller'e ve Özallar'a topu atarken; Çiller, Mesut Yılmaz'a ve ANAP dönemine veryansın etmeye başladı. DSP, SHP'ye yüklenirken, SHP de DYP'ye, ANAP'a, Özallar'a işi yüklemeye yöneldi. Yani sistemin esas güçlerinden olan tüm siyasal partiler, Cumhurbaşkanları, başbakanlar, bakanlar, milletvekilleri ve bürokratlar birbirlerini "hırsız" olmakla suçlamaya başladılar. Aslında onların birbirleri hakkında söylediklerine eklenecek fazla bir şey de yok! Çünkü "mêr mêran nas dike (Yiğit olan, yiğidi tanır) (!)

Tabii ki bir telaştır almış gidiyor. Basınından politikacılarına, bürokratlarından askerlerine kadar, sistemi oluşturanlar, büyük bir pişkinlikle "bu sistem değişmelidir" diye tempo tutturmaya başladılar. Peki, neydi değişmesi gerekenler ve nasıl değişmeliydi? Açıktır ki, sermaye çevreleri, bu konuda çürümüş, kokuşmuş sömürü ve soygun düzeninin bu işin bataklığını oluşturduğunu kitlelerin gözünden kaçırmak istemektedirler. Bir yandan kamuoyunun gündemini saptırma, bir yandan da çözüm yolları konusunda kitleleri yanıltma yolu seçiliyor. Evet, bunlara göre, bu işin ilacı "özelleştirme"dir. Yani devletin elindeki tüm ticari ve saniyi yatırımları özelleştirilirse, rüşvet, soygun, yolsuzluk ve vurgunlar "önlenecek"miş (!) ve sistem böylece "temiz eller"de "paklanacak"mış (!) Sermaye çevreleri ve onların sesi olan burjuva basını şimdi de bununla kitleleri kandırmaya çalışmakta, kendi çürümüşlüklerine kılıf geçirerek daha fazla koku vermesini engellemek istemektedirler. Peki, gerçekten de özelleştirme, sistemin çürümüşlüğünü ortadan kaldırabilecek, bataklığı kurutabilecek mi? Ya da, çokça sözü edilen bir "temiz eller operasyonu" mümkün müdür ve mafya-devlet-sermaye-basın dörtlüsünün oluşturduğu bataklığı kurutabilecek mi? Bütün bu soruların yanıtları, ancak Türkiye gerçekliği, Kürdistan'ın durumu objektif bir yargıdan geçirilebilirse bulunabilir.

Sermaye çevreleri ve onların sesi olan burjuva basını şimdi de bununla kitleleri kandırmaya çalışmakta, kendi çürümüşlüklerine kılıf geçirerek daha fazla koku vermesini engellemek istemektedirler. Peki, gerçekten de özelleştirme, sistemin çürümüşlüğünü ortadan kaldırabilecek, bataklığı kurutabilecek mi? Ya da, çokça sözü edilen bir "temiz eller operasyonu" mümkün müdür ve mafya-devlet-sermaye-basın dörtlüsünün oluşturduğu bataklığı kurutabilecek mi? Bütün bu soruların yanıtları, ancak Türkiye gerçekliği, Kürdistan'ın durumu objektif bir yargıdan geçirilebilirse bulunabilir.

"Temiz eller operasyonu" ve gerçekliğimiz

Bilindiği gibi, İtalya'da bir süre önce devletin en üst kademelerinden, işadamlarına, politikacılara değin uzanan ve yolsuzluk ve rüşvet almaya belli darbeler indiren bir "temiz eller operasyonu" gerçekleştirildi. Elbette ki bu olumluydu. Fakat, mafya-devlet-sermaye üçlüsünün çürümüş ilişkilerinin ortadan kaldırıldığını söylemek mümkün değildi; çünkü sistem bu ilişki üzerinde inşa edilmiş. Aslında, rüşvet ve yolsuzluk sorunu, gerçekten de kapitalizmin yapısal bir hastalığıdır. Alın Fransa'yı... Mitterand'ın en yakın çevresi yolsuzluk yapmakla suçlanıyor, yargılanıyor. Japonya'da yolsuzluk başbakanları bile götürebiliyor; Lookhed skandalı bunun somut örneğidir. ABD, de ve diğer kapitalist ülkelerde de birkaç yılda bir yolsuzluk ve rüşvet iddiaları ortalığı tozadumana katmaktadır. İşte Türkiye'de yaşananları ele alırken bu gerçeklikleri de ele almak gerekiyor. Buradan hareketle, bugün İtalyan usülü bir "temiz eller operasyonu"nun bile varolan yapısıyla Türkiye'de mümkün olup olmadığına bakarsak; durumun pek de iç açıcı ve söylendiği şekliyle basit olmadığı görülebilmektedir.

Herşeyden önce yasama, yürütme ve yargı sisteminin faşist bir anayasa ve MGK'nin emrinde işlediği, düşünce ve örgütlenme özgürlüğünü dile getirenlerin bile "terör suçlusu" olarak yargılandığı, cezaevlerine atıldığı, günde onlarca insanın dağda ve şehirde "yargısız infazlar"la öldürüldüğü, Kürdistan'daki savaşa 300-400 trilyonun, yani bütçenin yüzde 40'ının aktarıldığı, Olağanüstü Hal sistemi ve onun uzantısı tüm kurumların bile artık savaşı yürütmeye yetmediği, savaşın yasasız, kuralsız ve kirli bir şekilde yürütüldüğü; tüm devlet örgütlenmesinin savcısından hakimine, bürokratından generaline, politikacısından teknokratına kadar, faşist, gerici, Kemalist ve sermayeden beslenen kadrolarla donatıldığı bir sistemde, birkaç "dürüst" savcı ya da hakimin "temiz elleriyle" yapacakları bir "operasyon" ile, bir müdahale ile "kötü adamlar"ın ortaya çıkarılıp yargılanacaklarını beklemek, düşünmek veya savunmak ya büyük bir safdilliktir ya da bilinçli ve çarpıtma bir hedef saptırmadır. MHP'li faşistlerin Özel Tim adı altında kelle avcılığı yapmak için bizzat görevlendirildikleri, binleri aşan "faili meçhul" cinayetin, işkence ve hak ihlallerinin bizzat devlet tarafındn örgütlendirildiği, Kürdistan'daki tüm olayların kamuoyuna sadece Olağanüstü Hal Bölge Valiliği'nce duyurulabildiği ve bunun tüm "hür" basın ve yayın organları tarafından hazmedildiği, kabullenildiği; Kürdistan'daki savaşın boyutu, harcanan paralar, boşaltılan köyler, öldürülen insanlar ile ilgili, bırakalım tutum geliştirmeyi, bir yargıda bulunmanın, bu konuda düşünmenin bile "vatan hainliği", "terörizm" ile itham edildiği; Kürt sorunu konusunda tüm burjuva partilerinin ulusal mutabakat içinde şovenizmi yarıştırdıkları, Kürt milletvekillerinin bizzat "en yüksek yargı organı" olan Anayasa Mahkemesi tarafından MGK'nın da talimatıyla parlamentodan atıldıkları, devrimci, düzene muhalif insanların bakan, savcı ve hakimlerin gözetiminde tüm basın ve kamuoyunun gözleri önünde yargısız bir biçimde infaz edildikleri; tüm devlet ihalelerinin valilerin insafına bırakıldığı, belediyelerden tutalım tüm devlet kuruluşlarına kadar her alanın tüm partilerin talan ve soygun kaynağı haline getirildiği; burjuva anlamda bile olsa, demokrasinin, özgürlüğün, insan haklarının bizzat anayasa, diğer yasa ve uygulamalarla ayaklar altına alındığı bir faşist polis devletinde hangi "temiz eller operasyonu"ndan söz ediliyor! İşçi, memur ücret-maaşlarının dondurulduğu, aldıkları paranın enflasyon karşısında yarı yarıya değer kaybettiği, hayat pahalılığının tüm emekçilerin yoksulların belini kırdığı, binlerce işçinin işten atıldığı, tüm sosyal hakların gaspedildiği, DYP'den RP'ye, SHP'den ANAP'a tüm partilerin aynı pratik tutumu sergiledikleri, bu gidişe "dur" diyen işçilerin ve memurların coplandığı, gözaltına alınıp işkenceden geçirildiği, milletvekilinin bile yürüyüşe katıldığı için polis tarafından dövüldüğü ve bizzat bu devletin İçişleri Bakanı'nın da bu konuda polise açık destek verdiği; bütün bunların yanında hayali ihracatçıların, işçileri işlerinden edenlerin, soygun, sömürü ve yolsuzluklarla milyonlarına milyar katanların, işçiyi, memuru coplatan, işkenceden geçirenlerin, faili meçhul cinayetleri örgütleyenlerin, savaşı tüm kirli yöntemlerle sürdürenlerin bizzat bu devletin Cumhurbaşkanı, Başbakanı ve generali tarafından "vatana ve millete olan yüksek hizmetleri", "ülke ekonomisine getirdikleri katkılar" ve "ülkenin birliği için fedakarca çalışmaları"nedeniyle "şeref madalyaları" ve yüklü paralarla ödüllendirildikleri bir "hukuk devleti" (!?)'nde de mi "temiz eller operasyonu"ndan söz ediyorsunuz? Bütün burjuva partilerinin bugün askeri darbelere karşı olduklarını söylemelerine rağmen, bugüne kadar darbe yapan hiçbir generalin yargılanmadığı, herkesin yaptığının yanına kar kaldığı; bu yetmezmiş gibi, örneğin 12 Mart'ın iki darbecisi Muhsin Batur ve Faik Türün'ün, 12 Eylül öncesi CHP ve AP'den ayrı ayrı cumhurbaşkanlığına aday gösterildikleri, Deniz Gezmiş'i idam ettiren savcı Baki Tuğ'un bugün DYP'nin önde gelen kurmaylarından biri olarak milletvekilliği yaptığı, dönemin idama onay veren AP Genel Başkanı Süleyman Demirel'in bugün cumhurbaşkanlığı yaptığı; 12 Eylülcü faşist generalllarin ekonomik, askeri, siyasi, diplomatik tüm yasa ve uygulamalarının bırakalım yargılanmasını, tartışılmasının bile Anayasa'nın geçici 15. maddesiyle yasaklandığı, Kenan Evren'in 7. Cumhurbaşkanı olarak bizzat Demirel, Özal, Ecevit, İnönü tarafından "saygı gördüğü", "resim sergilerine" bile gidildiği; diğer darbeci generallerin herbirin bir tekelin yönetim kurulu üyeliği ile milyarlık maaş ve ortaklıklarla ödüllendirildiği ve bütün bunlara karşı çıkanların, bu çürümüşlüğü eleştirenlerin idam edildiği, onlarca yıllık hapis cezalarına çarptırıldığı işkencelerde öldürüldüğü, sakat bırakıldığı darbeci faşist generallerin yaptıkları insanlık dışı uygulamaların en büyük "vatanseverlik", bu insanlık dışı gidişe "dur" diyenlerin de "vatan hainliği" ile itham edildiği, baştan başa böylesi bir çürümüşlük ve haksızlık üzerinde inşa edilmiş, kurumlaştırılmış bir devlet mi "temiz eller operasyonu" yapacak?

"Özelleştirme" çürümüş sistem için çözüm müdür ?

Engin Civan'ın rüşvet ve yolsuzluk olayının ardından Türkiye'de tartışmalar derinleştikçe sermaye ve onun basın-yayın organları sistemi kurtarmak ve hedef şaşırtmak için, yolsuzluk, rüşvet, soygun ve haksızlıklara çözüm olarak "özelleştirme"yi ortaya attı; kitlelerin düşünce ufuklarını bu "çözüm"e hapseden bir tartışma başlattı. Hemen hemen tüm basın-yayın organları, bürokratlar, hükümet, muhalefet partileri ve devletin diğer kurumları, kişiler, "tek yol özelleştirmedir" diyerek, kendi ortak "kurtuluş"larının zeminini güçlendirmeye çalıştılar.

Aslında, Türkiye'de sistemin işleyiş tarzı, parlamentonun oluşum şekli, devlet-sermaye mafya-basın ilişkileri sağlıklı bir analize tabi tutulduğunda, sorunun söylendiği gibi, pek kolay olmadığı, KİT'leri ve devletin diğer kuruluş ve yatırımlarını özelleştirmenin, hem bir bütün olarak mümkün olmadığı, hem de yolsuzluk rüşvet ve soygunları ortadan kaldıramayacağı net bir şekilde görülebilir. KİT'lerin özelleştirilmesi düşünce ve girişiminin, her şeyden önce, iş güvencesi sağlanmamış onbinlerce işçi ve memurun kapı dışarı edilmesi, işsizliğin ve daha yoksul bir yaşamın pençesine atılması anlamını taşıdığı sorunun bir yanıdır. En verimli yatırım ve kuruluşların zarar eden, devletçe zarar ettirilen diğer teşekküller gibi yarı fiyatına haraç-mezat satılması hem sermayeye verilmiş bir taviz, bir ödüldür; hem de açık bir yolsuzluktur. Yani, özelleştirme de kendi içinde büyük bir rüşvet, yolsuzluk ve soygunu barındıracaktır. Sermaye çevreleri, hem bu kuruluşları yarı fiyatına elde ederek, halkın emeğinden oluşturulmuş kuruluşlara el koyacaklar, hem de bu süreçte, devletin ilgili kesimlerine verecekleri rüşvetlerle ancak bunu yapmaları mümkün olacaktır. Bu da sorunun diğer bir boyutudur. Öte taraftan ise, belli devlet bankaları ve KİT'lerin özelleştirilmesinin, bir bütün olarak Türkiye'de devletin ekonominin dışına itilmesi anlamını taşıyamayacağıdır. Devlet, yine birçok temel ve büyük sermayeli yatırımların doğrudan uygulayıcısı olacak, halkın vergilerini sermaye çevrelerine peşkeş çekmeye devam edecektir. Ayrıca varolan sistemde tüm kuruluşları özelleştirmek mümkün müdür? Haydi diyelim bazı KİT'leri özelleştirdiniz; peki ya belediyeleri, belediyelerin ellerindeki trilyonluk gelir ve yatırımları, gayri menkulleri ne yapacaksınız? Eğitim, sağlık vb. temel gereksinmeler için devleti devreden çıkaracak mısınız? Türkiye'de ordunun beslenmesi, techizat ve donanımı başlıbaşına bir sektördür ve yüzlerce trilyonu yutuyor. Ordudan kaynaklanan yolsuzluk ve rüşvetleri "engellemek" için, yoksa, orduyu da mı özelleştireceksiniz? Devletin yaptığı ve yapmayı planladığı yatırım ve harcamalar için yılda 800 trilyonu aşkın bir bütçe hazırlanmış. Bu 800 trilyon, şu ya da bu yolla belli özel sektör kuruluşlarına ihale vb. yollarla kanalize olmuyor mu? Peki, bu devlet-özelsektör-ihale bağlantısında dönebilecek-dönen yolsuzluk ve rüşvet olaylarını da mı özelleştirmeyle engelleyeceksiniz? Sorun sadece kredi yolsuzluğu ile sınırlandırılabilir mi? Yoksa, devleti de mi özelleştireceksiniz?

Sorunun bu kadar basit olmadığı ve birkaç kuruluşu özelleştirmenin toplumdaki, devletin tüm kademelerindeki rüşvet, soygun, yolsuzluk ve vurgunları ortadan kaldıramayacağı açıktır. Bugün Türkiye'de, Kürdistan'da yaşayan herkes en küçüğünden, en büyüğüne, özelinden devletinkine kadar, bu sistemin nasıl işlediğini çok iyi görebilmekte, yaşamaktadır. Yani, rüşvet ve yolsuzluk, kötü niyetli birkaç devlet yöneticisi ya da işadamının münferit tutumları olmaktan çoktan çıkmış; sistemin bir parçası halini almıştır. Ve bu çürüme, beslenme kaynağını da sermayeden, mafyadan, sömürü sisteminden, haksızlıklardan almaktadır.

ömürü düzeninde onu ve özelleştirme...

lüğe hayali tedavi

• *Kemal Çağlar*

Düşünün bir kere: Bir kişi, hangi burjuva partisinden olursa olsun, milletvekili, belediye başkanı ya da belediye meclis üyesi olmak için, milyarlarca lirayı seçim kampanyalarına harcamıyor mu? Peki niçin? Durup dururken, hiçbir çıkar gözetmeksizin, üstelik belli bir sermeye gücüne de sahipken, niye seçimlere katılıyor, milyarlarca lirayı bu doğrultuda harcıyor? Halkın çıkarları için mi? Vatan-Millet-Sakarya için mi? Elbette ki, bunun böyle olmadığını herkes biliyor, yaşıyor. Seçimlerde milyarları harcayan biri ve onun çevresindekiler, seçildiklerinde, bunun en az on mislini kazanacaklarını çok iyi bilmektedirler. Belediyenin trilyonluk gelirlerinin, gayri menkullerinin devletin herhangi bir bakanlığındaki ihale ve yatırımların soyulmak üzere kendilerini beklediklerini çok iyi bilmektedirler. 70 yıllık Türkiye Cumhuriyeti tarihinde, düzen partileri ve adayları içerisinde seçimde harcadığının en az on mislini kazanmayan, çalıp-çırpmayan kaç kişi gösterebilirsiniz? Peki, durum böyle iken, belediyelerdeki bu yolsuzlukları, talan ve soygunları, tüm belediyeleri de özelleştirerek mi engelleyeceksiniz? Türkiye'de en küçük bir devlet dairesinden, en büyük kuruluşlarına kadar, rüşvetin, yolsuzluğun, verilen ücret ya da bir genel müdürün imzası kadar "doğal" bir nitelik kazandığını bilmeyen mi var? Örneğin, vergi dairelerinin, toplanması gereken vergilerin yüzde 40'ını bile toplayamadıklarını bir ilkokul öğrencisi bile bilmektedir; toplanabilen vergiler ise büyük çoğunluğuyla emekçilerin emeklerinden gelenlerdir. Ayrıca, vergi dairelerinde, vergi kaçırmanın rüşvet tarifesini bilmeyen yoktur. Örneğin 10 milyarlık vergi borcun varsa, 300-500 milyonu bir müdüre, bir müfettişe verdin mi, hemen işin "halledilir" . Vergilerini vermiş "dürüst" bir vatandaş olursun. Yani, alan memnun veren memnun ve bu uygulama, istisnasız, devletin tüm kurumları için de geçerlidir. Peki, bu gerçeklikler ortadayken, bu rüşvet, soygun ve yolsuzlukları, vergi kaçırmaları önlemek için vergi dairelerini de mi özelleştireceksiniz?

Başka bir örnek: 5 Nisan kararlarıyla birlikte otomotiv sektörü büyük bir krize girdi. Eldeki stoklar depolara sığamaz oldu. İşçiler ücretsiz-süresiz tatile çıkarıldı. En büyük otomotiv kuruluşları Renault ve Tofaş iflasın eşiğine geldiler. Durum öyle bir hal aldı ki, Tofaş'ın sahibi, Koç Holding yönetim kurulu başkanı Rahmi Koç devreye girdi. Başbakan'la, görüştü. Ve "çüzüm" bulundu: Otomobillerden alınan buarada fiyatları biraz kırarak, bir kampanya ile stoklarını eriteceklerdi. ve nitekim sonuçta otomativ sektörü hem bir kez daha krizi "atlatmış" oluyordu, hem de trilyonlarına trilyonlar katıyordu. Peki, taşıt vergisini almayan devlet, aslında binlerce taşıtın trilyonluk vergisini, dolaylı olarak otomotiv sanayicilerine hibe etmiş olmuyor muydu? Yani, sermayenin çıkarları için, devletin cebine girmesi gereken trilyonlardan, devlet kendi "isteği" ile feragat etmiş olmuyor muydu? Ve bu da adı konulmamış bir yolsuzluk değil miydi? Başbakan ile Rahmi Koç arasındaki bu ilişkinin Engin Civan ile Selim Edes arasındaki ilişkiden ne farkı vardır? Biri, kanunlarla, kararnamelerle biraz daha ustaca "kitabına" uydurulmuş, hükümet düzeyinde bir yolsuzluk; diğeri ise bir genel müdürlük düzeyinde (tabii ki görünen yüzü itibarıyla böyledir) bir yolsuzluktur.

Aslında örnekler o kadar çok arttırılabilir ki, çünkü yaşamın her alanı mafya-devlet-sermaye-basın dörtlüsünün yolsuzluk, rüşvet, vurgun ve soygunlarıyla kaynıyor. Ve bütün bu örnekler de gösteriyor ki, çürüme ve kokuşmanın ilacı, bataklığı kurutmanın yolu, özelleştirme ya da "devletin küçülmesi" değildir. Çünkü devlet sermayenin elinde, bataklığın suyu da sermaye çevrelerinden gelmektedir. Bu çürüme ve kokuşmanın esas kaynağı, açığı-gizlisiyle,mafyası-holdingiyle, Dündar Kılıç'ı, Alaaddin Çakıcı'sı, Rahmi Koç'u, Sabancı'sıyla bu düzenin sahipleridir.

Çürümenin çözümü Kürt halkı ve Türkiye emekçilerindedir

Peki bütün bu çürüme ve kokuşma bir aşılmış ki ne bir Engin Civan-Selim Edes'in, ne mafya babası bir devlet yöneticisinin kurbanlık koyun gibi feda edilmesi; ne "özelleştirme" ne de bu faşist devletin "temiz eller operasyonu" bu çirkeflikleri ve sahiplerini "kurtarabilir", sistemi temizleyebilir.

Evet, bir "temiz eller operasyonu", bu çörüme ve bataklığı önemli oranda giderebilir, kurutabilir, ya da bu süreci daha da hızlandırabilir; ama elleri pisliğe bulaşmamış, boğazında bu kokuşmuşluğun lokması olmayan, özgürlüğü bir yaşam biçimi olarak savunanlarla bu temizlik sağlanabilir. Bunlar da emeği ile geçinenlerdir, ölümden başka kendisine yol bırakılmayan Kürt halkıdır; onların temiz elleridir. Hayali ihracatı, yolsuzluğu, vurgun, soygun, haksızlık ve sömürüyü bilmeyen, emeği ile geçinmekten başka bir "suç"u olmayan büyük çoğunluğun devrimci temellerde örgütlendirilip kitlesel inisiyatiflerinin geliştirilmesiyle ve bu mücadelenin Kürt halkının özgürlük mücadelesine paralel ve ittifak halinde yürütülmesiyle bu gidişe "dur" denilebilir, düzen içinde de olsa çok önemli devrimci demokratik dönüşümler gerçekleştirilebilir. Yoksa, MGK, parlamento ve hükümetin insafına bırakılacak bir "temiz eller operasyonu"; bini aşkın "faili meçhul" cinayette, 1500'ü aşkın köyün boşaltılmasında, yargısız infazlarda, 10 yıllık savaşta, hayali ihracat, yolsuzluk ve rüşvetlerin arkasında kirli elleri bulunanlara bu işi havale etmek anlamını taşıyacaktır.

Evet, bu işi çözecek alanlar elleri gerçekten de temiz olanlardır. Peki nasıl bir çözüm? Kısa ve uzun vadeli çözüm yolları önerilebilir. Öncelikle Kürt ulusuna kendi kaderini özgürce belirleyebileceği siyasal, demokratik, kültürel, ekonomik; yasal, pratik; ulusal, uluslararası koşulların yaratılması için atılması gereken ve Kürt halkının siyasal temsilcileri tarafından değişik vesilelerle dile getirilen güncel demokratik dönüşüm adımları atılmalıdır. Anayasa başta olmak üzere, her türlü ırkçı, faşist, gerici yasa, kurum ve kararname ve uygulamaya son verilmeli; tüm devrimci ilerici, yurtsever, sosyalist, demokrat güçlerin demokratik bir ortamda özgürce örgütlenebilecekleri, düşüncelerini dile getirebilecekleri bir süreç başlatılmalı. Halkın, emekçi kitlelerin kendi iradelerini özgür bir şekilde toplumsal yaşama, devlete ve yönetime yansıtabilecekleri ve bu temelde de kendi emeklerine sahip çıkabilecekleri; talan, soygun ve rüşvete kendi güçleriyle, direnişleriyle, temiz elleriyle "dur" diyebilecekleri bir ortam oluşturulmalıdır. Kürt halkı ve Türkiyeli emekçi kitlelerin yaratacakları böylesi bir altyapı güçlü bir muhalefet ve devrimci kitle inisiyatifini yaratacak, devlet-mafya-basın-sermaye dörtlüsünün istediği gibi at oynatmasına karşı güçlü bir set oluşturacaktır. Bu kısa vadeli, sistem içi bir çözümdür ve ancak, yükselen Kürt özgürlük mücadelesiyle paralel bir örgütlü emekçi hareketin devrimci inisiyatifiyle yaşam bulabilir. Sermayenin ve onun siyasal temsilcilerinin insafına bırakılacak bir "çözüm" kokusu nispeten azaltılmış, üstü örtülmüş bir çürümüşlüğün daha da sürdürülmesi ve halklarımızın bu bataklıkta bırakılması anlamını taşıyacaktır.

Elbette ki, bu sistem içi çözümün de bataklığı tümden kurutmayacağı açıktır. Sağlıklı çözüm, üretenin yöneten olduğu, yağma, soygun, talan ve yolsuzluklarıyla iktidarda olan gizli-açık egemen çevrelerin iktidarına son verildiği bir emekçi iktidarında, bu çürümelerin doğrudan denetime alınması ve kademeli tasfiyesi ile mümkündür. Devletin, sermayenin askeri, siyasi, ekonomik, kültürel, diplomatik baskı ve iktidar aracı olduğu her geçen gün sayısız örneklerle, uygulamayla ortaya çıkmakta, somutlanmaktadır. O halde, çözüm, devleti, sermayenin ellerinden alıp, emeğe, üretene, temiz ellere devretmek, Kürt ulusuna kendi kaderini tayin hakkını tanıyarak Türk halkını da özgürleştirmektir; nihai çözüm ise, tüm insanlık için olduğu gibi, sosyalizmdedir.

Bugün, Türkiye'de emeğin devrimci iktidarı çok yakın bir seçenek olmasa da, kitlelerin devrimci direnişi ve Kürdistan'daki ulusal demokratik mücadeleyle ittifak halinde yürütülecek bir mücadeleyle çürüme ve kokuşmaya bugünden "dur" demek ve birçok devrimci demokratik dönüşümü gerçekleştirmek mümkündür.

Yaşanan pratik gerçeklik, Türkiye'deki faşist devlete ve çürümeye karşı direnişin en aktif dinamiğinin Kürdistan'daki ulusal demokratik mücadele olduğunu gösteriyor. O halde, Türkiyeli ilerici demokratik, devrimci, sosyalist güçler de bu halkayı yakalamalı. Çözüm perspektiflerini bu temelde ele almalıdırlar. Kürt ulusu özgürlüğe doğru yol almadan, özgürleşemeden; Türk halkı da demokrasiyi yaşayamayacaktır.

Papatyası, prensi, leydisi, mafyasıyla sistemin çocukları ne kadar da aynılar.

Kürt halkı ve Türkiyeli emekçi kitlelerin yaratacakları böylesi bir altyapı güçlü bir muhalefet ve devrimci kitle inisiyatifini yaratacak, devlet-mafya-basın-sermaye dörtlüsünün istediği gibi at oynatmasına karşı güçlü bir set oluşturacaktır. Bu kısa vadeli, sistem içi bir çözümdür ve ancak, yükselen Kürt özgürlük mücadelesiyle paralel bir örgütlü emekçi hareketin devrimci inisiyatifiyle yaşam bulabilir.

Sitêrka Geş

Felat Dilgeş

GUNDÊN ME ŞEWITANDIN

Bi pîvokan me mizgîna biharê disitand li gundên me. Berf hêdî hêdî ku diheliya li serê çiyayên me. Li berberoşkan, li palên newalan, li sêrê qot, gaz, pozên çiyayan û carna li ber derê şikeftan rêz bi rêz bûn pîvok. Bîhna wan, tama wan û qirna wan a di bin erdê de em bêhed dilgeş dikirin. Pîvok mizgîna biharê bûn li gundên me; gundên me şewitandin.

Xurcê xwe ku me li axa nerm a berberoşkê binê malê dixist û pîvoka ku teze serê xwe bilind kiribû ji kokê radikir, em bi bazk bûn, difirîn ji kêfan. Û di pey de me qevd bi qevd, deste bi deste, rêz bi rêz pîvokên xwe diciyandin. Û me ji wan pîvokên ku qirna wan bi qasî serê nokekê an hebû û an jî carna tunebû, xelek bi xelek tac çêdikirin; keziyên yarên bedew û qeşeng. Bi hatina pîvokan em gelek şa dibûn li gundên me; gundên me şewitandin.

Roja ku piştî nîvro, ber bi êvarê tîna xwe hunda dikir; ji ser gundên me hildikişiya û ewrên reş digirtin ser gundên me, em dizivirîn mal. Tac û keziyên ku me ji pîvokan çêdikirin di ber dilê me de, gelek caran jî di kurzikên binê çengê me de veşartî û destê me li ser em dizivirîn mal. Bîna biharê bi pîvokan re diket hundirê xanî û nîşana biharê pîvok dest bi dest digeriyan. Gelek caran em ji dil nedihatin ku em pîvokên xwe bixwin; di paşila xwe de, di ser dilê xwe de me ew vedişartin. Pîvokên sar ser dilê me hênik dikirin. Hin caran pîvokên me di paşila me de em di xew re diçûn. Di xewna wxe de me pîvok, gelek pîvok didîtin; di nav berfê de, bejna wan bi ser berfê ketibûn û em ji nav nivînên xwe radibûn û bazdidan. Em bi pîvokan re dibişirîn li gundên me; gundên me şewitandin.

Li gundên me, mezin ji biçûkan bêtir bi hatina pîvokan şa dibûn; dibişirîn, dikeniyan, dileyistin, yarî dikirin. Yên ku zivistana sar, çileyên hişk û berf û baranê bişirîn bi wan dabû jibîrkirin, bi hatina pîvokan re dikeniyan. Devê wan ji ser nevdu radibû, di hinarkên wan re gul derdiketin. Dileyistin, dikeniyan, tinaz û yarî dikirin li gundên me. Ew pîvoka ku qirna wê bi qasî nokeke biçûk tunebû ruyê me dikenand li gundên me; gundên me şewitandin.

Şivan û gavanê gund di xeyba hevdu de bûn li ser mizgîna pîvokê. Her kî ku mîzgîna derketina pîvokê zû bigihanda gund û ji jin û zarûkên gund re bigota, " Mizgîna min ji we re, çavê we ronî be pîvok derketine," mêrxasê salê ew bû li gundên me; gundên me şewitandin.

Hê xurcên me di destê me de, em li pey pîvokan digeriyan, biharê em digirtin. Êdî em bi qevdê nêrgizan dizivirîn gund. Bîhna nêrgizan kal û pîrên gund bi xwe ve dianî. Ew ji keçên xama û xortan bêtir bi nêrgizan kêfxweş dibûn. Kal û pîrên nexweş, wekî mêvanan, wekî ku êdî ewê careke din nebînin li nêrgizan dinihartin û mîna ku ewê ji nêrgizan xatir bixwazin nerm nerm dibişirîn. Nêrgizên ku bi xunava serê sibê di nav zeviyan de şil û hênik bûn, di riya gund de, di paşila me de germ û zuwa dibûn. Sira sibê ya hênik bîhna nêrgizan bi ser gundên me dixist û me bi qasî gundên xwe ji nêrgizên xwe hes dikirin; gundên me şewitandin.

Baxçên me, rezên me, bostanên me; dar û deviyên me; sitar, nizar û daristanên me hebûn ku me ew wekî rohniya çavê xwe xwedî dikirin û em ji dil nedihatin ku di bin siya wan de rûnên; şewitandin. Pez û dewarên me; berx û bizinên me hebûn ku me ew ji nezerê vedişartin; talan kirin; şewitandin. Agir bi mala me xistin; gundên me şewitandin.

Çima hergav ji bo me tarî ye?
Çima hergav ji bo me şev e?
Ma agir wan naşewitîne!
Agir bi wan nakeve!..

Di dilê xwe de, di dilê xwe de agirekî mezin dadin û bi agirê dilê xwe wan bişewitînîn. Lewra êdî li welatê me;
av agir natefîne
agir agir ditefîne.

Geçen sayıdan devam

Medya: Okulu bitirdikten sonra ya da okuduğunuz sıralarda "Xalaskirina Kurdistan"ı resmen feshettiniz mi?

Anter: O zamanlar Kürdistan'ın ne halde olduğunu bilemezsiniz. Katliamlar, manga manga öldürmeler, Kürtçe konuşma yasakları. Polisler, Diyarbekir'e gelen köylülerin şalvarını, niye pantolon giymiyorsunuz bahanesiyle, -memleketimizde, köy yerinde sandalye masa yok ki, pantalon giysin rahat otursun kalksın zavallılar- kıç tarafından tutup bıçakla ta büzgüsüne kadar kesiyorlardı. Herifin, şerefine namusuna düşkün Kürt erkeğinin kıçını çarşının ortasında dışarıya çıkarıyorlardı ve hiç kimse de bir şey demiyordu. Böyle bir durumda Xelasıya Kurdistan'ı kurarken, psikolojik olarak da bir Kürt devletini kuralım, Türk devletini mahvedelim, rezil edelim, ayrılalım, öyle bir düşüncemiz yoktu ve böyle bir hazırlığımız da yoktu. Bizim maksadımız Türkiye'ye insanlık gelsin, bir Türk-Kürt kardeşliği kurulsun, yani bir Türk düşmanlığı veya isteklerimizi kabul etmezseniz sabotaj yaparız, adam öldürürüz diye bir fikrimiz yoktu. O zamanki devlet, adam olsaydı, düşün başvekil jandarma komutanı Recep Peker'di, bu lafları ona anlatmak mümkün değildi. Akıllı mantıklı bir başbakan olsaydı, sivil devlet olsaydı, o programımızı biz açık söylerdik. Fakat biz bunun için, zaten düşünün öyle bir parti ki, resmi evrakı yok, mühürü yok. Bir defterimiz vardı, o da genellikle ne zaman toplanırız, falan gün toplandık, gayet mütevazi ve aldığımız en önemli karar, ilk vazifemiz, Doğu'dan okumaya gelecek çocuklara yardım etmekti. Ve biz feshine karar vermedik. Yalnız Ziya Şerefhanoğlu ve bazı abilerimizi -çünkü en küçükleri bendim- Mustafa Remzi Bucak, Faik Bucak, Yusuf Azizoğlu bunlar, tabii en çok biz Mustafa Remzi Bucak'ı ve Yusuf Azizoğlu'nu dinliyorduk. Ve sonra bu yakınlığımız, Yusuf Azizoğlu ve Mustafa Remzi Bucak'la abikardeşliğimiz onların ölümüne kadar devam etti. Faik ile de herhangi bir problemimiz olmadı. Yalnız Faik'in daha sonra kurduğu Kürdistan Demokrat Partisi'ne ben girmedim. Faik'e dedim ki ben buna lüzum görmüyorum. Sizin programınızda da bir şey yok. Programda gizli olarak öngördüğünüz şeyi biz aleni de yapabiliriz. Onun için gizliliğe lüzum yok dedim. Fakat maalesef Faik de kısa bir zaman sonra gitti. Onun yerine Sait Elçi diye bir çocuk vardı, o geçti. Dejenere etti partiyi. Sait Kırmızıtoprak'la onun hikayesini biliyorsunuz. Sonra öldürüldü ve o işte böylece kapandı gitti. Yani bizim Xelasıya Kürdistan'ın durumu buydu. İnanır mısınız döven bir adamın elini tutmak gibi bir şeydi bizimki. Kürdistan haksız olarak dövülüyordu; biz de o dövenlerin elini tutmak istiyorduk. Daha doğrusu elini tutmak da değil, yalvarmak, rica etmek, yahu ne vuruyorsunuz, allah kahretsin, haksızsınız gibi bir şeydi.

Medya: Öyleyse, Kurdıstan'dan sonra da, Kürt halkının varlığının Türk halkına kabul ettirilmesi, insanca yaşama özleminin kabul ettirilmesi yönünde faaliyetlerde bulunacak bir teşkilat... hatta buna Xelaskırına Kurdistan'dan ziyade Heskırına Kurdistan şeklinde bir teşkilattı diyebilir miyiz? 1920-30'lardaki isyanlar yeni bastırılmış, siz yeni yetişen aydın kuşağısınız; çünkü, sizden öncekiler kıyıma uğramışlardı, ölen, öldürülen, sürgün edilenler, siz yetişen ilk kuşaksınız, acaba bu daha çok kendinizi kabul ettirmeye yönelik bir teşkilat mıydı?

Anter: Valla aşağı yukarı size vereceğim cevap sizin sorunuzun içinde. Kürtlere o kadar zulüm yapılıyordu ki, bu bizi oldukça etkiliyordu, fakat çok dar bir kadromuz vardı; düşünün bütün Doğu'dan İstanbul'da, Ankara'da kimse yoktu. İsterseniz literatüre bakın, o zaman Ankara'da okuyan belki burjuvaziden, bu işle alakası olan bir iki kişi olmuş ise, bilmem tanımadığımız yaşı bizden büyükler olabilir ama, İstanbul'da 5-6 kişiydik. Bunlarla daha başka türlü çalışma imkanımız yoktu. Biz Kürdistan'ın üzerinden bu zulüm kalksın istiyorduk ve biliyorsunuz yemin etmiştik. Halen o yeminimdeyim ve o yeminin simgesidir bu gün yazılarıma akseden. Ben hep Türk patron, Kürt kapıcı, odacı kabul etmiyorum bir, ben Kürtlerin Kürdistan'da esir muamelesi görüp horgörülmelerini kabul etmiyorum iki, bilakis ben Türkleri memleketimize gelmiş muhacir olarak kabul ediyorum üç, şimdi Türklerin bir atasözü var "Dağdan gelen bağdakini kovar" mantığını çok saçma görüyorum dört. Yani bence Türkler akıllıysa, Kürdün sevgisini kazanmaya mecburdurlar. Bilindiği gibi Türkler, buraya sonradan gelmişler. Hangi taşı kaldırsak Yunan eseri, Roma eseri, Medya eseri, Kürt eseri şudur, budur. Peki arkadaş buraya gelmişsin, bütün bu medeniyetleri yıkmışsın, buraya yerleşmişsin, kendine yurtluk yapmışsın, mera yapmışsın. Bulgarı, Yunanı sana düşman, çünkü memleketlerini almışsın, Araplarınkini, Hatay'ı falan almışsın, Lazistan'ı ... etmişsin, Pontus'u kovmuşsun. Senin kırmadığın, zulüm yapmadığın bir kavim yok ki. Şimdi bunları unutturmaya bakacağına, sen halen bunu alevlendiriyorsun. Kürdistan'ı zaptetmişsin. Kürtler, Osmanlı tarihi boyunca kendi arzularıyla Osmanlılarla müşterek, Şah İsmail'e, yani şiilere karşı mezhep ayrılığından dolayı Osmanlı'ya iltihak etmişlerdir. Sen kim oluyorsun da Kürtleri hor görüyorsun. Evet, yani bizim o zamanki inancımız buydu ve halen de odur. Ben hakikaten Türklere, yani Türk halkına düşman değilim. Tabi ben Kürdüm, elbette derler ya evvela can sonra canan.

M. Güneşi: Her ne kadar bugün Kürt halkı ile Türk halkı, Misak-ı Milli denilen sınırlar içerisinde birarada yaşıyorsa da, tarihi ulus özellikleri itibariyle ayrı iki unsurdurlar. Ama bugün beraber yaşıyoruz veya yaşamak durumunda bıraktırılmışız, o ayrı bir tartışma konusu. Fakat bugün Kürt sorunu kendisini dayatıyor, çözümü konusundaki düşünceleriniz nelerdir?

Anter: Biliyorsunuz, 1. Dünya Harbinden sonra galip devletler; Fransa, İngiltere ve Amerika, bugünkü Ortadoğu haritasını çizmişlerdir. O zaman ne Suriye, ne Irak, ne Hicaz, ne Ürdün, ne Türkiye, ne de İran vardı. Bunlar, kendi arzularına göre siyasi bir yol çizmişlerdi. Böylece Kürtleri dört devlet arasında taksim etmişler, topraklarımızın büyük bir kısmı Türkiye, bir kısmı Suriye, bir kısmı Irak ile az bir kısmı da Sovyetler'de kaldı. Şimdi herhangi bir komşu ülkede bir parçası dışarıda kalan milletler vardır. Mesela Romenlerin bir kısmı Yugoslavya'da, Almanların bir kısmı İsviçre'de, İspanyolların bir kısmı Fransa'da. Yani insanlık, demokrasi, insan hakları, eşitlik, namus varsa zararı yoktur. Derler ki, herkes kapısının önünü süpürürse bütün mahalle temizlenir. Bizim, bütün düşüncelerimiz dışarıdaki Kürtlerde. Mesela benim ailem Suriye Kürtlerinden, aşiretimizin 25 tane köyü Suriye'de; amcazadeler, ablamın çocukları falan... Ama ben, Türkiye Kürtlerini evvela düşünüyorum. Yani ben bütün bu devletlere düşmanlık edelim, Kürtleri ayıralım, şunu yapalım, bunu yapalım hayal kurma gibi bir düşüncem yok. Medenice, yaşadığımız asrın şartlarına uygun bir çözüm istiyoruz, düşmanlık istemiyoruz. Dörtbir yana dağılmış Kürtler de bu şekilde düşünürlerse, herkes bulunduğu memlekette de özerk, rahat, oradaki milletlerle eşit koşullarda yaşarlarsa, biz de pekala Türkiye'de yaşayabiliriz. Belki ilerde marksizmin prensiplerine göre, bu dört devlet de birleşir, sorun hallolur. Bugünkü Avrupa gibi, bakın bütün kıta ülkeleri birleşiyor: Pazar, ticaret, lisan, seyahat birliği vs. gibi. Akıllanırsak, Ortadoğu'daki bu dört devlet de, pekala tek devlet gibi birleşebilir. Böylece Kürdü, Arabı, Türkü ve İranlısı da rahat eder. Yani ben böyle düşünüyorum.

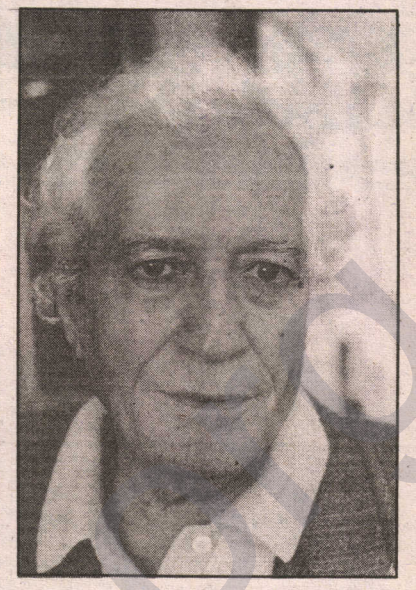

Medya: Son bir iki yıldır, özellikle '87'den sonra, ki sizin de düşünceniz bu yönde; Kürt sorununun daha çok Türkiye sınırları içerisinde, Türk halkıyla kardeşçe yaşama şeklinde çözülebileceği kanısı oluştu. Ancak bildiğiniz gibi, Türkiye'de bunu bile kabul eden çevreler çok az ve bunların kısa bir sürede böyle bir çözümü kabul edeceklerine de inanmıyoruz ama, madem sorunlarımızın çözümünü biz kendimiz belirlemeliyiz, o zaman bu halkın kendi kaderini tayin hakkını koşul olarak kabul etmemiz gerekmiyor mu?

Anter: Şimdi onlar bizi kabul etmiyor, siz de ben kendi kaderimi tayin ederim dediğinizde, zaten haliyle çözüm imkansızlaşıyor. Şimdi, dikkat etseniz ben, Kürt-Türk kardeşliğini kabul edecek bir Türkiye'yi düşünüyorum, şimdiki faşizan yönetim bunu kabul etmez ama, benim dediğim koşullar bu zihniyetin değişeceği koşullardır. Kürt-Türk kardeşliği, insan haklarının kabul edildiği bir yönetimle yani demokratik bir yönetimle gündeme gelebilir. Yarın böyle bir kardeşlik ortamı olursa, iki kardeş; yahu kardeşim artık ben de zengin oldum, gel bu şirketi bozalım, ayrı iki dükkan açalım diyebilir. Ama, sen dükkanımda tezgahtar veya kapıcıysan, kalkıp patronla bir ortaklık düşlersen, böyle bir fikir ileri sürdüğünde kendini kapıda bulursun.

Ben hep Türk patron, Kürt kapıcı, odacı kabul etmiyorum bir, ben Kürtlerin Kürdistan'da esir muamelesi görüp horgörülmelerini kabul etmiyorum iki, bilakis ben Türkleri memleketimize gelmiş muhacir olarak kabul ediyorum üç, şimdi Türklerin bir atasözü var "Dağdan gelen bağdakini kovar" mantığını çok saçma görüyorum dört. Yani bence Türkler akıllıysa, Kürdün sevgisini kazanmaya mecburdurlar.

Apê Musa: Haritalar değişecek ama zararı yok

Medya: Şimdi bizim de hakkımız var. Biz tezgahtar durumuna düşürülmeden önce kendi dükanımızın sahibiydik...

Anter: Dinle beni, konuşmamız yasaklanıyor, sen kaderimizi tayin hakkından sözediyorsun. Hakkımız elbette, ama kimse bu hakkı sana vermiyor.

Medya: Ama biz diretmemeli miyiz?

Anter: İsteriz ama, istediğimizde katliama uğruyoruz. Yani Kürdistan'daki bütün bu hareketler, eroin kaçakçılığı için miydi? Kaçakçılık için miydi? Bunlar baba, yeraltı teşkilatları mıydı? Hepsi bu halk içindi. Bitlis milletvekiliYusuf Ziya, Miralay Halit Bey, Fevzi Bey hepsi bu hakkı istedikleri için idam edildiler. Onun için evvela biz Türkiye'nin medeni bir devlet olmasına çalışıyoruz. Medeni olunduktan sonra, Kürtlerin herhangi bir hareketi o derece bize zarar vermez.

Medya: Sizin örilerinizle, Kürt örgütlerinin programladıkları önermeler arasında bir paralellikten ziyade, sağa kayış var. Acaba bu durumda bir Kürt yurtseverinin, hayatını şimdiye kadar bu sorunun çözümüne adayan bir insanın, böylesi bir konuda Kürt siyasi çevrelerinden ayrı düşünmesi bazı sakıncalar getirmez mi?

Anter: Biliyorsunuz Apo bir mülakatında, "Bende Kürtlük aşkı yok" demişti. Buna her isteyen istediği anlamı yükledi. Şimdi ben fayda derken, sadece Kürtlerin çıkarını değil, çünkü bölgemizin diğer halklarının menfaatiyle birdir bu menfaat, şahsi tecrübelerimden hareketle söylüyorum, önerilerimin, Kürt sorununun çözümü için çok faydalı olacağı kanaatindeyim. Başkaları benden farklı ne getiriyor. Biz müstakil bir Kürdistan istiyoruz. İste, canın sağolsun. Nitekim, bizim askeri örgüt olan Apocular bile, 2000'e Doğru'da çıkan ropörtajında Apo da aşağı yukarı benim fikirlerimi savunuyor. Dedim ya akıl mantık lazım. Şimdi Türkiye gibi faşist bir rejimde ...(çözülemedi) Yani ben hep diyorum ki, Türkiye'de Kürt sorunu çözülmeden Türkiye'ye demokrasi gelmez. Yani geniş anlamda Türkiye'ye demokrasi gelecek; Kürdüyle, Türküyle herkes bundan yararlanacak. İşte o demokrat Kürt ve Türkler anlaşacaklar. Kürt sorunu hallolacak ki, o zaman Türkiye'ye demokrasi gelsin, insan hakları kabul edilsin, sendikal haklar, bizim bildiğimiz sivil anlamda bir devlet kurulmuş denilebilsin. Şimdi hali hazırda Türkiye bir aşiret devletidir. İsmi cumhuriyettir, ama cumhuriyetle alakamız yoktur. Demokrasiyle alakamız yok. 60 senedir her 10 yılda bir, biri demokrasiyi kuruyorum derken ötekisi bozuyor. Türkiye bugün bir Orta Asya, bir bedevi aşiret teşkilatından başka bir şey değildir. Sen bakma smokin giydiğimize. Eşeğe altından palan yaptırsan da, eşek yine eşektir. Şimdi smokin, kravatla Avrupa kanunlarını tercüme etmekle medeni olunmuyor. Aşiret teşkilatı içerisinde herkes kendi kaderini tayin hakkını istiyor, onlar da vermiyor. Kuvvetimiz de yok. Zorla alma imkanımız da yok.. Medeni demokrat Kürt ve Türk halkları biraraya gelirlerse, gençleri biraraya gelirlerse, idareciler biraraya gelirlerse kendilerine en yakışanı ne ise onu kabul edecekler. Kabul etmezlerse demokrat değiller. Ama demokrat olunca demokratlar ne yapar? Demokrat halkçı demektir. O halk için ne gerekiyorsa, onu yapması lazım. Halk idaresi demektir demokrasi. Şimdi Türkiye'de hakimiyet kayıtsız şartsız paşalarındır denmesi gerekirken, hani halk, Atatürk'ün cumhuriyeti gençlere teslim ettiği söylenir, hangi... gençliğe teslim etmiş. Gençlerin kimisi dağa kaçırılıyor, kimisi asılıyor, kovuluyor, esasen Atatürk cumhuriyeti paşalara teslim etmiştir. Yani bütün bunları da düşünecek olursak benim düşüncelerim muğlak ve uzak değil. Ama gençlerin özlemlerine tıpa tıp denk gelmiyor denilebilir. Şimdi geniş bir tencere kapağını, daha küçük bir tencereye koyarsan yine buhar çıkar. Çünkü, tam kapatmaz. Yani fikirlerimiz arasında nüans farkı olursa, bunu ne yanlışınıza yorarım, ne siz benim yanlışım olarak görün. Türkiye için, ismi bile yanlış, niye Türkiye kardeşim? Ya Kürt nerede kalıyor? Niye Türkiye Cumhuriyeti? İsminde yanlışlık var, meymenetlik yok. Onun için ilk safhada bu ismi değiştirmek lazım. Biraz haritalarda, tabelalarda, levhalarda değişiklik olacak ama, zararı yok, zorunludur. Bu memlekete, Edirne'den Hakkari'ye güzel Anadolu'ya Türkiye denildiği sürece anlaşma olmaz, bu hır-gür devam eder.

Ben bir yazımda, Kürt peygamber Zerdüşt'ün Avesta kitabından bir ayet almıştım. Diyor ki: "kötülerin değil, kötülüğün düşmanı olun." Bunun çok geniş bir anlam ve yorumu vardır. Bugün Avrupa'nın medeni hukuku bu temel üzerine oturtulmuştur. Çünkü biri hırsızlık yaptığında, sen tutup Araplar gibi kolunu kestiğinde ya da, Türkiye'deki gibi 7.5 yıl hapis verdiğinde, niye çaldın dediğinde evet çaldım ama niye çaldım diye kendisi sorar. Yani Zerdüşt şunu demek istemiş. Nedenleri ortadan kaldırdığınız zaman kimse kötülük yapmaz, hırsızlık yapmaz manasına getiriyor. Eğer rejim değişirse yönetime de iyi adamlar seçilecek. Olmazsa değişmemiştir demektir. Değiştiği zaman sözkonu talepleri ileri sürersek sonuç alırız. Medya: Kürt sorununun çözümünde günümüz koşullarında Kürt aydınları ve basınına düşen görevler, kısa ve uzun vadeli olmak üzere sizce nelerdir? Bu görevler, mücadele süreci içerisinde ne şekilde yerine getirilmelidir?

Anter: Türkiye idarecilerini islah etmek, Türkiye'ye demokrasi getirmek ve bu demokratik hava içinde Kürt haklarını elde etmek şeklinde özetlenebilir. Kısa vadede oturmayıp böyle Allah tarafından bu Türkler demokrat olsun, bu şeyler yerine gelsin, durmak olmaz. Şimdi biz basın ile aydın olarak Türklerin, bu faşistlerin kendi tabirlerince soydaşları tarafından anlaşılsın onların sahtekarlığı, zalimliği, yanlışlığı falan bunları yazılarımızda Türkiye ve dünya kamuoyuna duyurmak; ayrıca Kürt halkının da haklarının yendiğini ve adam yerine konmadığın, lisan dahil kendi çocuklarına babasının isim takmasının dahi yasak edildiğini halka bildirmek ve bu arada imkan nispetinde hatta imkanları zorlayarak Kürt dilinin, Kürt insan haklarının elde edilmesi için onlar bize vermese dahi herşeyi göze alarak ileri sürüp bunları zorlamak. Bu kısa vadeli çalışmalarla zaten uzun vadeli mesafe alınacak. Şimdi Apocuların sürdürdükleri partizan savaşı da kısa vadeli bir harekettir. Gerek silahla gerek dünyadaki toplantılarla, gerek Avrupa ve Amerika'ya bir millet olarak varlığımızı duyurmakla Amerikan Parlamentosu'nda, Fransa, Almanya vb. parlamentolarda sesimizi duyurmak. Bugün Daniel Mitterand kalkıp da Diyarbekir'e kadar geliyorsa ve Kürt davasıyla alakadar oluyorsa bu kısa vadeli çalışmaların nitel sıçramalara dönüşmesi yani uzun vadeye aksetmesi demektir. Zorlayacaksın haklı olarak. Akıllı ve mantıklı olarak. Tabii bu zorlama Türk halkının da aleyhinde olmayacak şekilde olmak ve kazaya uğramaması için mümkün oldukça memleketin kanunlarının kenarından geçerek... Bana biri bir gün mahkemede sordu: Ankara'daki Genelkurmay mahkemesi: sen ne kadar solcusun? Uçurumun kenarına kadar solcuyum dedim. Şimdi bizim Kürt davasını ilerletmek için yani ben buyum, ben nam yapayım, işte beni yakalayın, hapsedin. Ben hapsoldum falan. Bu çocukça hareketleri bırakalım. Mümkün mertebe uzun vadeli çalışmaya bakmalıyız. Uzun boylu hizmet görmeye bakmalıyız. Eskiden gençliğimizde biz de böyle hatalar yapardık. Bir mecmua 3-4 sayi çıkarırdık. Sonra kapanırdı. Biz de hapse giriyorduk ve iş yaptık sanıyorduk. Ama o zaman gençtik. Şimdi ben "gayê bın dorê" durumundayım. Şimdi siz işten kaçarken ben sizi tutuyorum. Kaçmayın diyorum. Ne ben sizin kusurunuza bakayım ne de siz benimkine..

BİTTİ

Şimdi hali hazırda biz düşmanca birbirimize bakıyoruz. Elini kolunu bağlayıp seni dağbaşına kaçıran bir eşkiyayı sever misin? Sevmiyorsan, haksızsın ya da namusuzsun da diyemezsin. Şimdi biz sevmiyoruz, biz düşman iki unsuruz ama ben yazılarımla bu imajı yani bu düşmanlığın her ikimize de zarar verdiği mesajını vermeye çalışıyorum. Dost olalım, Hacı Bektaşı Veli gibi, Pir Sultan Abdal gibi dost olalım. Dostluktan iş çıkar düşmanlıktan bir şey çıkmaz. Yoksa ben Kürtler kaderlerini tayin hakkını kullanmasın, böyle bir hakları yok, Lenin yalan söylemiş demiyorum.

PÎRÎSK

M. Şilan

Birakujî ne "qeder"a kurda ye!

Li Kurdistana Başûr, demek berê, di navbera PDK û YNK'ê da şerekî navxweyî çê bû. Wekî tê zanîn, ev şer, demekê sekinî; lê belê çend hefte berê dîsa destpêkir. Piştî kuştina gellek mirovan (çi pêşmerge, çi gel), bi hinek dan û sitendin ev şera nuha sekiniye.

Wekî pirraniya Kurdan, bi raya min jî ev şer, şerekî birakjiyê bû; ne şerekî tabiî, yan ji nikokiyên çînayetî bû. Heger meriv li rewşa herdu aliyan û herikandina pêvajo yê binêre, ev yek hîn zelaltir wê bê xuyakirin. Van gengeşiyan li aliyekî, helbete ku, gellek sedemên vî şerî hebûn. Her weha, wê aliyek ji aliyê din, hîn zêdetir neheq be. Lê belê, ev yek wê çi çareser bike? Wê bi sedan pêşmergeyên kuştî û birîndar bi şûnde bine? Bi milyonan dînarên ku di vî şerî de hatiye serfkirin wê şûnde bîne? Xisareta ku li dezgahên dewletbûnê yên hîn nuh bi ser piyan diketin bûne, wê şûnde bîne? Ev birîna di dilê gelê me de ve bûye, wê karibe rehet bike, bigire? Ew şikandina prestîja Kurdan li dînyê, wê şûnde bine? Şikandina hêvî û bawerî Kurdên her çar perçan wê şûnde bîne? Bêguman, sedem çi dibe bila bibe, wê van tiştana yekî jî şûnde nîne. Yê li dûv mayî, hêsirên çavan, şikandina hêvî û baweriya gel, bi sedan şehîd û bi milyonan xisareta aboriye.

Îro, li Kurdistana Başûr,mamoste û memûrên din, meaşên xwe nikarin bistînin; meaşên ku distînin têra wanî tu tiştî nake. Karker û xebatkarên dîtir, hejar û perîşan in. Bi hezaran awareyên Kerkûkî û yên din, di nav jiyaneke perîşan û xerab de dijîn. Gel di rewşek gellek bi zehmetî de ye. Xwarin û tiştên zarûrî yên ji bo domandina Jiyanê, yan pirr kêm e, yan jî herkes nikare jê fêdê bistîne. Bi kurtayî, meriv dikare bibêje ku gel bi pirraniyek mezin, di rewşek neînsanî de dîji. Û mesûliyeta mezintirin ya vê yekê jî, di stuyê Seddam û dewletên dinyê de ye.

Baş e, ev gela, eve nêzîki sê sala ye, ji bo çi vê jiyana xirab dikişîne? Ji bo çi deng ji xwe dernaxe? Eşkere ye ku, bi esasî yek sedema wê heye: Gelê Kurd û yên li Kurdistanê dijîn. Vê jiyana gellek bi zehmetî, tercîhî zilma Seddam dikin. Dibêjin "bila em ne hêsîr bin, bila welatî me azad be, ne girîng e birçîbûna me". Û eve sê sale gelê me azadî û hejartiyê pêk ve dijî.

Lê belê, ez dipirsim: Ma heqê ew berpirsiyarên Kurdistana Başûr heye ku, vê niyeta paqîj ya gelê me îstîsmar bikin? Ma heqê wan heye ku, vê keda gelê me bi erdê de berdin. Na xêr; tu heqê kesî tune ye. Gelê me, ji bo azadiya xwe ya neteweyî, gellek tişt dide ber çavên xwe. Lê belê, wê ev rewş, dameke dirêj weha dom nekê. Ev pirr zelale. Divê PDK û YNK vê yekê baş hesab bikin.

Îro, bes bi pereyên (dînarên) di vî şerî de hatiye serfkirin, meriv dikarîbû meaşên memûran yê çend salan bi hêsanî bida na. Meriv dikarîbû gellek mirovên hejar, aware û perîşan pê xwedî bikira. Meriv dikarîbû ji çêkirina xeta telefonê ya navxwe, çê kirina rêyan, ji avakirina gundan heta gellek kîmasiyên Kurdistanê pêk anibûya. Lê belê van hemû asteng, nakokî û hejariyan wekî bes nedikir, Kurdan jî, ji bo hevdu bukujin, bi milyonan pere di vî şerî de li erdê rijandin; li gel xwîna xwe.

Em bibêjin ev tişt hemû li aliyekî; lê, ji wan helwestên ku, herdu aliyan, ji bo li hev hatinê pêk anîne, merivê jê re çi bibêje? Bifikirin: Ji Kurdistana Iraqê heta Kurdistana Îranê; ji Kurdistana Suriyeyê heta Kurdistana Tirkiyê; ji Kurdên Rusyayê heta yên li çaraliyên dinyê dijîn, hemû Kurdan; bi sedan partî, rêxistin, Komel, ronakbîr û kesên din hewldan ku vî şerî bisekinin. Gellek civîn çêkirin, beyan çapkirin, bang derxistin, bi her du aliyan re hevdu dîtinê yek bi yek û firehî çêkirin. Lê belê, di encamê de, van hewldanên Kurdan yekî jî tu feyde neanin. PDK û YNK'e li Kurdan guhdarnekirin. Şer nesekinandin. Lê belê çawa ku, Fransayê, wezîrê derve yê Emerîkayê, heyeta Îngilistanê û INC (Kongreya netweyî ya Iraqê)' yê gazî Kurdan kirin û gotin vî şerî bisekininin. Li diji herdu aliyan hinek helwest girtin. Kurdan dest bi sekinandina şer kirin. Ango, Kurdan li Kurdan guhdarî nekirin; li yên derveyî xwe guhdarîkirin, gotinên wan bi cîh anîn.

Belê, careke din, Kurdan hevdu kuştin. Ev ne çara yekem bû; û weha xuya ye ku, heta di nava Kurdan de, hinek helwest û nêrînên xelet, ji mêjiyê Kurdistaniyê, demokratiyê nûjentiyê û dewlet bûnê dûr, di nava Kurdan de heye, wê hertim ev xetetiyên weha li pêşiya Kurdan bin.

Bi raya min gellek sedemên vî şerî hene: Berjewendî û tevliheviyan Tirkiyê, Îranê û Iraqê ji vanan yek e. Tesîra eşîrtiye, teng fikrandina grûbî û mesela parvekirina sazûmanê ji vana yek e. Kêmbûn û rûneniştina mejiyê dewletbûnê û demokratiyetê -divî warî hînek gawên baş hatibin avêtin jî- ji vana yek e. Meriv dikare hîn gellek sedeman rêz bike. Dîtina van sedeman girînge. Lê belê, meselê çareser nake. Divê Kurd êdî, vî şerê navxwe, ji rojeva xwe derxin. Şerê birakujiyê ne qedera me ye; divê ne weha be. Nakokiyên di navbera hêzên siyasî yên Kurdîstanî de divê bi awayekî aştiyane û siyasî bi guftûgoyan bê çareser kirin. Divê, bi mejiyekî demokratîk û fireh ew ji vê meselê re çareyekê bibînin. Bi ya min, Ji bo ku em bikaribin vêya pêkbînin, divê berî her tiştî, di şerê birakujiyê de, em aliyên tu kesî negirîn; li himber herdu aliyan jî, em helwest bigirin. Ya hîna giringtirin,divê di nava hemû Kurdan de "otorîyteyek Neteweyî", li gel hemû astengiyan jî, pêk bê. Ev yeke wê li gellek xeteriyan rê bigire. Divî Kurd fêrî dewlet bûnê bivin; dewletbûn, divê li ser eşîrtî û partiyetiyê be. Dive di navbera hêzên welatparêz de demokrasiyek hebe; rêz li her nêrînên welatparêzî, însanî bê girtin.

Heta ku Kurd fêrî van tiştana nebin, di nava xwe de "otorîteyek neteweyî" û demokrasiyê pêk nînin; çi mixabin wê xeteriya xeletiyê wekî bîrakujiyê hertim hebe. U xesara vêya jî her tim bi xwîn û hebûne xwe, wê, gelj me bivîne.

Li Kendava Besrayê zelzeleyeke nuh

Mîrza Bextiyar

Di hefteya çûyî de, li Kendava Besrayê krîzek nuh peyda bû. Çi bigre her tişt weke kopiya çar salên berê bû. Dîrok ji nuh ve dubare dibû. Ajansên dinyayê û televizyonan berê kamera û objektîfên xwe dabûn Seddam, Clinton -cara berê Bush bû- û peyvdarên wan. Di rojnameyan de nexşeya Rojhilata Navîn û ya Derya Sor û bi grafîkan şeklên çekên eskerî û mîktarên aliyan... Terîmên leşkerî wek "Scud" û "Patriot" ku me beriya 4 salan ji ber kiribûn ji nuh ve li guhên me aşîna bûn.

Di senaryoyê de jî guhertinek mezin tunebû. Di 7'ê Çiriya Pêşîn de, wek çar sal berê, li dor 80.000 leşker û li dor 700 panzerên Iraqê berê xwe dan Başûrê Iraqê û li ser hudûdê Kuweytê bi cî bûn.

Wek wê bê bîra xwendevanan di roja 2'yê Tebaxa 1990'î de Iraqê bi deh hezaran bi leşkerê xwe ve Kuweyt dagir kir. Neteweyên Yekgirtî (NY) ev dagîrkirina Iraqê bi tundî protesto kir û ambargoya eskerî û aborî danî ser Iraqê. Piştî ku bi hemû rê û hewldanên NY û Konseya Ewlekariyê pirs çareser nebû, bi giraniya Dewletên Yekbûyî yên Amerîka (DYA) hêzên hevpeyman yên 10 dewletan di destpêka sala 1991'ê de ketin Kuweytê. Ordiya Iraqê şikandin, çekên giran, kîmyewî û roketên dûravêj ji destên wê girtin. Ji wê demê û heta nuha 4 sal derbas bûn. Di van 4 salan de ambargoya NY ya li ser Iraqê dom dike. Di gel hemû tiştî Seddam hîn dîktatoriya xwe didomîne, hîn jî gefên xwe dixwe, diranê xwe qîç dike û êrîşên xwe li hember xelkê xwe; him li Başûr him jî li hember Kurdan berdewam dike.

Li ser vê yekê DYA keştî û hêzên xwe yên li Adriyatîkê, li Derya Spî û li Okyanûsa Hîndê xist alarmê û berê wan da Kendava Basrayê. serokê DYA Clinton, bi awayekî sert Seddam îkaz kir û got eger Iraq careke din Kuweytê dagîr bike, wê ev dawiya Iraqê be, divê Iraq bi awayekî bi lez hêzên xwe yên ku şandine Başûr paş ve vegerîne. Peyvdarê daîmî yê Iraqê li NY, Nîzar Hamdûn jî got: "Belê, em li nav erdê xwe, ciyên hêzên xwe diguherînin. Ev yek kesî eleqedar nake."

Piştî bûyer weha mezin bû û xeteriya şerî zêde bû, di dîplomasiya dinyayê deû di jiyana rojane ya welatên Rojhilata Navîn de panîkekê rû da. Nemaze li Kuweytê û li iraqê. Xelkê, ji bo pereyên xwe bikşînin li ber deriyê bankayan civiyan, dikandaran hewl dan ku erzaqî stok bikin, dolar bi carekê re bilind bû.

Konseya Ewlekarî ya NY civiya û bala Iraqê kişand. Serkirdayetiya kuweytê, di çarçova peymanên du alî yên ku piştî şerê 1991'ê bi DYA, Rusya, Fransa û Îngilîstanê re îmzekiribûn, doza alîkariyê kir.

Egerên manewraya dawîn ya Seddam

Iraq îro di qada navnetewî de di rewşeke xerab de ye. Ambargoya li ser Iraqê û dîktatoriya Seddam xelk perîşan kiriye. Iraq ne dikare petrola xwe bifroşe, ne jî dikare ji derve xwarin û aletan bikire. Ji ber vê yekê di nexweşxanan de derman tunene, ji ber kêmasiya hêcet û makîneyan gelek karxane (febrîqe) naxebitin. Di rewşek weha xerab û bê hêvî de gelo çima Seddam ji nuh ve li hember dinyayê derket û leşkerê xwe li ser sînorê Kuweytê belav kir? Sala 1990'î, dema Iraqê Kuweyt dagîrkir, Seddam xurt bû, çekên di destê Iraqê de li Rojhilata Navîn di destê tu dewletan de tunebû, heta dihat xerab de jî ez dikarim şer bikim. Werin min nas bikin, em bi hev re bidin bistînin.

- Di van demên dawî de ji bo sîstkirina ambargiya li ser Iraqê hin hewldan hebûn. DYA bi israr li gel berdewamiya ambargoyê bû. Seddam xwest bi tevgerek weha radîkal, bala masmedya dinyayê bikşîne ser netîceyên ambargoyê.

- Sedemek klasîk ya rewşên weha jî, ji bo muxalefeta hundur bê tesîr bikin bala rayagiştî ya welat bikşînin ser pirsên derve û bi vî awayî ji hîssên netewî feydê dibînin. Li gor çavdêran Seddam ji bo li hember wî derbeyek eskerî neyê kirin, bi leşkerên ku şandiye Başûr re hin hêzên xwe yên bijarte jî bi wan re rêkirine.

Clinton xwest ji bûyerê feydê werbigre

Di gel hemû tiştî Seddam hîn dîktatoriya xwe didomîne, hîn jî gefên xwe dixwe, diranê xwe qîç dike û êrîşên xwe li hember xelkê xwe; him li Başûr him jî li hember Kurdan berdewam dike. Konseya Ewlekarî ya NY civiya û bala Iraqê kişand. Serkirdayetiya kuweytê, di çarçova peymanên du alî yên ku piştî şerê 1991'ê bi DYA, Rusya, Fransa û Îngilîstanê re îmzekiribûn, doza alîkariyê kir.

gotin ku ji alî hejmar û sîlehan ve ordiya Iraqê yek ji mezintirîn ji ordiyen dinyayê ye. Seddam bi dagîrkirina Kuweytê dibû xwediyê ji % 20'ê petrola dinyayê. Van hêz û xeyalên mezin Kuweyt bi Iraqê da dagîrkirin. Lê nuha ew hêz jî di destê Iraqê de tuneye, lê çima Seddam macerayeke weha da ber xwe? Her çiqas Iraqê piştî ku dît wê dîsa DYA wê fersendê nedê, tavilê dîsa hêzên xwe yên ku şandibûn Başûr ji nuh ve paşve vegerandin, lê çi hewceyî manevrayeke weha bû?

Çend sedem tên bîra mirov; ev hemû sedem tev dikarin bibin bersîva pirsa "çima ev manewraya dawîn" Seddam luzûm dît?

- Rewşa Seddam gelek xerab e. Di rewşek wek a wî de, DYA bi riya danûstendinan pirsên xwe bi serokê Sirban Slobadan Mîlosevîc re, bi cundaya Haîtî re hel dike. Lê DYA û dewletên Rojava naxwazin bi Seddam re rûnin. Di rewşek îzolekirî de Seddam dema vê yekê dibîne, bi manewrayên weha balê dikşîne ser xwe û dibêje ez li ser hukum im û ez çi jî bikim xelkê min bi min re ye, di rewşek weha

Piştî Seddam dît rewş xerab e roja sisiyan a krîzê, da diyarkirin ku wê hêzên xwe yên leşkerî ji ser hudûdê Kuweytê dûr bixîne. Ev beyan ji alî nûnerê daîmî yê Iraqê li NY Nîzar Hamdûn ve jî hat dubarekirin.

DYA wek beyaneke weha nebihîstibe, her hêzên xwe yên leşkerî li herêmê bi cî dikir. Dû re DYA got "ne diyar e hêzên ku ji Başûr vedikişin, wê li ku bi cî bibin." DYA hêzên xwe yên li herêmê hîn jî xurt dike.

Clînton jî xwest ji vê bûyerê feydê werbigre. Heyva bê li DYA hilbijartin heye. Hemû Meclîsa Temsîlkar ku ji 435 nûneran pêk tê û ji sisiya yekê Senatoyê ji nuh ve tê hilbijartin. Li gor lêkolînên rayagiştî, wê Partiya Demokrat kêm dengan bîne. Clinton xwest di vê bûyerê de bi biryardariya xwe sempatî werbigre.

Tirkiye ditirse

Vê bûyerê tesîr li dewletên cîran yên Rojhilata Navîn kir. Tu dewleteke Erebî piştgiriya kiryarên Seddam nekir. Urdun û Filistînî ku cara berê piştgiriya Seddam kiribûn, gotin " Çareserkirina pirsên weha divê bi riyên aştiyane" be.

Tirkiye ji roja destpêka krîzê heta nuha bi tirs û balek mezin ve bûyerê takîp dike. Dewleta Tirk bi şertê ku yekîtiya erdê Tirkiyê neyê perçekirin bû alîkarê hêzên hevpeyman yên di bin serokatiya DYA de. Tirkiyê, her du salên pêşî bê qeyd û şert piştgiriya polîtîka DYA kir, rê da Hêza Çakûç ku li Tirkiyê balefirên xwe bi cî bike. Lê Tirkiye di her firsetê de da diyarkirin ku yekîtiya Iraqê diparêze. Ji bo ku Kurd statuyeke baş bi dest nexin bi hemû hêza xwe xebitî. Di van du salên dawî de helwesta Tirkiyê guherî, her carê ji bo wextê Hêza Çakûç dirêj bike -ji her şeş heyva carekê wextê Hêza Çakûç ji alî Parlamentoya Tirkiyê tê dirêjkirin- xwe giran dike. Ji bo ambargoya li ser Iraqê rabe Tirkiye beriya şeş heyvan bi dizî, lê nuha vekirî dixebite. Dixwest DYA û dewletên Rojava îkna bike. Herweha dewleta Tirk, li rê û çareyên rizgarkirina Seddam jî dixebite, dixwest Seddam û DYA li hev bîne.

Di demek weha de seddam wek hemû planên Tirkiyê xera bike rabû manevrayeke weha kir. Tirkiye dîsa ket tirsa ku Iraq perçe bibe û Kurd li wir bibin xwediyên otorîta li ser erdê xwe. Di beyana Tansu Çîllerê de jî ev yek pir bi zelalî xuya dibe: "DYA bi qerardarî dilive. Min di telefinê de ji Clînton re got rêvebirên Tirkiyê di vê pirsê de qerardar in. Min fersend dît ji Clînton re bi taybetî di parastina yekîtiya erdên Kuweyt û herweha yê Iraqê de qerardariya xwe bidim diyarkirin.

Seddamî paş ve gav avêt

Di roja 9'ê Çiriya Pêşîn de Seddamî paş ve gav avêt û da diyarkirin ku hêzên xwe yên leşkerî wê ji sînor dûr bixe. Roja din çavdêrên NY jî pejirandin ku Seddam hêzên xwe ji hudûd dûr xistine. DYA qîma xwe bi vê neanî, karê xurtkirina hêzên xwe domand. Ev manevra Seddam bi her alî vala neçû, bi zirara Iraqê be jî dikare riya guftûgoyan veke. Bi hin tavîza Seddam belkî bikare ambargoya li ser Iraqê rake. Ji bo vê dîplomatên Rusyayê aktîv dixebitin. DYA jî wek ceza, dixwaze herêmeke wek ya Bakur li Başûr jî, ji hêzên Seddam paqijkirî pêk bîne. Seddam, ji bo DYA vê gavê navêje, got em dikarin Kuweytê nas bikin.

Zelzela krîza dawîn ya Kendava Besrayê hîn dom dike, pêşeroja Kurdistana Federe jî bi giranî girêdayî encama vê zelzelê ye.

Güney nereye gidiyor?

● *Mehmet Seydaoğlu*

Saddam rejiminin yayılmacı tutumlarıyla oluşan Körfez krizi sonrası ortaya çıkan fiili durumdan, Güney Kürtlerinin yeterince yararlandıkları söylenebilir mi? Birçok nedeni var ama kısa bir yanıt vermek gerekirse, Hayır!

Güney Kürdistanlı güçlerin kendi toprakları üzerinde söz ve karar sahibi olma yönünde aldıkları "hükümet olma" kararı, şüphesiz diğer parçalardaki Kürtlerin ezici çoğunluğunu hem sevindirdi hem de umutlandırdı. Kürt örgütleri ağırlıklı olarak, parlamento seçimlerini ve sonrası oluşturulan hükümeti kayıtsız şartsız desteklediler. Süreç içinde çıkan olumsuzlukları çoğu kez görmezlikten geldiler. Kaygı ve endişelerini kamuoyu yerine, bizzat güneyli güçlerin yöneticileri ile görüşmelerinde dile getirdiler. Kısacası bir ikisi dışında, kuzeyli, doğulu, batılı Kürt hareketleri bu konuda oldukça hassas davrandılar.

Gelişmeler, güneyli güçler arasında çatışmalara dönüşerek tehlikeli bir boyuta vardı. Çatışmalarla birlikte "ulusal kazanımlar" diye onur duyduğumuz kurumların her biri, kısa bir sürede, resmen olmasa da fiilen işlevsiz duruma geldi. Parlamento'nun kapısına kilit vuruldu, zaten bir otoritesi olmayan hükümet, zamanla çalışamaz duruma geldi. Ortak ordu dağıldı, yerel yönetimler "sarı" ya da "yeşil"leşti.

Çatışmalar şu sıralar durmuş durumda, ama çatışmalara neden olan sorunlar orta yerde durduğuna göre, her an gündeme yeni çatışmalar gelebilir. Elbette ne şimdiye kadar olanların ne de önümüzdeki süreçte muhtemel çatışmaların haklı nedenleri yok. Silahlı çatışmalar, var olan sorunların çözümünü daha da ağırlaştırmaktan başkaca bir sonuç yaratmıyor.

Çatışmalara taraf örgütlerin her biri kendi haklılığını, karşı tarafın da haksızlığını kanıtlamak için yoğun bir propaganda faaliyeti yürütüyor. Taraflarca ileri sürülen gerekçeler ne olursa olsun, çatışmaların esas nedeni; toplumsal gerilik, örgüt fetişizmi, çağdaş ulusalcılığa varamama ve dış ilişkilerin tercih ve dayatmalarıdır.

Güney Kürdistan'da, feodal ilişkiler toplumsal yapıdaki ağırlığını koruyor. Aşiretler, ağalar konumlarını hemen hemen sürdürüyorlar. Aşiretlerin, ağaların nüfuz sahibi olma özellikleri; örgütleri, onların çıkarlarını kollayan politikalar yapmaya zorluyor. Aşiretler, bölgesel özellikleri ve kendi aralarındaki sorunları gözönünde bulundurarak örgüt tercihini yapmışlardır. Çoğu kez esasen iki aşiret arasındaki bir sorun örgüt sorunu durumuna gelebiliyor.

Birçok güneyli Kürt için, şu veya bu partinin mensubu olmak her şeyden daha önemlidir. Ulusal bilinç, "Partili" ya da "Yekitili" olmayı aşamamıştır. Ülkenin birbirinden birtakım farklı özellikleri olan iki bölgesi ayrı örgütlerin denetimindedir. Ya da neredeyse siyasal örgütlenmeler bölgesel özellikler göstermektedir. Yer yer örgütler arasındaki güvensizlik, bölgeler arası güvensizliğe hatta Kurmanc-Soran güvensizliğine dek varmaktadır. Bu durum, Behdinan ve Soran bölgelerinin ulusal bir potada erimelerini ve kaynaşmalarını ciddi bir şekilde engellemiştir.

Kürdistan ve Kürt sorunu ile direkt ilgisi olan, Türkiye, İran ve Suriye'nin, Güney Kürdistan'ın konumundan ciddi rahatsızlık duydukları biliniyor. Sözü edilen ülkeler bu rahatsızlıklarını her fırsattta dile getirdiler, güneyin bağımsız bir devlete dönüşmesine müsaade etmeyeceklerini belirttiler. Konu ile ilgili dizi dizi toplantılar yaptılar. Bu rahatsızlıkları, bu ülkelerin her birinin güneyli güçlerin kimileri ile olan ilişkileri, adı geçen ülkelerin çatışmalarda oynadıkları ya da oynayabilecekleri rolleri de tartışılır hale getiriyor.

Kanımca Türkiye ve Suriye'nin de bu çatışmalarda olumsuz etkileri var ama baş rolü İran oynuyor. Türkiye son zamana kadar da mevcut durumun Kürtler lehine fazla bir gelişme göstermeden korunması gibi bir tutum içindeydi. Statükonun bozulmasının aleyhine yeni dengeler oluştrabileceğini hesaba katmak durumunda idi. Ama yine de "gelişmeler Kürt devletine gidiyor" yönündeki kaygıları, rahatsızlıkları, Güney Kürtleri arasında bir tercihe sahip olmaları ve PKK faktörü; Türkiye'nin çatışmaların fiili olarak içinde olmasa bile; çok uzağında da olmadığını gösteriyor.

Suriye'nin mevcut sorunlarının ağırlığı, istese de Güney'e müdahale olanaklarını sınırlıyor.

İran, rahatsızlığını Güney'de oluşan fiili durumun değişmesi gerektiğini açıkça ifade etme düzeyinde gösteriyor. Kendilerine göre birçok nedenleri var: Birincisi; İran'a göre Kürtler devlet sahibi olmamalıdırlar. İkincisi; Güney'deki durum "emperyalistlerin" bir dayatmasıdır, hatta Güney'de "ikinci bir İsrail" yaratma çabasıdır. Üçüncüsü; Güney'de kendi çizgisinde bir Kürt hareketinin ağırlığı olmalı; bu da kısmen diğer güçlerin çatışmalarla güçsüzleşmelerine ve istikrarsızlığa bağlıdır.

Açıktır ki, çatışmalar Türkiye ve Suriye'nin yanısıra en çok Irak ve İran'ı keyiflendiriyor.

Şu anda durum ne?

Çatışmalar durmuş olmasına rağmen, Güney'de istikrar sağlanabilmiş değil. Çatışmaların neden olduğu tahribatlar ciddi boyutlarda. Hükümet var mı yok mu belli değil. Parlamento çalışamaz durumda, çalışsa da ülkenin siyasi yaşamına hakim değil. Tartışmasız herkesin itaat edebileceği bir otorite yok. Böyle olunca da örgütler etkin oldukları alanlarda kendi örgüt otoritelerini ikame etmişlerdir. Bu durum çok başlılığa neden olmaktadır.

Güney Kürtlerinin kendi bölgelerinde hükümet olma süreci 2.5 yıla yaklaşmasına rağmen, halkta "bu ülkeyi ülke yapacağız" ruhu yok. Her yerde belirsizlik hakim. İlkbaharda tarlasına domatesi, biberi eken köylü, yaza ürününü alıp alamayacağının endişesi içinde. Bu durum hemen herkes için geçerli. Mümkün olsa bile kimse yatırım yapamıyor. Bu 2-3 yıl içinde taş üstüne taş konulmamış. Bu durum genel olarak ülkenin geleceğinin belirsizliği ile ilgili, ama örgütlerin de küçümsenmeyecek etkileri var. Adam örgüt lideri, kendi ailesi yurt dışında; diğeri bilmem kaçıncı "liq" sorumlusu, ailesi çocukları dışarıda; bir diğeri Bakan, ama onun da varı-yoğu dışarıda.

Bu zaman zarfında hükümetin elinde bir sosyal programı yok. Toplumsal adaletsizlik belirgin bir şekilde göze çarpıyor. 20-30 yıl pêşmergelik yapan biri bugün yaşamını sürdürmek için Dihok'un ya da Hewlêr'in bir sokağında 5-10 kilo incir satmaya çalışmakta. Ama öte yandan aynı zamanı Saddam'a işbirlikçilikle geçiren bir "Müsteşar", Saddam döneminde edindiği nüfuzunu, konumunu olduğu gibi korumaktadır. Birçok büyük toprak sahibi, Saddam döneminde "90 Kanunu" olarak bilinen toprak reformu ile ellerinden alınan ve köylülere dağıtılan topraklarını, herhangi bir örgütle ilişkilerinin yarattığı imtiyazlardan yararlanarak geri almaya çalışmaktadır.

Ayrıntılara girmeden, tüm olanaklara rağmen yapılabileceklerin, yapılması gerekenlerin yapılmadığını tespit etmek hiç de zor değil. Siyasal hayata kaos, topluma endişe ve tedirginlik hakim.

Sorunları aşmanın yolu yok mu?

Kürdistan'ı egemenlikleri altında bulunduran devletler, hep bir ağızdan Kürtlerin kendi kendilerini yönetemeyecekleri iddiasında bulunuyorlar. Güney'de oluşan fiili durum Kürtlere bunun doğru olmadığını kanıtlama fırsatı verdi. Ancak, tespit etmek bile üzücüdür ama Kürtler neredeyse düşmanların tezinin doğruluğunu teyid etme çabası içindeler. Gelinen noktada işin böyle gitmeyeceğini herkes anlamalıdır. Kürtler ilk etabında başarısız oldukları sınavı kazanmak zorundadırlar.

Sorunları aşmanın ilk adımı, tarafların ne olursa olsun şiddete başvurmayacaklarını inandırıcı bir şekilde taahhüt etmeleri ile atılmalı. Bunun her türlü niyete rağmen pratik risklerini asgariye indirmenin yolu, örgütlerin askeri güçlerinin tasfiyesi ile mümkündür. İç ve dış güvenlik, ulusal ordu ve güvenlik güçlerine devredilmelidir. Artık KDP veya YEKİTİ, hatta diğer Kürt örgütleri, kendilerini Saddam'a karşı mücadele eden gerilla örgütleri yerine, kendi ülkelerinin yönetimine aday siyasal örgütler olarak görmeye başlamalıdırlar.

Kürtlerin şiddetle, herkes tarafından kabul görecek siyasal bir iradeye ihtiyaçları var. Son dönemlerde Mesut Barzani tarafından önerilen "Ulusal Kongre", böyle bir iradenin ortaya çıkmasına, en azından sorunların ve çıkış yollarının tüm boyutlarıyla tartışılmasına önayak olabilir. Ama daha önemlisi demokratik sürecin işletilmesi ve yürümeyen koalisyon yerine halkın tercihini temsil eden, muhalefeti de olan bir mekanizmanın ortaya çıkartılmasıdır. Mesut Barzani ve Celal Talabani, örgütlerin başkanları olarak, ülkenin en yetkin kurumunu yönetmeye talip olmalılar. Dünyanın başka ülkelerinde iktidar-muhalefet ilişkileri nasıl düzenleniyorsa bizde de öyle olmalı.

Unutulmamalıdır ki, böyle fırsatlar 50-60 yılda bir, o da bizim irademize rağmen ortaya çıkıyor. Dünya stabilite kazansa bu süre daha da uzayabilir. Böyle bir fırsatı elinin tersiyle itmeye hiç kimsenin hakkı yok.

Sorunları aşmanın ilk adımı tarafların, ne olursa olsun şiddete başvurmayacaklarını inandırıcı bir şekilde taahhüt etmeleri ile atılmalı. Bunun her türlü niyete rağmen pratik risklerini asgariye indirmenin yolu, örgütlerin askeri güçlerinin tasfiyesi ile mümkündür. İç ve dış güvenlik, ulusal ordu ve güvenlik güçlerine devredilmelidir. Artık KDP veya YEKİTİ, hatta diğer Kürt örgütleri, kendilerini Saddam'a karşı mücadele eden gerilla örgütleri yerine, kendi ülkelerinin yönetimine aday siyasal örgütler olarak görmeye başlamalıdırlar.

Ermeni tehcirinden Kürt göçüne

Tarih tekerrür etmemeli!

Malmisanij

Dilini sadeleştirerek aşağıda aktardığımız 13 Haziran 1331 (1915) tarihli beyanname, Osmanlı İmparatorluğu sınırları içindeki Ermenilerin zorla göçettirilmelerinin resmi belgelerinden olup 1915'te yayınlanmıştır. Bu beyannameye, Trabzon'da Meşveret gazetesinin dördüncü sayfasında da yer verilmişti. Sözkonusu gazete, "fikr-i hürriyete hadim Osmanlı gazetesi" olup Trabzon'da yayınlanmıştı.*

Bu beyannamenin yayınlandığı tarihten sonra Ermenilerin başına gelenler biliniyor. Osmanlı yönetiminin, "geçici" olduğunu belirterek gerçekleştirdiği zorunlu göçten sonra, geri dönebilen pek olmadı. Göç geçici değil kalıcı bir göçtü. Üstelik göçettirilme yaftası altında yola çıkarılanların büyük bir bölümü yollarda katledilip kırdırıldı ve sonuçta Osmanlı yönetimi bir milyonu aşkın Ermeni'yi katlederek dünyanın en büyük soykırımlarından birini gerçekleştirdi.

Bugün ise halkımız Kürdistan'dan göçetmeye zorlanırken devlet yetkililerinin kullandığı ifadeler, verilen demeçler, 1915'te Ermenilerin göçe zorlanması -ve ardından jenoside tabi tutulmaları- için ileri sürülen resmi gerekçelere ne kadar da benziyor! Yine **"dış telkinler", yine "huzur ve sükunu ihlal etme ve kanlı olaylara meydan verme", yine "ülkenin sükun ve istirahatinin korunması", yine "devletimiz olağanüstü önlemler almaya ve fedakarlıkta bulunmaya mecbur kalmış"**, yine tavsiye ve ihtarlar! Ne oluyor? Yoksa "Zo"lardan sonra yine mi sıra "Lo"lara geldi? Yoksa Enverlerin, Talatların, Cemal ve Kemallerin ruhu mu diriltiliyor? Evet, besbelli ki Türkiye sınırları içindeki Rumları, Ermenileri, Asurileri bitirip Gürcüleri, Çerkezleri ve büyük ölçüde Lazları eriten Neo İttihat-Terakkici anlayışın sahipleri Kürtleri de yutmak istiyor. Tarihten tanıdığımız bir filmi yeniden izliyoruz. Bölgede tarih tekerrür mü edecek?

Yıl 1915. Ermeni tehciri...

Ve 90'lı yıllar... Kürt göçü... Milyonlanca Kürt insanı, kendi toprağında sürgün...

Resmi beyanname

Osmanlı unsurlarından bir parça olan Ermeni vatandaşlarımızın birçok yıldan beri dış telkinlerin ürünü olarak birtakım yanlış ve asayişi bozucu düşüncelere kapılarak kendi rahat ve çıkarlarıyla beraber Osmanlı ülkesinin ve diğer vatandaşlarının huzur ve sükununu ihlal [eden] ve kanlı olaylara cesaret eden ve hele Ermeni cemaatinin dahi varlığının düşmanı olan ve bugün hükümetimizle savaşta bulunan düşmanlara katılma cesaretinde bulunmaları, hem ülkenin sükun ve istirahatinin korunması hem de Ermeni cemaatinin varlığını sürdürmesi ve selameti için devletimizi olağanüstü önlemler [almaya], fedakarlıkta bulunmaya ve [bunu] seçmeye mecbur ederek savaşın sonuna dek kalmak ve oturmak üzere Ermeni cemaatini içerdeki vilayetlerde hazırladığı yerlere sevke mecbur kalmış olduğundan tüm Osmanlılara aşağıdaki tavsiyelere harfiyen itaat etmeleri kesin biçimde ihtar olunur.

1- Hastalar hariç olmak üzere tüm Ermeniler **tebliğ tarihinden beş gün sonra jandarmanın koruması altında toptan köy ve mahalle itibariyle hareket etmek mecburiyetindedirler.**

2- Hareketleri sırasında, taşınabilir eşyalarından arzu ettiklerini beraber götürmekte serbest iseler de **taşınamayan emlak ve arazilerini, fazla eşyalarını satmaları ve şunun bunun yanına bırakmaları yasaklanmıştır.** Çünkü [bu] durum, geçici olarak [yerinden] ayrılma olduğundan, taşınamayan mallarıyla beraber [yanlarına] almıyacakları taşınabilir eşyaları, korunan ve mazbut [olan] binalar içinde ve denk halinde hükümetin gözetimi altında korunarak dönüşlerinde aynen kendilerine geri verilecektir. **Taşınabilir ve taşınamayan malları, uyarıya karşın alan, satan ve koruyan Divan-ı Harb'e sevkolunacaktır.** Yalnız ordunun gereksinimleri için yarayabilecek şeylerin rızayla hükümete satılması uygundur.

3- Yol[culuk] sırasında istirahatlerinin sağlanması için hanlar ve uygun binalar hazırlattırılmış [olup] herhangi bir sataşma ve saldırıya uğramaksızın geçici ikametgahlarına salimen ulaştırılmaları [için] gerekenler tamamlanmıştır.

4- Ermeni cemaatinden bir yahut birkaçının mal, can, ırzına tecavüz ve saldırıda bulunanlara [karşı] müfrezeler silah kullanacak ve canlı olarak yakalanacak, Divan-ı Harb'e sevkedilerek idam olunacaklardır. Ermenilerin aldatmacalara kapılmalarının acıklı sonucu olan bu önlem[ler]in diğer cemaatle herhangi bir ilişkisi olmadığından diğer unsurlar her ne biçimde olursa olsun bu soruna kesinlikle müdahale etmeyeceklerdir.

5- Ermeniler hükümetin bu kararına uymaya mecbur olduklarından, içlerinde asker ve jandarmaya karşı silah kullanma cüretinde bulunan olursa yalnız silah kullananlara karşı silahla karşılık verilerek ölü olarak yakalanacaklardır. Keza hükümetin kararına muhalefetle, **gitmekten kaçınanlar ve şurada burada gizlenenler ile bu gibileri evlerinde saklayan, yiyecek veren ve uymamalarını sağlayan kişiler idam [edilmek] için Divan-ı Harb'e gönderileceklerdir.**

6- Ermeniler yanlarında kesici ve ateşli silah taşıyamacaklarından konutlarının içinde ve dışında saklamış oldukları her tür silah, tabanca, bomba ve kamaların tümünü hükümete teslim edeceklerdir. Bu gibi silah vesaireden bir haylisi hükümete ihbar edilmiş olduğundan ilkin düşüncelere başvurulması (?), daha sonra hükümet tarafından elde edilmesi sahiplerinin sorumluluğu ve şiddetle cezalandırılmaları sonucunu doğuracaktır.

7- Köy, mahalle ve yollarda gasp, yağma vesaire için Ermenilere saldırı ve sataşma girişiminde bulunacaklara karşı muhafız asker jandarmalar silah kullanarak bu gibi kişileri yoketmeye mecbur ve yetkilidirler.

8- Osmanlı Bankası'na (Bank-ı Osmani) borcu olanlar, borçlarına karşılık eşyalarını banka ardiyyesine (eşya saklanan yer) teslim edebilirler. Ancak hükümet ileride gerek duyduğu taktirde adıgeçen eşyayı askerlik görevi hesabına ve teslim olunan bedel karşılığında satınalmaya yetkilidir. Diğer kişilere olan zimmet için de bu koşul çerçevesinde eşya bırakmak uygundur, ancak zimmetin gerçekliği hükümetçe anlaşılmalıdır. Bunun için de tüccarın tasdik edilmiş defterleri en önemli belgedir.

9- Götürülmesi mümkün olmayan büyük ve küçük hayvanlar ordu adına satınalınacaktır.

10- Yol üstünde nahiye, kaza, livâ ve vilayetlerin memurları Ermeni cemaatine olanaklı yardımı yapacaklardır. (abç)

13 Haziran sene 1331 [1915]

Dilini sadeleştiren: Malmîsanij

Kaynak: Trabzon'da Meşveret, s.4

* ***Eski Harfli Türkçe Süreli Yayınlar Toplu Kataloğu, c.1, Ankara,*** 1987. s. 268

DÜNYA TURU

İrlanda:

Protestanlar da ateşi kesti

Protestanların oluşturduğu silahlı Ulster savunma örgütü (UDA) ile Ulster Gönüllü Gücü (UVF) de ateşkes kararı aldı. 31 Ağustos'ta IRA'nın ateşkes kararı almasından sonra bir nevi kontrgerilla örgütü gibi İngilizlerle işbirliği içerisinde faaliyet yürüten silahlı protestan örgütlerin alacakları tavır merakla bekleniyordu. Bu iki örgütün, büyük çoğunluğu katolik olan 900 kişinin ölümünden sorumlu oldukları belirtiliyor. IRA'nın ateşkesinden sonra da eylemlerini sürdüren silahlı örgütlerin üzerindeki "silahı bırak" baskısı daha çok protestan halkının artık iç savaştan yorulduğunun göstergesi olarak ele alınabilir.

Bosna-Hersek:

NATO'dan 'uyarısız baskın' talebi

Bosna-Hersek'te konuşlandırılmış Sırp ve Boşnak güçlerinin zaman zaman ağır silahlar kullanarak karşılıklı saldırılar düzenlemeleri NATO'yu **"uyarısız baskın"** kararı almaya götürüyor. Bölgedeki NATO kuvvetlerinin talebinin BM'den karar olarak çıkması bekleniyor. Bu durumda NATO güçleri taraflara haber vermeden, uyarmadan, bir anda birkaç mevzii vurma serbestisi kazanacaklar.

Ruanda:

Nüfuz savaşı kızışıyor

Üç aylık iç savaş sırasında bir milyondan fazla insanın öldüğü Ruanda üzerine gizli çatışma tüm şiddeti ile sürüyor. İç savaş sırasında savaşın durdurulması için müdahale etmeyen İngiltere ve ABD, şimdi Fransız destekli Hutu'lara karşı iktidarı elinde tutan Ruanda Yurtsever Cephesi (RPF)'ne destek veriyorlar. Ruanda'ya yardım için AT'nin 200 milyon sterlinlik yardım kararı, Fransızlarca, Hutuların Ruanda'ya dönmesi koşuluna bağlanarak engelleniyor. Bilindiği gibi iki eski sömürgeci gücün Afrika'daki nüfuz çatışmaları eskilere dayanıyor. Sudan'da Fransızlar, Uganda'da ise İngilizler mevcut yönetimleri destekliyorlar. Bu arada Ruanda'daki iç savaş sırasında Hutu yönetiminin akıl hastanesinde yatan 750 kişiyi imha edip gömdükleri mezarın ortaya çıkarıldığı bildiriliyor.

İngiltere

Protestoculara polis saldırısı

SSCB ve sosyalist sistemin çökmesinden batılı ülkelerin demokratik hak ve özgürlüklere yönelik saldırıları devam ediyor. Son olarak İngiltere'de 19 Ekim'den itibaren Meclis'te tartışılması beklenen yeni yasayı protesto etmek üzere Londra'da yapılan ve binlerce kişinin katıldığı gösteriye polis saldırdı. Polisin saldırısı adeta devletin bundan sonra bu tür gösterilere nasıl yaklaşacağının göstergesiydi. Yeni yasa polise birçok yetki vererek gücünü arttırmayı hedefliyor. İngiltere'de 1984'deki madenci grevlerinden sonra gerileyen sınıf hareketinin yerine Batı'da New Social Movement (Yeni Sosyal Hareket) denilen, toplumun birçok kesiminden geniş bir yelpazeye yayılan (feminist, eşcinsel hareketinde yeşillere kadar) yeni toplumsal muhalefetin kendisini göstermesini de sağlıyor. Aynı toplumsal muhalefet 1988'deki Pol Tax (Kelle Vergisi) eylemlerinde gene kendisini göstermiş, hükümete geri adım attırmıştı.

HAİTİ

ABD'nin 'solcu papazı' ülkesine dönüyor

• *Seyda Alpşen*

ABD'nin Haiti üzerine daha fazla yoğunlaşması, 1990'da Aristide'nin yüzde 7'lik oy oranıyla devlet başkanlığına seçilmesiyle başladı. ABD'nin "solcu papaz" olarak nitelediği Başkan Aristide, hıristiyan, dindar, popüler halk tarafından sevilen bir kişilik olarak popülist politikalarla gündemleşerek başkan seçildi. Aristide, devrildikten sonra yaptığı açıklamalarda "Başkanlık sarayında beni korumaya çalışan arkadaşlarım, partili militanlar ve halk katledildi. Halbuki benim suçum, halkım için, yemek, iyi bir gelecek, yoksullar için toprak vaadetmemdi. İyi bir hıristiyan dan beklenen budur" diyordu.

ABD işgali sırasında halktan bir

insan gazetecilere "En küçük ülkede dahi zenginler için ayrı bir hastane vardır. Haiti'de zenginlerin gittiği bir hastane yoktur çünkü; onlar hastalandıklarında özel uçağa atlar Migmi'de tedavi olurlar" demişti. Bir işadamı da Aristide için "...o Ayetullah ile Fidel Castro karışımıdır" yorumunu yapıyor.

Aristi de tüm bunlara rağmen ancak 7 ay iktidarda kalabilmiş. Bu süre onun popülaritesini yitirmesi için yeterli bir süreyi oluşturmuyor; dolayısıyla Haiti'de hala güçlü bir toplumsal desteğe sahip lider olarak kabul ediliyor.

29 Eylül 1991'deki darbeyi ABD'nin gerçekleştirdiği söylenebilir mi? Sanmıyoruz. Ancak ABD'nin, popüler bir söylemle iktidara gelen "solcu papaz" olarak nitelediği bu devlet başkanının devrilmesine de tepki göstermediği kesin.

ABD işgalinin Amerikan kamuoyunda ve yaygın siyasal yorumlarda yeni bir Somali yaratacağı söylendi ama bu gerçekleşmedi. Nedenleri şöyle sıralanabilir. 1- Haitililer dışarıdan gelen ve coğrafyaya yerleşmesi zaman alacak bu gücü, halihazırda tam gün aralıksız çalışan kontrgerillaya tercih ettiler. Amerikan işgalini nefes alma süreci olarak ele aldılar. 2- Haiti'nin o çok küçük bir azınlık durumundaki büyük burjuvazisi günlük alışverişini dahi ABD'den yapar. 3- Ordu komutanları Eylül 1991'den beri ABD ile içlidışlılar ve çoğu ABD'de eğitildi. 4- kontrgerilla şefi işgal gününe kadar CIA'dan maaş alıyordu.

Peki tüm bu desteğine karşın ABD niye işgale kalkıştı. Darbeden sonra sesini çıkarmadığı Haiti yönetimi üç yılda 3 bin insanın öldürülmesini gerçekleştirdi. 7 bin kişilik ordu ve 28 bin kişilik sivil-milis güçleriyle halkı terörize etti ve toplumsal dokunun parçalanmasıyla yıllarca sürecek iç savaş belirtileri vermeye başladı. Daha da önemlisi binlerce insan Haiti'den ABD'ye kaçmaya başlamıştı.

Clinton yönetimi baştan beri Haiti'deki yönetimi, devrik Aristide ile deviren Cedras arasında paylaştırmayı hedefledi. Cedras, ABD'nin kolu olacak, yaratılan dengeden dolayı Aristide zenginleri ürkütmeyecek, aynı zamanda toplumsal istikrar yeniden sağlanmış olacaktı. Clinton'un iktidara gelmesinden sonra oluşturulan bu formülasyon tutmadı; çünkü Cedros ekibi bu mesajı alınca Aristide'nin önemli politik kadrolarına karşı suikastleri arttırdı. Önemlisi son zamanlarda Haiti'deki ABD elçisi, raporunda "İstikrar için Aristide tek başına görülmelidir" diyordu.

Peki ABD tek başına Aristide'ye iktidarı devredecek mi? Hayır. ABD önce dostluğunu gösterip Cedras ve darbecilere Haiti senatosundan af çıkarttırdı. Ardından Aristide'den orduyu tümüyle tasfiye etmeyeceğine dair söz aldı. Aristide de yumuşadığını gösterircesine Cedras'ın affedilmesine ses çıkarmadı ve onu kabul edebilecek ülkelere ricalarda dahi bulundu.

Cedras'ın ülkeyi terketmesi, Aristide'nin 15 Ekim Cumartesi Haiti'ye dönmesi bekleniyor. Aristide döndükten sonra ABD'nin daha ne kadar Haiti'de kalacağı tam olarak programlanmış değil. Ancak Haiti kontrgerillasının da yeni duruma ne kadar uyum göstereceğini zaman gösterecek.

ABD'nin yanıbaşındaki (arka bahçe) Haiti, Yeni dünyada başarıyla sonuçlanan ilk köle devriminin de sahibi. 1791'de başlayan siyah devrimi, 1804'te Haiti Cumhuriyeti'nin ilanı ile sonuçlandı. Bonapart'ın 20 bin kişilik ordusu, ilk köle ayaklanmasını bastıramadı. Haiti'deki siyah harekete, siyah jakoben hareketi de deniliyordu. Belki Haitililerin yeni bir jakoben harekete gereksinimleri var. Geçmişin onurlu ilk köle devrimini geleceğe taşımak için.

Parlamenteren Kurd hîn girtîne

Ji HADEP'iyan re gulleyên hilbijartinê

Navenda Nûçeyan-Piştî kuştina delegeyê HADEP'ê yê bajarokê Yuregîr a ser bi bajarê Edenê M. Salih Sabuttekîn, di 19'ê Îlonê de, roja Çarşemê jî Serokê bajarokê Yuregîr ê HADEP'ê, **Rebîh Çabuk** û Cîgirê Endamê Komîta Rêvebir **Sefer Cerf** di êrîşeke dirindane de candan û di encama heman êrîşê de, endamê HADEP'ê **Salîh Satan** jî birîndar bû.

Li gor gotina devê kesên bûyer dîbûn; êrîşker 2 kes bûn û piştî bûyerê bi motorsîklet û bîsîkletekê reviyabûn. Bûyer, roja Duşemê seet 8,30'ê serê sibê, dema ku **Rebîh Çabuk, Sefer Cerf** û **Salîh Satan** li Qehwexana Guneydogu ya li taxa Mutlu taştê dixwarin pêkhatibû. Di encamê de Sefer Cerf li cî û Rebîh Çabukê bîrînxedar jî dema wî rakiribûn Nexweşxana Ortadogu can dan. Lê, Salîh Satanê ji piyê xwe birînxedar filîtî û wî rakirin n Nexweşxana Dewletê ya Edenê.

Hêjayî gotinêye ku, berî vê bûyerê bi 20 rokî, 4 polîsên siyasî ku ji wan 2 jin bûn, nîvê şevê tavên ser mala Rebîh Çabûk û ji ber ku ew ne li mal bû xanima wî direvênin. Piştî gelek heqaret û tirs têfirandinan, **Xanim Çabuk** tênin li ber mala wê berdidin. Rebîh Çabûk, vê bûyerê rûreşdike û dibêje: "Zilm û zor, heqaret û tirstêfirandinên dijmin, nikarin rê li kar û xebata me bigrin."

Adinê rojê, dema ku termên şehîdan hatin rakirin xwe pêşandanek hate sazkirin. Di vê xwepêşandanê de, li gel qerebalixeke nêzîkî 10 hezaran Serokê HADEP'ê **Murat Bozlak**, Cîgirê Serok **Osman Özçelîk** û Endamê Komîta Rêvebir **Siracettîn**

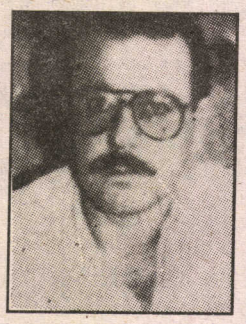

Rebih Çabuk

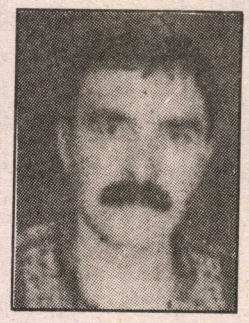

Sefer Cerf

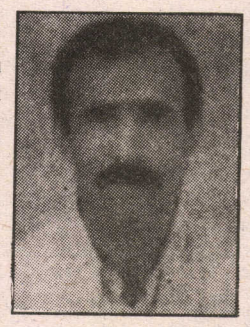

.M. Salih Sabuttekin

Termên şehîdan bi lîlandin û bi çepikan hatin veşartin.

Xwepêşander, li ser daxwaza Serok bi bêdengî belavbûn.

Rebîh Çabuk bavê 5 û Sefer Cerf jî bavê 8 zarokan bû.

Ji aliyekî din ve nûner, endan û berpirsên HADEP'ê her tên girtin û îşkencekirin. Wek tê zanîn hefta buhurî Endamên Meclîsa Partiyê Melîk Aygul, Newzat Sagniç û bi dehan endamên din hatin raçavkirin, îşkence û heqaret li wan bû û paşê hatin berdan.

Biryara berdewamiya haletê girtî yê Parlamenterê Kurd

Serokê DEP'ê û Parlamenterê Diyarbekir **Hatîp Dîcle** û hevalbendên wî; **Ahmed Turk, Leyla Zana, Selîm Kiricî** jî beşdar vê xwepêşandanê bûbûn. Xwepêşanderan duruşmên; "**Bimre Kontrgerîlla, Edene Wê Bibe Goristana Kontra, Şehîd Namirin, Bijî Biratiya Gelan, Gelê Me Wer Cem Me, Hukûmet Dest Ji Kar Bikêşe!..**" hatin hildan. Serokê HADEP'ê Murat Bozlak jî di vê xwepêşandanê de axivî û wiha got:

"Ev êrîşne ya ewile û ne jî wê ya dawîn be. Dema buhurî, Wezîrê Navxweyî di beyaneke xwe ya ji bo rojnameyekê de, em û hemû hevalên me yên partiyê wek armanc nîşanî hêzên çekdar ên dewletê çi eşkere û çi jî nehînî dan û em dawetî qada hilbijartinê kirin. Helbet, ev ne daweta hilbijartineke demokratîk bû, ya îmhakirina me bû. Hîn xwîna Delegê me ziwa nebûbû, 2 hevalên me yên din jî bi hovîtî hatin kuştin. Hete ku ev Wezîrê Navxweyî li ser kar be, ew û Serokwezîr ji van êrîşan berpirsin. Wek me berê soz dabû, emê bîranîna şehîdên **HEP, DEP, HADEP** û hemû şehîdên din di têkoşîna xwe de bidin jiyandin."

Sadak, Sirri Sakik, Orhan Dogan, Sedat Yurtaş û Parlamenterê Şirnexê yê serbixwe **Mahmud Alinak** carek din, di 7'ê Çiriya Pêşîn de derketin hember dadgehê lê, dîsan biryara berdewamiya haletê wan ê girtî hat dan.

Wek bînêr, li gel Karbirêvebirên DEP'ê Cîgirê Serokê Grûba SHP'ê **Adnan Ekmen** jî beşdarî rûniştinê bûbû.

Serok Hatîp Dîcle, di axavtina xwe ya li hember dadgehê de wiha got: "Ji bo got û bêja navbera aliyên şerî divê pêşî dengê çekan bişemire. Paşê jî madeyên li dijî nasnameya kurdan divê ji Destûrê bên derxistin. Îja bi vî awayî referandûm dikare bê rojevê."

Ji Parlamenteran Orhan Dogan jî, wiha peyivî: "Hin îtîrafker, bi îfadeyên li dijî min hatin berdan. Xercê vê dadê kesên ku derbeyek din dixwestin danîn e."

Her wiha 40 parlamenterên Swîsrî bi nameya xwe ya ku ji çapemenî û hin berpirsên Tirkî re, sebaret bi girtina parlamenteran şandibûn, nerazîbûna xwe diyarkirin û ev bûyer rûreşkirin.

Sadak, Sirri Sakik, Orhan Dogan, Sedat Yurtaş û Parlamenterê Şirnexê yê serbixwe Mahmud Alinak carek din, di 7'ê Çiriya Pêşîn de derketin hember dadgehê lê, dîsan biryara berdewamiya haletê wan ê girtî hat dan.

Hêjayî gotinêye ku, berî vê bûyerê bi 20 rokî, 4 polîsên siyasî ku ji wan 2 jin bûn, nîvê şevê tavên ser mala Rebîh Çabûk û ji ber ku ew ne li mal bû xanima wî direvênin.

Derik'in tilkisi mi, boğaziçi'nin köpeği mi?

Kerim Ali

Geçenlerde Derikli bir arkadaş anlatıyordu: Korucular, özel timler ve komandoların ortak operasyonuyla Derik'in Diyarbakır'a bakan yönündeki dağlarda bulunan tüm ağaçlar ve yeşile dair ne varsa yakılmış. Bu dağlık kesimde epeyce tilkiye rastlanırmış. Ağaçların yakılması sırasında, tilkilerden biri ateş çemberinin içine düşmüş, kendisini zarzor çemberin dışına çıkarabilmiş. Tabii bu mücadele sırasında çok yorulmuş ve epey de susamış. Ateş çemberinin bulunduğu dağın bir-iki kilometre uzağındaki Külebe'ye doğru yol almış. Külebe, Derik'in suyunun önemli oranda sağlandığı bir yerdir. Bizim tilki, koşa koşa kan-ter içinde Külebe'ye varmış. Suyun başına geçip, bir iki yudum içtikten sonra da, "pat" diye oracığa yığılıvermiş. Sabah Külebe'ye gelenler, suyun kenarında ölü durumda bulunan tilkiye rastlamışlar. Bu olay bana anlatıldığında gerçekten de etkilendim; savaş hayvanlara da yaşam hakkı bırakmamış. Üstelik benim daha fazla etkilenmemin bir nedeni de, aynı dönemde, Hayvanları Koruma Derneği çevrelerinin başka bir olay için ayağa kalkmış olmalarıydı. Daha doğrusu, sergiledikleri çifte standartlı tutumdu.

5 Nisan "İstikrar Tedbirleri" gereğince hükümet, büyük döviz kaybına yolaçtığı ve eldeki stoklar eridiği gerekçesiyle köpek aşısı ithalini durdurmuş.Valiliklere gönderdiği bir genelgeyle de "başı- boş, sahipsiz köpeklerin imha edilmesini" istemiş. Bu genelge, hayvansever çevreleri ayağa kaldırdı. Hemen toplantılar yapılmaya, genelgeyi geri aldırmayı sağlayacak çözümler tartışılmaya başlandı.Ve ilk iş olarak, tüm hayvansever kişi, kurum ve kuruluşlar bir açlık grevi düzenlediler. Bir televizyon kanalında bu hayvanseverlerle görüşme yapılıyordu; hayvanseverlerden biri, açlık grevinin amacını açıkladıktan sonra,"Açlık greviniz başarılı olmazsa, ne yaparsınız?" sorusuna "Gerekirse ölüme bile gideriz" şeklinde cevap veriyordu. Bunu duyduğumda dondum kaldım. İnsanlık bu kadar alçalabilir miydi? Kürdistan'da her gün onlarca insan kadını, erkeği, genci, yaşlısıyla katledilirken; televizyon da bu insanların paramparça görüntülerini övünçle teşhir ederken hayvanseverlerin kılı bile kıpırdamıyordu. Üstüne üstlük köpekler için "gerekirse ölüme bile gideriz" diyebiliyor, hükümete de bu konuda geri adım attırabiliyorlardı.

Bırakalım bugün onlarca insanın öldürülmesini, mademki bu hayvanseverler için hayvanlar, insanlardan daha önceliklidir. O zaman Kürdistan'daki hayvan katliamına niye sessiz kalıyorlar? Her gün basına da yansıdığı gibi yüzlerce hayvan özel timlerin, korucuların, jandarmaların açık saldırısıyla telef oluyor. Yüzlerce eşek geceleri "terörist" diye öldürülüyor. Peki bu hayvanseverler yalnızca Türkiye'deki hayvanları mı hayvandan sayıyorlar. Haydi Nusret Demiral'i anlıyoruz. Onun hayvan sevgisini insan sevgisinin üstünde tutması pek de garip değil. Peki ya hayvansever çevrelere ne demeli? Kürtlerin hayvanları telef edilir, eşekleri öldürülür, tilkileri özel timlerin, korucuların gazabından kaçarken susuzluktan ölür; ama hiçbir hayvanseverin kılı bile kıpırdamaz. Bu çifte standart niye? Haydi insanlar için özgürlük, demokrasi, eşitlik ve hukuk için çifte standardı anladık. Peki hayvanlar için çifte standart ne oluyor?

Kürdistan'da bırakın ormanları, en küçük bir yeşilliğe bile "Teröristlerin barınağı oluyor" bahanesiyle tahammül edilemezken; her taraftan yanık kokuları, dumanlar yükselirken ve bütün bunlar çok açık bir şekilde devletin kendisi tarafından yapılırken; tüm bunlara sessiz kalan, görmezlikten gelen çevreler İstanbul'da denize bir çöp parçası atıldı mı, küçük bir orman yandı mı, bir ağaç kesildi mi kıyameti koparıyorlar.

Demek ki Kürt'lerin tilkisi, ağacı olmak bile "suç"tur; büyük bir "talihsizliktir".

Hayır! Böyle çifte standart olmaz! İnsani değerler bu denli yitirilmemelidir.

Muhalif Basın Üzerindeki

DEVLET TERÖRÜ DİNMİYOR!

Haber Merkezi- Zêl Yayınları ve **Jiyana Nû** gazetesi sahibi **Selman Çimen** İDGM'ce tutuklanırken, **Stêrka Rızgari** dergisi sahibi **Rıza Dinç** Mersin, İstanbul sorumlusu **Kadir Satık** ve İzmir temsilcisi **Songül Diribaş** ise İzmir DGM'ce tutuklandılar.

Haftalık Jiyana Nû gazetesinin sahibi Selman Çimen, Zêl Yayınları'nın yayınlamış olduğu, "**Kürdistan'da Dersim Tarihi**" ile "**Batı Ermenistan, Kürdistan ilişkileri ve Jenosid**" adlı kitaplardan ve daha önce Zêl Yayınları tarafından yayınlanan **Serketin** dergisinin çıkardığı özel bir sayıdan dolayı; 7 Ekim günü ifade vermek üzere gittiği İstanbul DGM'ce tutuklandı.

Daha önce Mersin' de gözaltına alınan Stêrka Rızgari'nin sahibi **Rıza Dinç** ve İzmir'de gözaltına alınan derginin İstanbul sorumlusu **Kadir Satık** ile İzmir temsilcisi **Songül Diribaş,** 10 Ekim günü çıkarıldıkları İzmir DGM tarafından tutuklanarak Buca Cezaevi'ne konuldular. Gözaltına alınan Komal Yayınevi sahiplerinden dilbilimci **Kaya Müştakhan** ise serbest bırakıldı.

Stêrka Rızgari ve Komal Yayınevi tarafından yapılan açıklamada, polisin gözaltı sırasında arkadaşlarına yoğun işkence yaptığı bildirildi.

Toplatmalar sürüyor

Gazetemizin 1-14 Ekim tarihli 56. sayısı da DGM tarfından toplatıldı. Toplatmaya; "**Gariplikler ülkesinde Kürt olmak**", "**Organik çürüme, sistemsel çözülme**", "**Legal parti ve Enternasyonalizm**" ve "**12 Eylül 1980-12 Eylül 1994 değişen ne?**" başlıklı yazılarda "bölücülük propagandası" yapılmış olması gerekçe gösterildi.

Bu arada, yaklaşık 3 aydır Bayrampaşa Cezaevi'nde tutuklu bulunan gazetemizin yazıişleri müdürü **Vedat Aydın,** 5 Ekim günü İstanbul Devlet Güvenlik Makemesi'nde yapılan duruşmada serbest bırakıldı.

Haftalık Jiyana Nû gazetesinin 2. sayısı DGM tarafında toplatıldı. Gazetenin, "**Düşünce özgürlüğü**", ile "**Parlemento ve Meşruiyet**" başlıklı yazılarda, "ülkenın bölünmez bütünlüğü aleyhinde propaganda suçu işlendiği" gerekçesiyle toplatıldığı öğrenildi.

Baştarafı sayfa 9

Haluk Yurtsever:

ve özerkleşmiştir. Bunu bilen ve açık konuşan tekelci oligarklar, seçimlerin ve "seçim ekonomisi"nin zaman kaybı olduğunu söyleyerek, daha uyumlu ve kararlı bir hükümetin bu meclisten çıkartılmasını istiyorlar.

Öte yandan, mevcut hükümet bitkisel yaşam sürdürüyor. Aslında çoktan bitmiştir. Ortaklardan biri tam bir erime ve çözülme içindedir. Üstelik parlamentoda DYP ile iktidarı paylaşacak daha uyumlu bir ortak olarak ANAP hazır bekliyor. Bu koalisyonun bunlara rağmen bugüne dek yaşatılması, daha da yaşatılmaya çalışılması, SHP'nin tüketilmesi pahasına da olsa, toplumsal muhalefeti pasifize eden bir "milli mutabakat" hükümeti olmasından ileri geliyor. Bu değerlendirme ve tercihin arkasında Genelkurmay bulunuyor.

Bu çerçevede bakıldığında, hükümetin "ara seçim"e erken genel seçimi savuşturma manevrası olarak başvurduğu açıktır. Ara seçim, 1996'ya kadar seçime gitmeden, mevcut koalisyonla, ya da bu meclisten çıkacak bir başka koalisyonla devam etme tercihidir. Bununla birlikte, yönetenler bu ara seçimlerden bir taşla birkaç kuş vurarak çıkmak istiyorlar. Vurmayı düşündükleri kuşlardan biri, hapisteki DEP'lileri, ya da HADEP'lileri bu seçime katarak demokrasi imajını tazelemektir.

Binlerce Kürt köylüsünün evinin köyünün yakılıp yıkıldığı, devlet terörünün kesintisiz ve sistematik biçimde uygulandığı, propaganda, örgütlenme özgürlüklerinin zerresinin bulunmadığı bir ortamda "demokratik" bir seçimden sözetmek gülünçtür. Halkın iradesini seçim sandığına yansıtacak koşullar yoktur. Bu seçimlerin emekçi Kürt ve Türk insanına getireceği hiçbir kazanç yoktur.

İbrahim Güçlü:

Buradan ortaya çıkan kesin sonuç, Türkiye'de ara seçimler anayasal bir olgudur. Ama ara seçim kararına kadar yapılan tartışmalar incelendiği zaman, bu ara seçim kararının esas olarak hükümet partilerinin bir manevrası olduğu görülür. Böylece, hükümet manevrası ile anayasal zorunluluk üst üste gelmiş, yasal bir meşruiyet çizgisi belirlenmiştir. Hükümetin siyasi manevrasının iki temel nedeni var. Bir neden, DEP'in kapatılması ve milletvekillerinin tutuklanması, milletvekilliklerinin son bulması konusunda, Amerika ve Avrupa Birliği'nin baskılarıdır. Diğer bir neden, iç konjonktürel siyasal durumdur.

Ara seçimde, Kürt ulusal demokratik güçlerinin tutumunun pratik siyasal politikanın ötesinde ilkesel, ahlaksal, ulusal onur ve sorumluluk açısından önemli olduğunu düşünüyorum. 27 Mart genel mahalli seçimlerinde, DEP'in seçimlere katılmaması yanlıştı. Seçime girmemek için ileri sürdüğü görüşler tutarlı değildi. Seçime girmek, DEP'in varlık şartlarından biriydi. Günümüzde de, HADEP'in teknik ve güvenlik şartlarına bağlı olarak ara seçimlere girmeme doğrultusunda karara varması büyük bir sorumsuzluk olur.

O zaman ahlaksal, ilkesel ve ulusal onur, sorumluluk dediğimiz şey nedir? Ona bakalım.

Türkiye'de ara seçimin yasal zorunluluğunun iki kaynağı vardır. Kaynaklardan biri; ölen ve istifa eden milletvekilleridir. Kaynaklardan ikincisi; DEP'in milletvekillerinin milletvekilliklerinin son bulmasıdır. Bu da, DEP milletvekillerinin dokunulmazlıklarının kaldırılmasına bağlı olarak değil; DEP'in kapatılması ile birlikte 1982 Anayasası'nın 84. maddesine bağlı olarak milletvekilliklerinin son bulmasına bağlı olarak gerçekleşti. Açarak yazarsak: 1- Düşüncelerin açıklanmasına bağlı olarak, dokunulmazlık kaldırıldı. Yani, düşünce özgürlüğü ortadan kaldırıldı. 2- DEP kapatıldı, milletvekillerinin milletvekillikleri düşürüldü. Bununla da, örgütlenme özgürlüğü ortadan kaldırıldı. 3- İkisinin birleşmesi ile birlikte, insan hak ve özgürlükleri doğrudan saldırı ile karşı karşıya kaldı. 4- En önemlisi, o milletvekillerine oy veren seçmenin iradesi hiçe indirgendi; milyonlarca seçmenin hak ve özgürlükleri, hiçbir parlamenter demokratik sistemde kabul edilemez şekilde ortadan kaldırıldı. 5- İsmi geçen milletvekillerine oy veren seçmenlerin yüzde 99'unun Kürt olduğu tartışılmaz bir şey olduğuna göre; Kürtlerin irade ve onuru doğrudan bir saldırı ile karşı karşıya kaldı.

Bu gerçekler, dünyanın tüm demokratik ülkeleri ve kurumları tarafından da böyle saptandığı için, Türkiye, demokratik baskılarla karşı karşıya kaldı.

Kürtlerin, tek tek ve örgütlü olarak bu ara seçimlere girmesi, Türk parlamentosu, hükümeti ve devlet kurumlarının almış olduğu kararı meşru görmek anlamına gelecektir. Yine seçime girme tutumu, insan hak ve özgürlüklerinin çiğnenmesini, Kürt iradesinin ayaklar altına alınmasını, bilerek ya da bilmeyerek meşru hale getirir. Bunun da, ahlaksal, ilkesel olarak, ciddi bir zaafiyete yol açacağını saptadığım gibi; Kürtlük onur ve şerefine de aykırı görüyorum.

Ara seçimlere girmek, hem Türkiye'de ve hem de uluslararası planda demokratik silahlarımızı elimizden alacaktır. Türk hükümetinin rahat hareket etmesi için şartları olgunlaştıracaktır. Hele Cem Boyner gibi liberal demokrat insanların bile, insan hak ve özgürlüklerinin çiğnenmesi ortada iken, bu seçimlerde aday olamayacaklarını açıklamış olması, Kürtlerin daha fazla titiz olmalarını gerektirmez mi?

Bu tavrın, sadece DEP için değil, başka bir siyasal parti için de geçerli olduğunu ve bunun, demokrasinin gereği olduğunun da altını çizerek belirtiyorum.

(İHD Diyarbakır şube başkanı) Halit Temli:

serbest ve eşit oy ile sandığa yansıtabilecek mi? HAYIR!

Sürekli verilen vaadlerin aksine hep yoksullaştığını, zenginlik kaynaklarını kullanamadığını, her gün yol boylarında-köprü altlarında bulunan sivil insan cesetlerinin nedenlerini, sorumlularını siyasal olarak ifade edebilme hakkını kullanabilecek mi? HAYIR!

Öyleyse;bence bu seçim "seçim için bir seçimdir"Türküyle-Kürdüyle, alevisi-sünnisi-işçisi-memuru-emeklisi ile, Türkiye'nin hiçbir sorununa çözüm olmayacaktır.

Alan Sarumi:

mümkün değildir. Daha şimdiden kimi düzen partilerinin bile, gerek karara ilişkin gerekse özellikle seçim yapılacak Kürdistan illerindeki koşullara ilişkin söyledikleri ve aldıkları tutumlar bu gerçeği örneklemeye yetmektetir. Ara seçim kararı ve bu seçimden DEVLET'in beklentisi, özet olarak DEP'in ve yargılanan milletvekillerinin şahsında "yargılanmak" ve hukuksal olarak mahkum edilmek istenen Kürt halkının meşru ulusal demokratik hakları ve bu hakları için yürüttüğü ve en azından TC tarihi ile yaşıt olan mücadelesinin, yukarıda belirttiğim koşullarda siyasal olarak da tescil edilebilmesidir.

2- Üzücüdür ki, gerek legal çalışma alanlarında, gerekse seçimler gibi geniş yığınların iradeleri dışında bile olsa aktif olarak ülke sorunlarını tartışmak zorunda kaldıkları platformlarda, bugüne kadar ulusal güçler ve ulusal demokratik hareket bir bütün olarak iyi bir sınav verememiştir. Kürt halkının mücadelesi için özlemi duyulan birliktelik, demokratiklik, anlayış ve duyarlılık gösterilmemiştir. Birlikte davranılması gereken yerlerde ayrı durulmuş, birlikteliğin çok önemli olmadığı platform ya da alanlarda birlikte görünmek için tutumlar sergilenmiş ve bunlar ulusal demokratik hareketin ihtiyaç duyduğu sonuçları elde etmeye yetmemiştir. Ara seçimler sorunu, gerek kapsam, gerek seçim coğrafyası, gerekse de seçimi ortaya çıkaran çok yönlü koşulların titiz bir değerlendirmesini gerekli kılmaktadır. Beklenen odur ki, ulusal demokratik hareketin böyle bir titizliği bir bütün olarak gösterebilme yeteneğini kazanmış ve duyarlılığa ulaşmış olmasıdır. Her durumda, ulusal demokratik hareketin bu seçimlerde birlikte olmasının zorunluluğu vardır. Özellikle de, 27 Mart yerel seçimlerinde kimi taraflarca izlenen "taktik" yaklaşımlardan ve bunun ulusal demokratik hareketi genel olarak karşı karşıya bıraktığı sonuçlardan da dersler çıkarılarak zamanında ve bütünsel bir yaklaşım ve tutumun sağlanması, devletin seçimlerden beklentilerini boşa çıkartabilecek en önemli silahımız olacaktır.

Av. Selim Okçuoğlu:

dırılması ve tutuklanmaları ile yargılanıyor oluşları; yine bu süreçte DEP'in kapatılması... gibi tüm gelişmeler, Türk siyasal egemenlik biçiminin uluslararası siyasal ve hukuksal meşruiyetinin geleneksel dayanaklarını hızla aşındırmıştır. Henüz bu aşınma sürecini yaşıyoruz.

Tüm bunlar ortadayken, devletin kendi mevcut politikaları ile çelişen bir biçimde HADEP'in ara seçimlere girmesine yönelik son manevrası, aslında bu "aşınma süreci"nin hızını ve yol açmış olduğu uluslararası sarsıntının şiddetini ortaya koymaktadır. Bu sınırlı belirlemeler ışığında yöneltmiş olduğunuz soruları kısaca şu başlıklarla yanıtlamak mümkündür:

1- Seçime katılmak veya katılmamak gibi peşin bir yargıdan önce, sürecin özellikleri dikkatle süzgeçten geçirilerek HADEP tarafından bir "asgari koşullar" tespitinin yapılması... Bu çerçevede öncelikle savaşa son verilmesi, temel ve öncelikli yasal düzenlemelerin sağlanması (olağanüstü hale son verme, Anayasa ve seçim yasası ile diğer yasalardaki egemen şoven hükümlerin ayıklanması, bu temelde Kürt varlığının kabulü ve Kürtlerin siyasal çalışma yapmasının önünün açılması gibi.)

2- Buna bağlı olarak yapılacak düzenlemelerle DEP hakkında açılan davanın düşürülmesi ve milletvekillerinin derhal serbest bırakılması.

3- Aksi takdirde, yapılacak seçimlerin Kürtler açısından hiçbir meşruiyetinin bulunmadığı ve bu sistem içerisinde Kürtlerin kendi ulusal demokratik varlıkları temelinde temsil edilmelerinin mümkün olmadığının iç ve dış kamuoyu önünde açık ve sistemli bir biçimde işlenmesi.

4- Geleceğe yönelik olarak, şu an asgari koşullar bulunmasa bile, yasal çalışma yapmanın taşıdığı önemin yeterince anlaşılmış ve önemi tartışılmaz bir biçimde ortaya çıkmış olması gözetilerek, daha güçlü ve özgün bir siyasal yapılanma sürecinin yaşanması ve gerçekleşmesi için sorumluluk sahibi herkesin üzerine düşeni yapması ve kendisini aşması...

Baştarafı sayfa 9

Siracettin Kırıcı (HADEP MYK Üyesi):

uygulamanın ancak 84. maddenin değiştirilerek milletvekillerinin milletvekilliklerinin iadesiyle ortadan kaldırılabileceğini savunduk.

Ara seçimin başta Kürt sorunu ve Türkiye'nin diğer yapısal sorunlarını çözemiyeceğini ülkeyi yönetenler de çok iyi bilmektedirler. Ama, Avrupa'ya ve ülkedeki duyarlı demokrasi güçlerine kendilerinin demokratik olduğu mesajı vererek; bu görünüm altında bir dizi entrikalar peşindeler. İşte bu süreçte partimiz HADEP ve tüm demokrasi güçleri gelişen süreci iyi değerlendirmek durumundadırlar. Takınacağımız tutum partimiz ve halkımız açısından yaşamsal bir önem taşımaktadır.

Partimiz HADEP, ilkesel olarak seçimlere girmenin doğru bir tutum olduğunu savunuyor. Ancak bunu savunurken ülkemizdeki fiili durumu iyi irdelemek zorundayız. Zira bugün 1991 yılındaki seçim koşulları mevcut değil. Koşullar alabildiğine değişmiş. Köyler, mezralar yakılıp-yıkılmış, insanlar zorla güçe zorlanmış, faili meçhul cinayetlerden ötürü birçok insanımız yerleşim yerlerini terk etmek durumunda kalmış. Bütün bunlarla birlikte seçim yasasındaki anti demokratik hükümlerin; sandık bölgelerinde güvenlik güçlerinin silahla dolaşmaları, sandıkların belli merkezde toplanması, oy sayım işleminin seçim mahallinin dışında yapılıyor olması... gibi uygulamaların ara seçimde de geçerli olması ve son olarak seçmen kütüklerinin olduğu gibi korunarak "Görevli ve askerler dışında" kimsenin yazılmaması düşündürücüdür. 30 bin insanın görevli adı altında iktidar tarafından Şırnak ve diğer yerlare gönderilmesi, insanlarımız ve partimiz tarafından kuşkuyla karşılanmaktadır. Bütün bu olumsuz koşullara karşın her şeyi ama her şeyi düşünüyoruz. Bir yandan yukarıda belirtiğimiz, Kürt nüfusun yoğun olarak yaşadığı bölgelerdeki fiili durum, diğer yandan bütün olumsuz koşullarla birlikte seçim sürecinin ülkede tıkanan siyasetin önünü açma, imha ve inkarcı politikaların teşhiri ve halkla bütünleşme platforumuna dünüştürebilme fırsatı ve olanağı.

Sonuçta parti olarak seçime girip girmemenin koşullarını araştırıyoruz. Van'dan başlayarak 7 günlük bir programla seçim bölgelerini dolaşmamız, iyi niyetin ve seçime demokrasiye önem verdiğimizin göstergesidir.

Çok önemli bir karar arifesindeyiz. Tüm ulusal demokratik güçlerimizin seçimlere girme veya girmeme konusunda ortak tutum takınmalarının ülkemiz ve halkımız açısından önemli sonuçlar yaratacağına inanıyorum.

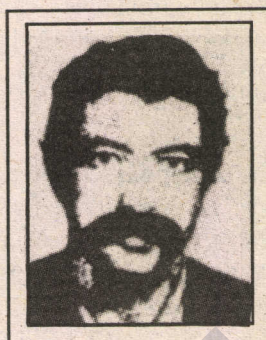

AZAD YOLDAŞ!

Öldüğünü sanma
silahını aldık
bıraktığın yerden
devam ediyoruz
ve sürdüreceğiz yarınlara.
Silahın silahımızdır,
mücadelen mücadelemizdir,
anın anımızdır,
kanın kanımızdır,
yolun yolumuzdur.

M.Nuri MADAK

(Azad)

Hain pusuda onurluca son mermisine kadar çarpışan, kanının son damlasına kadar direnen yoldaşımızın şehit düşüşünün 11. yıl dönümünde anısı ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelemizde yaşıyor yaşayacak.

Arkadaşları adına Güney Kürdistan'dan
Dr. Selim Botani, Kemal-Ahmet Amedi.

Xaçepirs

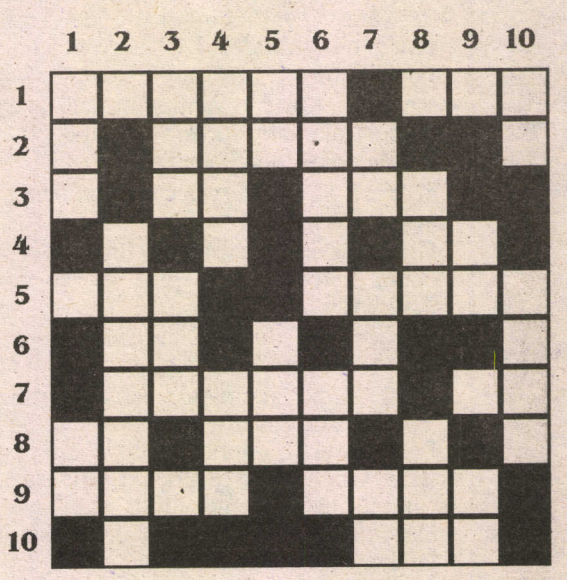

pirhejmara sêyemîn.

SEREJÊR

1- Feyde. Kesekî jina wî an mêrê wê bimre, jê re tê gotin.
2- Di destê we de ye, hûn dixwînin.
3- Kesê ku nabihîze (berevajî)
4- Berê mêran bi derpê re li xwe dikir. No, an bi şewat.
5- Pronavê kesemînê yekem. Wucûd, beden, term.
6- Fikr, îde. Wek kûsiye, lê di avê de dijî.
7- Ne kevn e. Manzel, di xaniyan de çavî.
8- Tevde, hemî (berevajî). Li rojhilata navîn hinek netew ji vê jêzayê tên (berevajî)
9- Di kurdî de pêvekên dawî yên fiilên mesdar (berevajî). Herfek bêdeng bê sêrî dibe "Dîn".
10- Bi zaravayê dimilî "ta, ben". Bavê kar û mêrê bizinê.

ÇEPERAST:

1- Kesê ku kar dike, xebatkar. Pêlav.
2- Ne buha. Di elfaba kurdî de tîpa yekem.
3- Genim ba dibe şûnde ew dimîne. Li kurdistanê navê bajarekî, ku zozanê wî bi nav û deng in.
4- Roja ku di pey pêncşemê re tê.
5- Li hinek ciyan ji "pêş" re dibêjin. Golika du-sê salî ya mê.
7- Kesê neqandî. Em li ser dimeşin (berevajî)
8- Gava radibe toz û dûmanê jî bi xwe re radike. Li hinek ciyan ji peyvikê re tê gotin.
9- Reşayîya binê sêlê (berevajî). Sebir, aram.
10- Pronavê kesemînê

Arşiv.org

Kürt aydını Mustafa Gazi:

Yazı dilinin amacı konuşma dilini ortadan kaldırmak değil merkezileşmeyi sağlamaktır

Şiirden müziğe, Kürt dilinden folklor araştırmalarına, kültür ve sanatın çeşitli alanlarında kendi çapında mütevazi bir biçimde çalışan Kürt aydını Mustafa Gazi ile yaptığımız söyleşiyi okurlarımıza sunuyoruz.

Medya: *Siz çok yönlü bir insansınız. Şiir, müzik, Kürt dili, folklor gibi çeşitli kültür ve sanat alanlarında uğraşlarınız var. Özellikle Kürtçe şiir yazma meraklısısınız. Bir de yanılmıyorsam Diyarbakır'da ilk defa siz Kürtçe dil dersleri verdiniz. Bunlardan bize biraz sözedebilirmisiniz?*

Gazi: Evet, Diyarbakır'da ilk defa dil dersleri verdim ve bu benim için gurur verici bir olaydı. Şiire olan merakım, özellikle Kürtçe yazma merakım beni öyle alanlara sürükledi ki... En iyisi başından başlayayım.

Arkadaşlarım teorik kitaplar satın alırken ben de Ahmed Arif, Nazım Hikmet, A. Kadir gibi şairlerin kitaplarını satın alırdım. Teorik kitapları elde etmek mumkunau ama şiir kitaplarını temin etmek pek mümkün değildi. Tek tük şiir yazmaya başladım o dönemlerde, tabi Türkçe; çünkü, konuşma dili dışında, Kürtçe'ye oldukça yabancıydım. Sonra Kürtçe şiirlerle tanıştım ve Kürtçe şiir yazmaya karar verdim; yazmaya çalıştım ama başarılı olamadım. Çünkü Kürtçeyi iyi bilmiyordum. Gramerim de çok zayıftı. Bu arada '80 darbesi oldu. O koşullarda Kürtçe şiir yazma merakım daha da arttı. Birkaç kez denedim, baktım olmuyor. Dedim ki Kürtçe öğreneceğim, yani hem yazı dilini hem de Kürtçe sözcükleri. Böylece döküman bulmaya çalıştım, ama ne yazık ki bulamadım. Öyle bir dönemde yaşıyorduk ki Kürtlükle ilgili her şey yasaklanmış, bu türden işlerle ilgisi olanların anasını ağlatıyorlar. Kendi çabalarımla ilkel bir şekilde hem yazı dilini öğreniyordum, hem de Kürtçe kelime derliyordum. Kürtçe kelime derleme işini tümüyle bilimselliğe ve derleme kurallarına aykırı yapıyordum. Bunun farkına varınca bir-iki dilci arkadaşla görüşüp konuştum, daha sonra M. Lewendî ile iletişim kurup derdimi anlattım. Birtakım önerilerde bulundu, epeyce yardımcı oldu. Daha sonra P.N. Boratav, Yusuf Çotuksöken vb. gibi folklor araştırmacısı, dilbilimci yazarların eserlerinden yararlandım. Kısacası kendimi eğitip geliştirdikten sonra yeniden kelime ve yanısıra Kürt atasözlerini, deyimlerini, çocuk bilmeceleri, tekerleme vb. gibi şeyleri derlemeye başladım, hem de çok ciddi bir şekilde. Kıstasım da bilimsellikti.

Velhasıl, Kürtçe şiir merakı beni işte böylesi alanlara sürükledi ki bu çok iyi bir vesile oldu benim için.

Medya: *Şiir ve diğer çalışmalarınız nerelerde yayımlandı?*

Gazi: Armanc, Kürdistan Press, Berbang, Medya Güneşi gibi gazete ve dergilerde yayımlandı.

Medya: *Müzikle ilgili çalışmalarınızı anlatır mısınız?*

Gazi: Müzik alanındaki çalışmalarım '80 öncesine dayanıyor. O dönemlerde DDKD müzik komitesinde yer aldım. Bazı gecelere çıkıp arkadaşlarla saz çaldım. Daha sonra türkü yapmaya başladım. Türkülerimin bir kısmı DDKD'nin kasetlerinde yer aldı. Bu arada bir arkadaşla kaset yaptık. '80 sonrası daha çok türkü üretmeye başladım. İki kaset çalışması yaptık. Bir de bir müzik grubunun talebi üzerine bir kasetlik türkü oluşturdum. Çalışmalarım halen devam ediyor.

Medya: *İnkar ve asimilasyon ile ilgili düşüncelerinizin dünü ile bugünü arasındaki fark nedir?*

Gazi: İnkar olayı dün vardı, bugün ise büyük bir oranda, hatta resmen ortadan kalkmıştır diyebilirim. Ama asimilasyon hala devam ediyor. Kürdüm demek yasak değil, fakat Kürdüm dinene dayatılan bir şey var, o da şudur: Evet sen Kürtsün, fakat Türkleşmedikçe sana hayat hakkı yok!

Çocukken, şehre yeni göç etmiş köylü çocuklarıyla alay eden, aşağılayan şehirli çocuklarına sık sık rastlardım. Şehirde hakim dil Türkçedir, dolayısıyla çocuklar Türkçe düşünür, konuşur ve oynar. Oysa köyden göç yoluyla gelmiş olan köylü ailesi Türkçe bilmez, bu tür ailelerin çocukları da Türkçe bilmedikleri için şehirli çocuklar tarafından alay edilip dışlanırlardı. Özellikle aşağılayıcı şeyler söylenirdi. Toplumda çok kullanılan ve önce pek anlamadığım bir hakaret sözü vardı: "Kürd û pisqilêt" û "Zaza û Jilet"

Bu sözlerle asıl anlatılmak istenen şuydu: Kürt ne anlar bisikletten, Jilet'ten... Kürt cahildir, medeniyetsiz ve barbardır!

İşte bu hakaret dolu, aşağılayıcı sözlere maruz bırakılan Kürt çocuklarının nasıl bir haleti ruhiye ile büyüdüklerini, nasıl kendi öz kimliklerinden nefret ederek yetiştiklerini gözönüne alırsak, şu yetmiş yıllık korkunç sürecin insanlarımızda yarattığı aşağılık kompleksini, psikolojik tahribatı vb. şeyleri daha kolay anlayabiliriz.

Medya: Kürt kökenli olup da Türkçe yazan şairler hakkında ne düşünüyorsunuz?

Gazi: Gerçekten zor bir soru. Ahmet Arif'in şiirlerinde ana tema, kaynak Kürtlük dünyasıdır, Kürt insanıdır. Ama şiirler Türkçe yazılmış. Yani o dilde ifade edilmek istenen şey önemlidir ve dil sadece bir araçtır. Diyarbakırlı şairlerden Yılmaz Odabaşı, Hicri İzgören, Aydın Alp ve Adnan ile dostluğum, arkadaşlığım vardır. Bunlar Türkçe yazarlar. Yılmaz Odabaşı çok yetenekli ve düzeyli bir şairdir ama hiç Kürtçe bilmez. Bu onun suçu değildir. Ama yazdığı şiirlere baktığımızda kaynak Kürt dünyası ve Kürt insanıdır. Üstelik Yılmaz olsun, Hicri ve diğer şair dostlarım olsun, yurtsever insanlardır. Hicri İzgören Kürtçe biliyor ve Kürtçe yazmaya kalksa Türkçe yazdıklarındaki başarının beşte birine bile ulaşamaz. Bunun nedenini Hicri'de değil, Hicri'nin içinde yetiştiği koşullarda aramak gerek. Aslında bu sorun salt bizim değil, birçok ulusun da sorunudur. Örneğin Afrikalı yazar ve şairlerin yüzde 90'ı İngilizce veya Fransızca yazarlar.

Medya: *Kürtçe alfabe konusunda uzun süren tartışmalar yapıldı, biliyorsunuz. Siz bir dil öğreticisi olarak, Kürtçe alfabe ve yazı dili hakkında ne düşünüyorsunuz?*

Gazi: Kürtçe alfabenin bir-iki sorunu var. Bir ara Kürtçe dil dersleri verdiğim zaman bazı izlenimler edindim. Dil dersi alan arkadaşlara en zor gelen "î" harfiydi. Bunun nedeni de bu arkadaşların Türkçe alfabeye entegre olmalarıydı. Ve ben ders verdiğim süre boyunca "î" harflerini Türkçedeki gibi "i" şeklinde kullandım ama arkadaşlara da durumu izah ettim. Benim görüşüme ve edindiğim tecrübelere göre "i, î" harfleri Türkçedeki gibi (ı, i) kullanılmalıdır. Çünkü alfabe insanların en kolay, en basit ve en hızlı kavraması için oluşturulan bir araçtır. Bir alfabenin anlaşılması ve kavranması ne kadar zor olursa, o alfebenin araç olma özelliği de anlamını yitirmiş olur.

Kürtçede birçok vurgulu ses vardır. Bazı kelimeler var ki vurgu işareti konmadan kullanmak mümkün değil. Bu dediğim türden vurgulu bir kaç kelime var ve bunlar istisna kabul edilerek vurgu işaretiyle kullanılmalı. Geriye kalanlar ise işaretsiz kullanılmalı. Halk istisna kelimelerin dışındaki vurgulu kelimeleri rahatlıkla diğerlerinden ayırdedebilir.

Kürt halkının kültür, sanat, edebiyat vb. alanlarda olsun, çağdaş ulus olma yolunda olsun, gelişimine en büyük damgayı vuracak olan, kuralları belirlenip çerçevesine oturtulmuş bir yazı (kültür) dilidir.

Medya: *Kürtlerin yazı dili yok mu?*

Gazi: Elbetteki var. Ama bir ayağı sakat ve birçok sorunu olan bir yazı dilidir. Yazı dilinin en önemli özelliği kurallarıdır, yani uyulması gereken bir takım yasalar manzumesi. Yazı dili eğitim dilidir, ki o yüzden muazzam bir önemi vardır. Elbette ki bu bir zenginlikti ama öte yandan bu yazı dili olsa da konuşma dili ortadan kalkmaz. O zaman da yazı dili belirleyici vasfına kavuşur. Zaten yazı dilinin amacı konuşma dilini ortadan kaldırmak değil, merkezileşmeyi sağlamaktır.

Ahmet Arif'in şiirlerinde ana tema, kaynak Kürtlük dünyasıdır, Kürt insanıdır. Ama şiirler Türkçe yazılmış. Yani o dilde ifade edilmek istenen şey önemlidir ve dil sadece bir araçtır. Diyarbakırlı şairlerden Yılmaz Odabaşı, Hicri İzgören, Aydın Alp ve Adnan ile dostluğum, arkadaşlığım vardır. Bunlar Türkçe yazarlar. Yılmaz Odabaşı çok yetenekli ve düzevli bir sairdir ama hiç Kürtçe bilmez. Bu onun suçu değildir. Ama yazdığı şiirlere baktığımızda kaynak Kürt dünyası ve Kürt insanıdır. Üstelik Yılmaz olsun, Hicri ve diğer şair dostlarım olsun, yurtsever insanlardır. Hicri İzgören Kürtçe biliyor ve Kürtçe yazmaya kalksa Türkçe yazdıklarındaki başarının beşte birine bile ulaşamaz. Bunun nedenini Hicri'de değil, Hicri'nin içinde yetiştiği koşullarda aramak gerek.

KERTALEK IM EZ

Di nevina bêdengitiyê de bahozek
Di bahozê de kertalek im ez
Nav windabûyi
Û bê zar û ziman
Bi rik û int
Bi pavajoyek kor ve hatime girêdan
Ü xij dibim
Ser bi nenasiyê

(1994)

***) Kertal: Kenger kurusu**

ÖFKESİNE KURBAN OLDUĞUM HEY!

Öfkesine kurban olduğum hey
Hele hele!
Sabra mı dayamışsın sırtını
Umut gölgen mi olmuş senin
Zulüm de gezer bu dağlarda
Zulme inat inadın da
Sorulmaz adın
Ve yarana bastığım öfke
Girilmez detayına ölümün
Ona "hoşgeldin safa geldin" demişsen eğer.

Öfkesine kurban olduğum hey!
Hele hele!
Peşkeş mi çektin yüreğini acılara
Talana mı uğradı türkülerin senin
Ölüm de gezer bu dağlarda
Sorulmaz mahzun sevdan
Ve Halepçe'de yitirdiğin bahar
Girilmez detayına ölümün
Lakin...
Ölüm kahpece kusulmuşsa böyle
Ve böyle derin derin kazınıyorsan
beynine tarihin
Elbette girilir
detayına ölümün.

(1988)